DE TWEE VISSCHERS VAN DE VIJF SLUIZEN

door CHARLES KRIENEN

ALKMAAR – GEBR. KLUITMAN

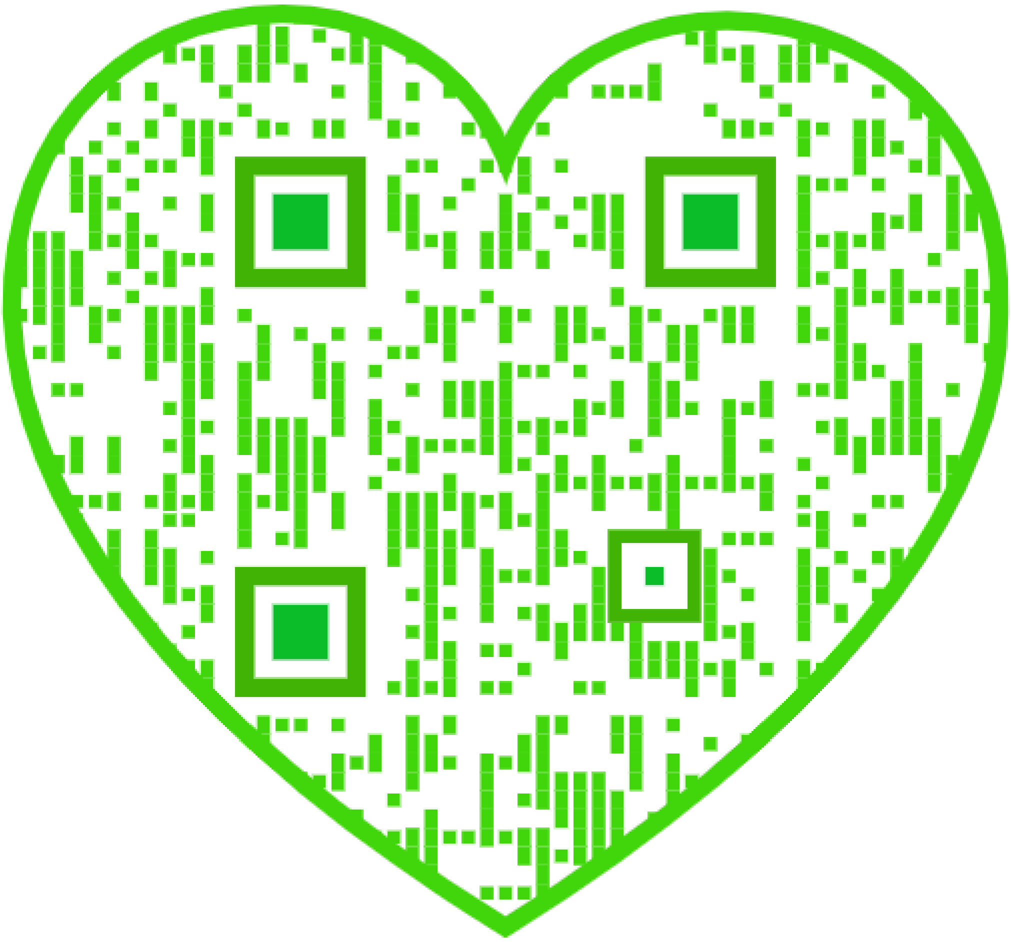

21/12

Kreten van afschuw en woede klonken uit hun aller mond, ...
(Blz. 30.)

DE TWEE VISSCHERS VAN DE VIJF SLUIZEN

DOOR CHARLES KRIENEN

IN DE VACANTIE

BIBLIOTHEEK VOOR JONGENS EN MEISJES

IC-0
Krie

D. Duinker.
Hofdijklaan 7.
Driehuis.

SERIE A - JONGENSBOEKEN

DE TWEE VISSCHERS VAN DE VIJF SLUIZEN

DOOR CHARLES KRIENEN

GEÏLLUSTREERD DOOR
J. G. KESLER

(Leeftijd 10—14 jaar.)

1930

ALKMAAR
N.V. UITGEVERS Mij. GEBR. KLUITMAN

Geïllustr. Jongensboeken van Charles Krienen:

In prachtband *f* 2.50,
Ingenaaid *f* 1.60.
(Leeftijd 10—15 jaar.)

FREEK VAN DEN GROENTENBOER. Geïllustreerd door Pol Dom.

In prachtband à *f* 1.75,
Ing. in gekleurd omslag à *f* 1.—.
(Leeftijd 10—14 jaar.)

DE KONING VAN HET MEER. Geïllustreerd door S. Kraaij.
KAREL VERMEER, 5e druk. Geïll. door W. K. de Bruin.
PRETTIGE DAGEN, 3e druk. Geïll. door J. G. Kesler.
DE AVONTUREN VAN VIER PRETMAKERS, 6e druk. Geïllustr. door Joh. Braakensiek.
TWEE ECHTE JONGENS, 5e druk. Geïllustreerd door M. L. Middelhoek.
UIT DE JEUGD VAN KEES KOLVING, 4e druk. Geïllustreerd door Frans van Noorden.
DE JOLIGE DUINPAN, 2e druk. Geïll. door D. A. Bueno de Mesquita.

In prachtband à *f* 1.20,
Ing. in gekleurd omslag à *f* 0.75.
(Leeftijd 8—12 jaar.)

FRANK VRIJDAG, 2e druk. Geïll. door J. G. Kesler.

In prachtband *f* 1.20,
Ing. in gekleurd omslag à *f* 0.75.
Gecartonneerd à *f* 1.10.
(Leeftijd 8—12 jaar.)

DE ZOON VAN DEN DORPSSMID, 3e druk. Geïllustreerd door J. G. Kesler.
POMMELMAN EN ZIJN PLEEGKIND, 3e druk. Geïllustreerd door J. G. Kesler.
KEES LOVERS. Geïllustreerd door J. G. Kesler.

P. 063 339 862
B1002 369 915-7
Informatiecentrum GEMEENTEBIBLIOTHEEK ROTTERDAM Jeugdlectuur

I.

Een zonderlinge middag.

„Je kunt het toch direct zien, dat mijnheer Verbrugge knapper is dan mijnheer Stolp," verzekerde Karel de Hoog zijn vriend Frans Mutters, doch deze kon zich bij Karels bewering maar zoo niet neerleggen en vroeg: „Zien? waaraan zien? Zeker aan zijn oorlellen."

„Nee jochie," verduidelijkte Karel, „niet aan zijn oorlellen, maar aan heel zijn gezicht. Mijnheer Verbrugge heeft donkere oogen en zwarte haren en . . ."

Frans proestte van het lachen.

„Dus, omdat mijnheer Verbrugge zwarte haren heeft, is hij knap! Een mooi bewijs! Dan is een zwarte kip ook knapper dan een witte!"

„Wat ben jij geestig vanmiddag," schamperde Karel, „wat heeft nou een kip met dit gesprek te maken?"

„Als je dat niet inziet, ben je kippig," snauwde Frans. „Maar ik zal je oogen open doen gaan.

Kijk, een zwarte kip is daarom knapper dan een witte, omdat een zwarte kip wel witte eieren kan leggen, maar een witte kip geen zwarte."

„Je hebt zeker weer een moppentrommel leeggehaald," beet Karel terug, sloeg den atlas, die open voor hem lag, dicht en zei: „Ik repeteer met jou niet meer."

„Best," riep Frans, klapte ook zijn atlas toe en stond op.

Op dat oogenblik ging de kamerdeur open en Karels moeder kwam binnen met het kleine theeblad, waarop twee kopjes stonden en een schoteltje met koekjes.

„Alsjeblieft, studenten," zei ze vriendelijk, terwijl ze het blaadje op de tafel neerzette.

Maar ze las op de gezichten der beide jongens dat er iets gaande was en vroeg: „Wat is er tusschen jullie beiden? Is er oorlog in het land?"

Frans, die begreep, dat hij tegenover mevrouw de Hoog een bescheiden houding moest aannemen, zweeg en kreeg een kleur.

„Nou Karel," drong mevrouw aan.

„Hij is een engert," beweerde Karel, die meende met deze verzekering moeders vraag voldoende beantwoord te hebben.

Mevrouw de Hoog achtte het blijkbaar niet noodig op de kwestie verder in te gaan.

„Ga maar weer zitten, Frans," noodde ze, „en drink je thee en eet een koekje. Drinkende en etende zullen jullie die kleine oneenigheid wel gauw vergeten."

Na deze woorden verliet mevrouw de Hoog de kamer.

Zwijgend bleven de twee jongens een oogenblik tegenover elkander zitten. Karel was de eerste, die een kopje van het blad nam en een koekje naast zich neerlegde. Om zichzelven uit den pijnlijken toestand te redden, snauwde hij eensklaps: „Nou, drink je thee maar op en je kunt er nog een koekje bij eten ook. Moeder is gek genoeg geweest ook aan jou te denken."

Weer sprong Frans op en riep: „En ik zal zoo gek niet zijn de thee op te drinken. Nooit, nooit werk ik meer met jou."

„Ik heb jou niet gevraagd," kaatste Karel terug. „Jij vroeg mij vanmorgen, of je bij mij mocht komen repeteeren. Dat 's andere thee, mannetje."

Woest en dreigend keek Frans, toen hij opmerkte: „Je bent in je eigen huis en dus kan ik niets doen. Maar wacht maar op morgen bij de school."

„Ik zal wat vroeg zijn," beloofde Karel, trok daarop Frans' kopje naar zich toe, dronk eruit en zei: „Lekker, die thee."

„Treiter," schreeuwde Frans, dol van woede, en wierp Karel den atlas naar het hoofd, welke

aanval mede tot gevolg had, dat de twee kopjes en schoteltjes rinkelend in stukken vielen op den vloer.

„Maar dat zal me gebeuren," riep Karel opspringende en hij keilde den atlas naar Frans' hoofd terug.

Onmiddellijk hierop volgde een felle worsteling, waaraan de komst van mevrouw de Hoog echter spoedig een einde maakte.

Toen ze de jongens gescheiden had, zei ze bestraffend tot Karel:

„Maar dat is een mooie manier om een vriend te ontvangen. Jij betracht wel op een eigenaardige wijze de zoo geroemde Hollandsche gastvrijheid."

„Hij begon," riep Karel, wiens lippen nog van woede trilden, „hij gooide mij het eerst met zijn atlas naar het hoofd, waardoor de heele boel op den grond aan stukken kletterde."

Een aangeboren gevoel van bescheidenheid belette Frans een uiteenzetting te doen van het gebeurde. Hij trad op mevrouw de Hoog toe en vroeg haar excuus.

„Het spijt me, Mevrouw," zei hij.

„En mij spijt het, Frans," antwoordde mevrouw, „dat Karel zoo weinig gastheer is geweest. Ga jij maar naar huis. Ik zal verder wel met Karel spreken."

Frans raapte zijn atlas op, stak er een drietal losgeraakte bladen in en verliet de kamer.

„Een lam geval," dacht hij, de trap afgaande, maar hij troostte zich met de gedachte, dat hij niet alleen de aanleiding tot de twist was geweest.

Toen hij de buitendeur achter zich dichtgetrokken had, wachtte hem een tweede onaangename verrassing in de gedaante van een geweldige Doberman Pincher, die grommend op hem toevloog.

Van nature had Frans een aangeboren vrees voor honden. Misschien ook wel was die vrees ontstaan, toen hij als kleine jongen een venijnige beet in zijn been had opgeloopen van een hond, die onder een groentenkar te sluimeren scheen en hem onverwachts een knauw gaf, toen hij argeloos in de kar stond te kijken. Hoe het zij, Frans was bang voor honden en angstig klopte het hart hem in de keel, toen die groote Dobberman dreigend-grommend op hem toekwam. Hij zag wel, dat het beest gemuilband was, doch de mogelijkheid was niet uitgesloten, dat het leeren ding kon afzakken, als het dier tegen hem opsprong en zijn dreigenden bek langs zijn lichaam schuurde. Tot op een meter afstand bleef hij voor Frans staan, den bek zoover open, als de band toeliet, zijn met bloed doorloopen oogen in felle woede op Frans gericht.

„Koest, koest," smeekte deze bangelijk.

„Grrr, grrrr," gromde de hond.

Als zocht hij hulp en bescherming, keek Frans rond, doch de buitenstadsstraat was leeg. Alleen heel in de verte wandelde een eenzame agent.

Eensklaps nam Frans, die begreep, dat hij zoo hulpeloos daar toch niet kon blijven staan, een manmoedig besluit. Hij keerde zich om en zette het op een loopen. Hij hoorde den hond, die hem nastoof, grommen en een minuut later voelde hij zich van achteren door het monster bespringen.

Een schreeuw uit Frans' mond klonk door de leege straat. Hij bleef staan en vlak tegenover hem stond dat zwarte beest, dat slechts door den muilband belet werd hem te verscheuren.

„Ben je bang voor dien hond," hoorde hij eensklaps een stem, en omkijkende, zag hij een opgeschoten jongen, die ijlings naderde.

Frans herademde. Er kwam hulp opdagen.

„Koest!" riep waarschuwend de jongen tot den hond, die onmiddellijk zijn bek sloot en zijn kort stompstaartje kwispelend bewoog. Frans, die wel meenen moest, dat de hond aan dien jongen behoorde, voer nu tegen dezen uit: „Wie laat nou zoo'n ondier losloopen? Houdt hem thuis of loop in elk geval met hem mee, als hij op straat wordt gelaten."

De jongen, die liefkoozend het dier streelde, zag Frans verbaasd en tevens nijdig aan en antwoordde: „Als je me nou! Die hond is niet eens van me. Ik ken hem zelfs niet. En als je nou nog praatjes maakt, doe ik zijn muilband af en moet je zelf maar met hem afrekenen."

Opnieuw begon Frans' hart angstig en wild te kloppen. Hoe had hij zoo ondoordacht dien jongen kunnen en durven verwijten?

„Neen... ik... wist niet," stamelde Frans verward, „ik dacht, dat het jouw hond was, maar... ik dank je wel... Wil je hem nog even vasthouden?"

„Smeer hem dan maar gauw," riep de jongen, die de vingers van zijn rechterhand om den halsband klemde, „en maak dat je om den hoek wegkomt."

Frans keerde zich om, de hond gromde weer en trachtte zich los te rukken.

„Nee, nee, zoete hond, stil zijn," vermaande de jongen, die den hond zoolang vasthield tot Frans om den hoek uit het gezicht was verdwenen.

Toen hij zich ver genoeg verwijderd wist en zich derhalve veilig waande, vertraagde zijn vaart zich tot een gewone wandelpas en Frans voelde de zweetstralen over zijn gezicht glijden.

„Hè, hè," zuchtte hij, „wat een lamme middag," en met zijn zakdoek wreef hij zich over het gezicht, over den nek en de haren, alsof hij zich wiesch met een handdoek.

„Wat hebben de honden toch tegen me," overwoog hij, toen hij weer tot kalmte was gekomen, „en wat heb ik toch tegen honden? Nog nooit heb ik een hond kwaad gedaan en toch schijnen ze te voelen, dat ik geen echte vriend van hen ben. Het gevoel van antipathie schijnt wederkeerig te zijn." Ineens dacht hij, en de overeenkomst leek hem treffend, aan Dirk Slootemaker. Toen deze voor den eersten keer in Frans' klas kwam, voelde deze dadelijk iets als van wrevel, van antipathie tegen den nieuwen klasgenoot. En dat gevoel bleek wederkeerig. Ze konden eenvoudig elkaar niet zetten, lagen telkenkeere overhoop, en stellig zouden zich herhalende twisten niet zijn uitgebleven, als niet Dirks vader, die bij de Posterijen was, spoedig naar Amsterdam was overgeplaatst. Zoo'n zelfde ongemotiveerde antipathie, zoo'n zelfde stille vijandschap moest er wel zijn tusschen hem en den hond. En Frans vond dit zeer onaangenaam. Zoo met zich zelven redeneerende, had hij de Laan van Meerdervoort, waarop hij liep, afgelegd tot aan den hoek van de Regentesselaan. En hier zou Frans, indien zulks mogelijk ware, stellig versteend van schrik zijn blijven staan. Want hier op den hoek stond loerend dezelfde Doberman van zooeven, die dadelijk op Frans toeschoot, zijn vervaarlijke tanden liet zien en kwaadaardig gromde. Voortgaan was onmogelijk, want zelfs

bij de geringste beweging, die Frans maakte, uitte de woede van het dier zich in nog kwaadaardiger gegrom. Ineens dacht Frans aan de taktiek, die de jongen van zooeven gevolgd had. Door deze nu ook toe te passen, hoopte Frans het dier tot zachtheid te stemmen en voor zich te winnen.

„Zoet hondje, zoet hondje, stil zijn," suste hij en klopte met zijn rechterhand op zijn knie, „zoete hond, stil zijn." Maar zijn smeekend gevlei had een averechtsche uitwerking. Met een huilend gejank sprong de hond tegen hem op met het gevolg, dat Frans languit op het trottoir viel. Natuurlijk sprong hij dadelijk weer overeind, want in die liggende positie, dit begreep hij, was hij al een zeer gemakkelijke prooi voor het kwaadaardige dier.

Achter hem belde de electrische tram en, daar Frans vlak bij de halte stond, was zijn besluit genomen.

„Ik neem de tram," besliste hij.

Voorzichtig stak hij zijn linkerhand in de hoogte en toen de tram gestopt had, was hij met één sprong op het veilige balcon. Loerend keek de Doberman hem na.

„Dat is een rakker, jongeheer," zei de bestuurder. 't Jonge, jonge, wat ziet die er kwaadaardig uit."

Frans antwoordde niet, kon ook niets zeggen,

want hij stond te trillen op zijn beenen.

Toen hij zijn dubbeltje aan den conducteur had afgedragen, besloot hij tot de tweede halte mee te rijden en dan langs een anderen weg zijn woning op de Regentesselaan te bereiken. Voor geen geld ter wereld zou hij dat ondier weer zijn tegengekomen.

Op den terugweg keek hij goed uit, of er zich op het trottoir waarover hij ging, geen hond bevond en toen hij na een oogenblik geloopen te hebben, er in de verte een zag, liep hij gauw naar den overkant.

In de Prins Hendrikstraat werd zijn aandacht eensklaps getrokken door een snel naderende auto, op welks kap eenige honden- en kattenkoppen wiebelden.

Frans bleef staan. De auto hield stil voor een winkel, waarin de chauffeur, die haastig was afgesprongen, verdween.

„Felix' Kattenbrood, Bonzo Hondenbrood," las Frans op den zijwand van de auto en hij begreep dus, dat al die honden- en kattenkoppen als reclame dienden.

Het meest interesseerden hem die verschillende hondekoppen. Daar waren goedige, lobbesachtige koppen onder, maar er waren er ook, die grimmig grijnsden en wier open bekken schenen te schreeuwen om Bonzo-brood of... menschenvleesch.

Ha, daar zag hij er een, wiens kop sprekend geleek op dien van de Doberman en in plotselinge, groote behoefte, zich te wreken, keek hij om zich heen of hij niets vond, waarmee hij dien grimmigen kop kon raken.

Daar dicht bij zich zag hij twee jongetjes, die speelden met een grooten bal. Hij schoot op den jongen, die juist den bal hield toe en vroeg haastig: „Geef mij effen jouw bal? Ik wil dien hondenkop daar raken."

Werktuigelijk reikte de kleine jongen aan Frans den grooten, harden bal toe. Frans bracht de hand achter zijn rug, mikte, en pardoes vloog de bal tegen den kop, die, alsof hij pijn had, heen en weer schudde. Frans slaakte een juichkreet. Hij had zich gewroken.

Maar zijn vreugde was slechts van korten duur. De chauffeur was, zonder dat Frans het gezien had, weer ingestapt. De auto suisde weg en... de bal was tusschen de kap-omrastering blijven liggen.

„Mijn bal, mijn bal," huilde de jongen, „mijn bal ligt op de auto."

En deze was inmiddels al zoo ver weg, dat aanroepen of naloopen geen zin zou hebben.

Zoo'n groote, harde bal is voor een kleinen jongen een kostbaar bezit en daarom lamenteerde de jongen zoo droevig en hard, dat de voorbijgangers bleven stilstaan en een van hen op het

ventje toekwam en meewarig vroeg wat er gaande was. Huilend deed het ventje het relaas van het gebeurde.

„Nou," bromde de man, „dan zul jij toch zeker wel zorgen, dat het jongetje een anderen bal terugkrijgt."

„Ja natuurlijk," antwoordde Frans. „Ik zal naar huis gaan en..."

Nijdig viel de man, die er niet gemakkelijk uitzag, Frans in de rede: „Neen, jij hebt niet naar huis te gaan. Jij zorgt, dat deze jongen direct een bal krijgt."

„Ja maar, ik moet toch thuis eerst geld halen," meende Frans te mogen opmerken.

„Geld halen en niet terugkomen," antwoordde de man, die blijkbaar niet veel vertrouwen stelde in zijn medemenschen. „Maar allo, goed, waar woon je?"

„Regentesselaan 17."

„Allright, dan loop ik met je mee en als jij je huis niet uitkomt, zal ik mijn maatregelen nemen."

Deze bedreiging toonde voldoende aan, dat de man voor geweld niet zou terugdeinzen.

En weer stond Frans te trillen op zijn beenen en de jongen naast hem lamenteerde zoo vreeselijk, alsof niet zijn bal, maar zijn eigen moeder door de auto was weggevoerd.

Het aantal nieuwsgierige omstanders was inmiddels zoo groot geworden, dat een agent, die

op het Koningsplein rustig te surveilleeren liep, zich verplicht achtte, haastig nader te komen. Maar voor deze de menschengroep was genaderd, was de heele kwestie al bevredigend opgelost. Tot groote verbazing, zoowel van den man, die zich geroepen gevoelde het huilende kind te verdedigen, als van alle omstanders, zei Frans eensklaps: „Ik haal een bal daar in den winkel aan den overkant." En dit zeggende, stapte hij de straat over en ging den winkel in. De winkelier en diens vrouw waren goede kennissen van zijn ouders en Frans verbaasde er zich over, dat hij hieraan niet eerder gedacht had. Het spreekt wel vanzelf, dat de winkelier, toen Frans hem het onaangename van zijn positie verteld had, onmiddellijk bereid was hem een bal ter hand te stellen. Een minuut later was hij dan ook terug met een grooten en keiharden bal, de jongen lamenteerde niet meer en de omstanders gingen uiteen. De man keek triomfantelijk. Frans, den atlas onder den arm, schoot haastig naar den overkant, want niet ver van hem op hetzelfde trottoir stond een groote Keeshond, die blijkbaar op hem loerde. Als er meer had kunnen gebeuren dien middag, zou het stellig gebeurd zijn, doch de afstand van zijn huis was nog slechts drie minuten. Zonder verdere incidenten, kwam Frans heelhuids thuis.

„Maar jongen, wat zie jij eruit!" Met deze

woorden begroette moeder hem. „Van achteren zit je vol zand en stof, er hangen losse bladen uit je atlas en je gezicht is zoo rood als vuur."

„Er is niets gebeurd, Moeder."

„Maar jongen, als ik dat alles nu zie, is toch commentaar zeker overbodig. Vertel mij maar eens gauw."

Nu deed Frans een getrouw relaas van zijn wederwaardigheden op dezen zonderlingen middag.

Moeder schudde het hoofd.

„Ik zal je maar een kopje thee inschenken," zei ze. „Dat zal je wel kalmeeren." Moeder schonk hem thee en legde twee koekjes op het schoteltje. Frans nam een koekje en gaf het tweede aan zijn zevenjarig zusje, dat aan de tafel te teekenen zat. Lydia keek hem aan en zich de woorden van moeder herinnerende, die zooeven gezegd had: „Commentaar overbodig," zei ze tot Frans, toen die haar het koekje toereikte: „Neen Frans, dat 's nou kom en taart overbodig, ik heb al twee koekjes van Moeder gehad."

Toen voor het eerst op dezen zonderlingen middag schaterde Frans het uit en kuste zijn lieve zusje zoo vaak en zoo hard, dat het kind „au" moest roepen.

II.

Een rumoerige dag.

Den volgenden morgen liep Frans op de Laan van Meerdervoort de houding te bepalen, welke hij tegenover Karel zou aannemen, toen een helder „Hei-hei"-geroep hem deed omzien en hij Karel gewaar werd, die op hem toe rende.

„Zeg Frans," begon Karel, toen deze hem opzij gekomen was, „ik heb gistermiddag idioot gedaan."

Frans lachte. „En ik zeker niet. Daarom zullen we er maar niet langer over praten."

„Ik heb in mijn droom vannacht maar aldoor die zwarte haren van mijnheer Verbrugge gezien," vertelde Karel. „Die haren werden hoe langer hoe langer, zoo lang tenslotte, dat ze als een zwarte golf van meters lengte hem volgden waar hij ging. Ik trapte op die golf van haren en toen vlogen ze verschrikt en haastig overeind en bleven staan en het was of de heer Verbrugge een zwart geteerde schutting boven zijn hoofd

droeg. Het was een dwaas gezicht."

„Verzin je het?" twijfelde Frans.

„Neen, werkelijk niet, ik heb het gedroomd. Je ziet dus, dat ik zelfs in mijn droomen idioot ben."

Toen schaterden ze beiden en dachten niet meer aan de vastgestelde kloppartij.

Frans en Karel zaten in dezelfde klasse en bij den meester met de zwarte haren, waarover Karel dien nacht had gedroomd.

Dezen morgen hield de heer Verbrugge aardrijkskunde-repetitie. Een stapel kranten, gedurende de laatste dagen verschenen, lag naast hem op de tafel. De wereldkaart bedekte de borden. Hij nam het bovenliggende nieuwsblad en las: „IJmuiden, 19 Juli: De Monte Cervantes, het Duitsche Stoomschip, waarmee vandaag 630 Nederlanders voor een reis naar de Noorsche Fjorden en Spitsbergen vertrekken, kwam gisterenmiddag 2 uur uit Hamburg te IJmuiden aan, bemand met ruim 900 Duitsche gasten, die ook aan de vacantietrip van twee-en-twintig dagen naar het koele Noorden deelnemen."

„Frans, kom maar eens hier en wijs op de kaart de tocht aan, die de Mont Cervantes gaat maken.

„Het gaat naar de Fjorden, lezen we," ging de heer Verbrugge door, toen Frans de te maken tocht op de kaart had aangewezen. „Vertel ons

eens wat Fjorden zijn."

Frans deed het.

„Noem eens een paar Fjorden bij naam. Waar ligt Spitsbergen?" Als vanzelf kwam de onderwijzer nu op de Noordpool en de hierheen gedane ontdekkingen per schip en per vliegmachine, en Frans moest vertellen van Nobile en Chef van Dongen en al die andere mannen. Zoo onderwees en examineerde de heer Verbrugge, en de meeste leerlingen vonden daardoor de aardrijkskunde een interessant vak. Alleen Tonie Korst niet, die zat er altijd bij of hij er niet bij behoorde met zijn suf, bleek gezicht. Eigenlijk hoorde hij in de hoogste klasse niet thuis, doch omdat hij al de vijftien jaar achter den rug had en aan het eind van het laatste schooljaar toch geen examen voor een hoogere inrichting van onderwijs behoefde af te leggen, had de onderwijzer hem bij den laatsten overgang maar meegenomen. Maar door zijn domheid zouden de andere leerlingen en ook de heer Verbrugge dezen morgen een genoegelijk oogenblik beleven.

„Tonie," zei de heer Verbrugge, „in de provincie Noord-Brabant ligt een klein stedeke „Willemstad." Nu ken ik nog een plaats van denzelfden naam, waar iets bijzonders te doen is geweest."

Tonie, die zeker vreesde, onmiddellijk te zullen vergeten, wat hij nu toevallig wist, riep

triomfantelijk: „Ja mijnheer, Willemstad, waar die herrie geweest is."

De onderwijzer schoot in een luiden lach en de leerlingen gierden. Tonie keek gewoon, dus onnoozel genoeg om de leerlingen nog vroolijker te doen lachen.

Met een handbeweging beduidde de onderwijzer, dat ze hun gelach staken moesten en toen vroeg hij: „En op welk eiland ligt Willemstad?" Het antwoord op die vraag lag Tonie te hoog en hij zweeg dus.

Tonie zat in de bank achter die van Frans en deze fluisterde hem, de hand voor den mond, het antwoord: „Curaçao" toe.

En Tonie, gelukkig, dat hij het nu ook eens wist, riep triomfantelijk: „Willemstad, mijnheer, ligt op het eiland Zurekou."

Lachen, gillen, gieren, bulderen van de pret en een gelijktijdig geroep van: „Zurekou, Zurekou."

„Zure Zult," schreeuwde Karel hoog over alle geluiden heen. Toen de onderwijzer met heel veel moeite de stilte had doen terugkeeren, zei hij: „Schrijf het woord eens op het bord, Tonie." De heer Verbrugge trok de kaart op en op het zwarte bord, dat nu zichtbaar was, schreef Tonie, die zich blijkbaar die vreemde c met zijn staart herinnerde: „Zureçau."

„Maar nu staat er Zurę şau," zei de heer

Verbrugge en toen Hein den Oever hierop schreeuwde: „Zure Saus," was het maar goed, dat de speelbel luidde, want de mogelijkheid, dat onderwijzer en leerlingen zich ziek zouden gelachen hebben, kan niet denkbeeldig genoemd worden.

De vaste overtuiging had zich in Tonie's hoofd vastgelegd, dat Frans hem opzettelijk verkeerd had voorgezegd, en daar hij wraakzuchtig van aard was, had hij reeds op de speelplaats zijn besluit genomen. Hij zou zich op Frans wreken.

Toen de jongens van de klasse daar dan ook, nog nalachend om het komische geval, bij elkaar stonden, liep Tonie regelrecht op Frans toe, ging uitdagend voor hem staan en zei: „Dat moet je me nog eens lappen, mij verkeerd voor te zeggen."

Frans richtte zich in zijn volle lengte op, keek Tonie vlak in de oogen en antwoordde: „Dat heb ik niet. Ik heb eerlijk Curaçao gezegd, daar wil ik je mijn hand op geven."

Dit zeggende, stak hij Tonie de hand toe, die deze echter met een nijdigen klap van zich afsloeg.

Dat was te veel voor Frans. Niet om den klap, die hij amper voelde, maar om het onrecht, dat Tonie hem aandeed.

„Wou je me nu nog slaan ook," riep hij heftig, en reeds hief hij zijn tot een vuist gebalde rech-

terhand op en zou de kloppartij direct zijn aangevangen als niet Karel tusschen beide was gekomen.

„Als je Frans met één vinger aanraakt, krijg je met mij te doen," waarschuwde hij dreigend. „Kan Frans het helpen, dat jij zoo stom bent?"

„Stom of niet, hij heeft mij niet door verkeerd voor te zeggen in de war te brengen."

„Ik heb je niet in de war gebracht, ik heb Curaçao gezegd," herhaalde Frans.

„Daar is trouwens bij jou niets in de war te brengen," bitste Karel, „je heele hoofd is in de war."

Enkele jongens lachten, doch niet allen, want de meesten waren bang voor Tonie, die lichamelijk sterk was en met een geduld, den wraakzuchtige eigen, het goede oogenblik wist af te wachten, waarop hij zijn wraakzucht kon botvieren.

Begrijpende, dat een strijd tegen twee jongens, die er lichamelijk ook zijn konden, op een nederlaag voor hem moest uitloopen en overwegende, dat de heer Verbrugge in de buurt was, waarschuwde Tonie: „Wacht maar, ik zal je wel vinden." En zijn kleine, roodbruine oogen flikkerden onheilspellend.

Van spelen kwam dit kwartier niets, de jongens bleven wat om elkaar heendraaien en een ieder was blij, toen de aanvangsbel hen weer

naar het lokaal terugriep.

De heer Verbrugge had, om geen verderen aanstoot te geven, het woord Zureçau weggewischt.

Er was een vreemde stemming om en tusschen die twee rijen banken, waarin de jongens zaten, een atmosfeer van spanning. Dan draaide Frans zich half om en gluurde tersluiks naar Tonie, die zijn gezicht tot een grijns vertrok en dan weer zochten Karels en Frans' oogen elkander. Dit alles ontging den heer Verbrugge niet. En hij begreep.

„Frans en Tonie!" beval hij eensklaps, „komen jullie eens hier."

Beide jongens legden hun griffel neer en kwamen naast elkaar voor den onderwijzer staan.

„Ik voel," zei deze, „dat er iets aan de hand is. Ik merkte het trouwens al op de speelplaats. En nu zie ik zoo'n vreemdsoortig gewissel van blikken, dat ik vrees voor onweer, dat uit de richting van Curaçao dreigt. Zit dit eiland je niet dwars in de maag, Tonie?"

„Hij heeft me opzettelijk verkeerd voorgezegd," verdedigde Tonie de vijandelijke houding, die hij weer aannam tegen Frans.

„Dat heb ik niet," verzekerde deze, „ik heb Curaçao gezegd, eerlijk."

„Dan heb je Frans te gelooven Tonie," zei de onderwijzer ernstig. „Ik weet, dat Frans niet

liegen zal. Geef hem de hand en laat daarmee de zaak uit zijn."

En nu stak Tonie Frans de hand toe. Maar inplaats, dat deze de hand van Tonie drukte, zag hij hem minachtend vlak in het gezicht en riep: „Lafaard!"

„Foei, Frans," berispte de heer Verbrugge verontwaardigd, „beloon je aldus de moeite, die ik me geef, om jullie oneenigheid uit den weg te ruimen?"

„Zooeven op de speelplaats," riep Frans heftig, „heb ik hem gezegd, dat ik Curaçao heb gefluisterd en dat hij mij verkeerd verstaan heeft en toen heb ik hem de hand toegestoken en hij heeft die weggeslagen."

„Ja, dat is zoo," riep Karel bevestigend. En nog andere stemmen riepen hetzelfde.

„Heb je dat gedaan, Tonie?" vroeg de onderwijzer kalm.

Onwillekeurig knikte deze.

„Dat is leelijk," zei de onderwijzer, en hij zag Tonie aan en schudde afkeurend het hoofd. Daar hij het karakter van zijn leerlingen en speciaal dat van Tonie goed kende, waarschuwde hij dezen met de woorden: „Denk erom, dat je Frans, die geheel zonder schuld is, ongemoeid laat. Begrepen! Anders krijg je met mij te doen. Gaat nu beiden aan je werk." Tonie boog diep zijn hoofd over de lei, maar Frans zag met achting op naar zijn onderwijzer.

Tot het einde van den schooltijd was het doodstil in het lokaal, waarin geen ander geluid klonk, dan het getik en gekras der griffels op de leien.

Er zijn verscheiden scholen in de vele straten, die aan weerszijden van de Laan van Meerdervoort gebouwd zijn en toen het dien middag over vier uur was, liepen daar veel jongens en meisjes, kleine en groote, alle op weg naar huis.

„Wat een kinderen loopen er toch op dezen tijd op de straten en de trottoirs," zei Karel, die met Frans voortstapte.

„Ze mogen de reclame op de muren en zuilen: „Weest voorzichtig met het oversteken der straten. De stad is vol Studebakers!" wel veranderen in: Weest voorzichtig met het oversteken der straten. De stad is vol Schoolkinderen!"

„Het zou in elk geval een waarschuwing zijn, die van menschlievendheid getuigt," meende Karel.

„Karel, je spreekt akelig geleerd," zei Frans.

„Hiervan zijn mijn zwarte haren de oorzaak,'" lachte Karel.

„Pas op," waarschuwde Karel, „of ik gooi een boek naar je hoofd."

„Denk om de theekopjes," waarschuwde Karel.

„Ik doe verstandiger aan het pak slaag te denken, dat Tonie mij beloofd heeft," overwoog Frans. „En hij zal het me geven, als de ge-

legenheid zich voordoet. Hiervan ben ik zeker. Maar natuurlijk zal ik me verdedigen, al is hij veel sterker dan ik."

„Hij zal niet durven om mijnheer Verbrugge," twijfelde Karel.

„Hij is wraakzuchtig. Als hij me alleen ziet, zal zijn wraakzucht grooter zijn dan zijn vrees voor onzen onderwijzer. Maar, laten we er niet langer over praten, wij zullen afwachten, maar in elk geval, laat ik mij niet als een weerloos lam afslachten."

Terwijl Frans en Karel zoo pratende over de Laan van Meerdervoort gingen, gebeurde er in de omgeving van hun school iets, waarvan de gevolgen niet zouden uitblijven.

De lezer moet weten, dat Lydia een school bezocht, niet ver van die van Frans staande. Oorspronkelijk was Lydia, toen zij den zesjarigen leeftijd bereikt had, voor Frans' school ingeschreven, doch daar hier geen plaats was, was haar een andere school in die buurt aangewezen. De eerste dagen bracht Frans de kleine naar haar school en haalde haar om twaalf en vier uur weer af, doch toen Lydia den weg goed kende en een vriendinnetje had gekregen, dat in haar buurt woonde, kwam ze altijd met deze naar huis. Dezen middag, om vier uur, wandelde het kind alleen huiswaarts. Haar vriendinnetje had dien dag de school wegens ongesteldheid

niet bezocht.

Links van de Acaciastraat, waardoor ze ging, was nog een onbebouwd stuk land, door de vele regens in een poel herschapen. Eensklaps kwam, als uit dien poel opgerezen, een jongen te voorschijn, met een grooten kikvorsch, dien hij aan een touw gebonden voor zich uit liet springen.

Die jongen was Tonie. Lydia kende hem niet, maar Tonie wist zeer goed, dat het kind een zusje van Frans was. Hij beloerde het kind, dat daar argeloos aan kwam stappen.

„Ja," mompelde hij in zichzelf, en boosaardig lichtten zijn roodbruine oogen. „Ze is het. Ik vergis me niet. Ze is het zusje van Frans, die mij vanmorgen dat figuur liet slaan." Sluipend ging hij de kleine tegemoet, die naar den haar toespringenden kikker keek.

„Wil jij dien kikker hebben?"

„Nee, nee," antwoordde Lydia, die het beest griezelig vond en rillingen van afschuw door zich heen voelde gaan.

„Pak hem op en neem hem in je hand," gebood Tonie, die een duivelsch plezier had in den angst en den afschuw van het kind.

„O nee, neen, griezelig," weerde Lydia af, die beide handjes als afwerend voor zich uitstrekte.

„Wat griezelig?" gromde Tonie, pakte eensklaps het beest op en drukte het kille, slijmerige

dier met geweld in Lydia's hand.

„O, nee, nee," smeekte het kind, „ik ben zoo bang, niet doen," en zij wierp het dier van zich. Maar Tonie raapte het weer op en drukte het tegen Lydia's gezicht. Hooge angstgillen van het kind klonken door de leege straat en wild schreeuwend en schreiend trachtte Lydia te vluchten. Doch Tonie greep haar bij den schouder vast en liet het dier achter de dunne kleertjes van het kind op haar rug glijden. Als waanzinnig van angst en afschuw vloog het arme kind weg en haar hoog gillend geschreeuw klonk door tot in alle huizen der straat. Deuren werden opengeworpen, menschen schoten toe. En de eerst aangekomen vrouw, had nog juist gelegenheid het doodelijk ontstelde kind in haar armen op te vangen, toen het dreigde neer te vallen op de straat. Door de eerste zijstraat was de lafhartige wreedaard spoorloos verdwenen, door niemand gezien. Tientallen mannen en vrouwen schoten van beide zijden der straat toe en kreten van afschuw en woede klonken uit hun aller mond, toen zij den kikvorsch zagen, dien de vrouw uit Lydia's kleeren te voorschijn trok. Sidderend over haar geheele lichaam lag het arme kind bewusteloos in de armen van de eerst toegeschoten vrouw.

„Haal een dokter," waarschuwde zij, „ik zal het kind meenemen naar mijn huis, het arme

schaap zal sterven van schrik."

„Maar die jongen, waar is die jongen?" riep een der mannen.

„Hij holde weg door de zijstraat daar. Ik heb hem gezien," antwoordde een tweede man.

„Zou je hem terugkennen?"

„Neen, ik zag hem alleen van achteren, den schooier."

Omzichtig droeg de vrouw Lydia in haar arm naar huis en legde het kind op den divan. Het had de oogen gesloten, haar lichaam sidderde.

„Een dokter, een dokter," riep de vrouw tot degenen, die haar tot in de kamer gevolgd waren.

„Wasch haar gezicht," riep de een, „trek haar kleeren uit," ried een tweede.

„Een dokter, een dokter," jammerde de vrouw, die met de kleine geen raad wist.

Gillend vlogen de vrouwen de straat op, die inmiddels zwart van menschen was geworden.

Een dokters-auto werd aangeroepen, door een verward geroep van: „Stop, en halt!"

„Daar dokter, daar," waarschuwde de vrouw, die het dichtst bij het portier stond en ze wees op het benedenhuis, welks deur openstond.

„Wat is daar aan de hand?" vroeg de geneesheer kalm.

„Een kind ligt daar als voor dood," waarschuwde dezelfde vrouw, die naar de open deur

had gewezen.

De dokter ging de woning binnen en sloot de deur.

De vrouw vertelde hem, wat er gebeurd was.

De geneesheer trok een flaconnetje uit zijn zak, opende dit en liet de kleine ruiken, die na enkele oogenblikken diep zuchtte. Hierop wreven beide handjes de oogen, die zich openden.

„Dag, m'n kindje," zei de dokter kalm en vriendelijk.

Als verbijsterd keek Lydia om zich heen en uitte haar verbazing in een angstig: „Waar ben ik?"

„Je bent erg geschrokken, hé?" vroeg de dokter, het gezichtje van het kind streelende.

Lydia's voorhoofd fronste zich, ten teeken, dat ze zich trachtte te herinneren, wat er gebeurd was.

En toen ze zich alles weer bewust was geworden, vroeg ze: „Is die jongen weg en dat beest?"

„Ze zijn beiden weg," stelde de dokter gerust, gaf toen het kind een hand en zei: „Sta nu maar op en vertel me eens, waar je woont en hoe je heet."

Toen de kleine, nog licht trillende over haar geheele lichaam, naast den dokter stond, vertelde ze, dat ze Lydia Mutters heette en woonde op de Regentesselaan 17.

„Kom dan maar mee," zei de vriendelijke geneesheer, „dan mag je in mijn auto meerijden. Wie was die leelijke jongen, die je zoo geplaagd heeft, Lydia?"

„Ik ken hem niet, mijnheer."

„Heb je hoofdpijn, Lydia?"

„Ja mijnheer, en ik ben zoo moe."

„Kom dan maar gauw met me mee."

Aan de hand van den dokter stapte het kind mee en toen de auto wegreed, wuifden vele handen het kind na.

De geneesheer glimlachte en zei: „Zie eens, Lydia, de menschen wuiven je na, net of je een prinsesje bent."

Het kind glimlachte flauwtjes.

De dokter had aan den chauffeur bij het instappen gezegd, waarheen hij gebracht wenschte te worden en een paar minuten later, stond de auto voor nummer 17 stil.

De dokter had gescheld. Moeder deed zelf open, en toen Lydia haar zag, liet ze de hand van den dokter los en vloog op moeder toe.

„Mammie, mammie," riep ze en ze vloog in haar moeders armen, als wist ze, dat ze daar alleen veilig was.

De dokter, die de buitendeur had gesloten, volgde de ontstelde moeder naar de kamer, vertelde haar wat er met haar kind gebeurd was, en gaf moeder den raad Lydia maar gauw

te bed te leggen.

„Rust heeft ze hard noodig," verzekerde de geneesheer.

Hij gaf Lydia een hand en zei: „Dag Lydia, nu maar gauw gaan slapen, dan ben je morgen vroeg dien leelijken jongen en dat griezelige beest wel vergeten." Aan moeder gaf hij den raad, om, mocht Lydia den volgenden morgen nog over hoofdpijn klagen, onmiddellijk den huisdokter te waarschuwen.

Toen ging de geneesheer heen en reed naar andere patienten, die hem wachtten.

De Acaciastraat was nog vol luid redeneerende menschen, die in allerlei bewoordingen hun bedreigingen uitten tegen den jongen, dien ze niet kenden, en die op datzelfde oogenblik in de keuken van zijn huis zat en een stapel boterhammen verorberde.

Moeder had Lydia, die zelf naar rust verlangde, te bed gelegd, en een compres verfrischte weldadig haar gloeiend gezichtje.

„Nu maar gauw gaan slapen," vermaande moeder, drukte een kus op Lydia's wang en ging zacht terug naar de huiskamer.

„Waar is Lyd, moeder," was Hans' eerste vraag, toen hij van een boodschap, die hij voor moeder gedaan had, thuis kwam.

Moeder vertelde hem het gebeurde. Sprakeloos, met open mond, had Frans toegeluisterd,

en toen moeder had uitgesproken, viel de een na de andere vraag haastig uit zijn mond.

„Hoe groot was die jongen, moeder, en hoe oud? Heeft hij rood-bruine oogen? Waar woont hij? Door welke zijstraat is hij gevlucht?"

„Maar jongen," was moeders antwoord, „hoe kan ik je nu op al die vragen antwoorden? Lydia heeft den jongen amper gezien, zóó was haar aandacht gericht op dat griezelige beest. Maar, verdenk je een bepaalden jongen, dat je al die vragen stelt?"

Nu vertelde Frans, wat er dien middag gebeurd was met Tonie.

„Maar jongen," meende moeder te moeten opmerken, „daar is nu toch werkelijk geen enkele aanwijzing, dat nu juist Tonie die schelmenstreek moet hebben uitgehaald. Er wonen toch honderden jongens in die volkrijke buurt."

Tegen deze bedenking kon Frans niets inbrengen, trok daarom zijn schoenen uit en liep onhoorbaar de kamer in, waar zusje lag. Het kind sliep. Zenuwachtig trilden haar lipjes. Onrustig bewogen zich de vingers over het witte laken. Vreezende, dat het kind ontwaken zou, als hij lang naar haar keek, ging hij maar gauw terug naar de kamer.

„Lyd doet zoo zenuwachtig met haar vingers, en haar lippen trillen," vertelde hij aan moeder.

„Het kind is natuurlijk op van de zenuwen,

Frans en dat is verklaarbaar. Verbeeld je, een kikvorsch te voelen op je bloote lijf. 't Is voor zoo'n schaap, om het te besterven."

„Maar, dat nou niemand dien jongen gegrepen heeft," voer Frans eensklaps heftig uit. „Zoo'n beest."

„Erger dan een beest," gaf moeder toe. „Maar, dat niemand hem heeft gezien is natuurlijk te verklaren uit het feit, dat hij er direct vandoor is gegaan, toen hij dat griezelige beest tusschen haar kleertjes had doen verdwijnen. Hij was weg, toen de eerste hulp voor Lydia kwam opdagen."

„Als ik het gezien had moeder, ik zou hem geranseld hebben, dat hij als een hond zou gekropen hebben aan mijn voeten, ik zou hem..."

„Maar jongen, windt je toch niet zoo op," ried moeder en ze glimlachte. „Je trekt van leer tegen een jongen, die je niet eens kent."

„Maar àls ik hem kende, àls ik wist, wie het gedaan had, moeder."

„Ja... als," zei moeder. „Als is een leelijk woord, jongen."

Dien avond zaten moeder en Frans aan de tafel en spraken weinig. Telkens gingen ze naar zusje kijken, die slapen bleef en een enkele maal werd het compres ververscht, dat dan verfrisschend op zusje's gloeiend hoofdje gelegd werd.

Het liep tegen negen uur, toen plotseling

beiden werden opgeschrikt door een luiden angstgil uit zusje's kamer, onmiddellijk gevolgd door onverstaanbare, luid gesproken woorden.

Ze vlogen toe en toen ze bij zusje's bedje stonden, hoorden ze hoe 't kind ijlde in haar slaap: „Neen... neen... weg... ik... ben zoo ... bang... kikvorsch... weg... weg... Moeder... Mammie!"

„Stil, mijn kindje," kalmeerde moeder zacht, „stil maar, mijn hartje, moeder is bij je"

Toen opende zusje de oogen, ging overeind zitten en sloeg haar armpjes om moeders hals.

„Zie je wel, moeder is bij je en Frans ook. Heb je nog hoofdpijn, mijn schatje?"

„Neen, mammie," antwoordde het kind, „ik ben alleen nog zoo moe." Met een diepen zucht liet ze haar hoofdje weer in het kussen zakken. En glimlachend keek ze beurtelings naar moeder en Frans.

„Ik ga morgen niet meer door de Acaciastraat," verzekerde ze. „Als die leelijke jongen er weer is..."

„Ik zal je altijd naar school brengen," beloofde Frans, „en je om twaalf en vier uur afhalen."

„Fijn," prees Lydia Frans' belofte.

Hierop, als hadden deze weinige woorden haar te zeer vermoeid, sloot ze de oogen.

Moeder en Frans keerden terug naar de kamer.

„Wat denkt u van Lyd, moeder?"

„Ze zal morgen wel weer beter zijn," hoopte deze. „Ook de dokter heeft het voorspeld. We zullen den ochtend afwachten en als ze dan niet geheel beter is, moet dokter Wierdels maar komen."

Dien nacht sliep moeder in zusje's kamer.

Frans lag lang wakker in zijn bed. Verwarrend vlogen allerlei gedachten hem door 't hoofd. Nu eens dacht hij aan zusje en als de vrees, dat ze ziek kon worden heftig in hem groeide, maakte een pijnigende angst zich van hem meester. Maar dan weer vlogen zijn gedachten naar de Acaciastraat en zijn oogen zagen daar het angstige kind, en vóór haar zag hij Tonie, wiens oogen flikkerden van boosaardige vreugde om Lydia's doodsangst en dan balden zich zijn vuisten op het witte laken. Morgen vroeg zou hij huis aan huis aanbellen, tot hij de vrouw gevonden had, die Lydia zoo liefdevol had gedragen naar haar woning. Bij haar en zoo noodig bij alle straatbewoners zou hij informeeren naar den jongen en als hij dien vinden zou, dan... ja, dan zou hij Lydia wreken. Het was over middernacht, toen Frans in slaap viel.

Den volgenden morgen was zijn eersten gang naar Lydia, die overeind in haar bedje zat en een met suiker bestrooide beschuit gretig op-at.

„Ben je weer beter, Lyd?" jubelde zijn stem.

„Ja, hoor," antwoordde de kleine.

Een stil, vredig gevoel legde zich veilig in Frans' hart, nu hij wist, dat zusje niet ziek was, niet ziek worden zou.

„Ik heb nog geld in mijn spaarpot, Lyd, om twaalf uur breng ik druiven voor je mee."

„Fijn," prees het kind.

Frans' blijheid en gerustheid werd echter door moeders mededeeling, dat zusje verhooging had, dat de thermometer acht en dertig graden aanwees, wreed verstoord.

„Je moet maar even bij dokter Wierdels aanloopen," verzocht moeder, „en hem vragen, of hij even naar zusje wil komen zien."

Tegen half negen zat Frans in dokters wachtkamer, doch hij was pas tegen half tien weer op de straat, daar nog vele patienten hem vóór waren geweest.

„Ik ben toch te laat," overwoog hij en daar hij zijn wensch wilde bevredigen, den lafaard op te sporen, die de oorzaak was van Lydia's ziekzijn en haar doorgestane angst, schelde hij bij het eerste benedenhuis aan en vertelde de vrouw, die hem opendeed, het doel van zijn bezoek.

„Ja, ik ken dien jongen niet," zei de juffrouw, „en niemand in de straat kent hem. Ik geloof zelfs niet, dat er één is, die hem gezien heeft. Maar dat 't een schande is! Zoo'n kleine hummel een kikvorsch op 't bloote lijfje te gooien!

Mensch, mensch, wat ging die stakker te keer! Mijn man zei daarnet nog: „Als ik thuis was geweest en ik had hem te pakken gekregen, geen rib was er aan hem heel gebleven. Zoo, en ben jij de broer van dat schaap. Nou, ik kan me begrijpen, dat je het er niet bij laat zitten. 't Had het kind d'r dood kunnen wezen. Maar, nou kun je wel aan alle deuren in de straat aanbellen, maar veel wijzer zul je er niet van worden. Het eenige zou nog zijn, de politie in den arm te nemen, maar och, hoe zal die zoo'n schavuit vinden."

Frans dankte de woordenrijke vrouw voor haar inlichtingen, die hem al heel weinig ingelicht hadden, en stapte verder.

„Ja," redeneerde hij in zichzelf, „nu kan ik wel overal aanbellen, maar wat zal 't me baten. Plotseling bedacht hij, dat 't zijn plicht was, de vrouw te bedanken, die Lydia zoo liefdevol in haar huis had gedragen en daarom keerde hij terug, om aan de vrouw van zoo even het huisnummer te vragen.

„Die woont een eind verder op," legde de vrouw uit. „Aan dezen kant van de straat. D'r man is schoenmaker. 't Staat op de deur. Je vindt het vanzelf."

Spoedig had Frans het huis der vrouw gevonden en deze bedankt voor haar vriendelijke bemoeiïngen, al voelde Frans zich teleurgesteld,

dat ook zij niets naders omtrent den dader, dien ook zij niet gezien had, kon meedeelen.

Mismoedig door het vergeefsche zoeken, liep Frans de straat weer op. Plotseling bleef hij staan. Een lichte duizeling beving hem. Hij zag Lydia, zag haar lieve, blauwe oogen op hem gericht en hij hoorde haar stem, zacht-verwijtend vragen: „Zoek je alleen maar naar den dader? Zijn je gedachten dan niet meer bij mij? Is je wraakzucht sterker dan je liefde? Als je medelijden met me had, zou je niet aan wraakplannen denken."

Een oogenblik werd Frans door zelfverwijt gepijnigd. Maar deze verdween, toen een andere stem hoorbaar in hem sprak: „Het is juist je liefde voor het kind, die je de plicht oplegt, de haar aangedane mishandeling te wreken. Je zoudt Lydia niet lief hebben, als je niet alle pogingen aanwendde, den slechtaard te vinden en dezen zijn laffe en wreedaardige daad betaald te zetten."

En deze stem was machtiger dan de eerste, die tot hem gesproken had. Frans stapte verder, vast besloten, niet te rusten, voor hij den jongen gevonden had. Doch de vrees, dat al zijn pogingen vergeefsch zouden zijn, ontmoedigde hem dermate, dat een sterk gevoel van machteloosheid zich van hem meester maakte. En traag schreed hij verder.

Hij kwam op het Beukplein. Zijn oog viel op den fruitwinkel, die daar is, en denkende aan zijn belofte, Lydia gedaan, stapte hij op den winkel af. Voor de groote ruit bleef hij staan. In den mand links zag hij mooie, donkere druiven. De dauw scheen er nog op te liggen. Ze waren voor zestig cent het pond geprijsd. Hij moest maar een pond koopen en dan naar school gaan. Mogelijk, dat een der jongens, die in deze buurt woonde, hem gewenschte inlichtingen kon geven.

Frans stapte den winkel in.

„Een pond druiven," zei hij tot den fruitman achter de toonbank. „Maar zoete. Ze zijn voor een zieke."

„Moet je die nemen," zei de fruitman op denzelfden mand wijzende, die ook Frans' aandacht getrokken had. „Prachtige druiven."

De winkelier woog een pond af.

„Zoo, zijn ze voor een zieke?" vroeg hij, minder uit belangstelling, dan wel uit gewoonte, een praatje met zijn klanten te maken.

„Ja, mijn zusje is ziek."

„Wat heeft ze?"

„Ze is gisterenavond hier in de buurt door een jongen mishandeld. Die heeft haar een kikvorsch..."

De fruitman gaf een harden slag op de toonbank en riep uit: „Was dat jou zusje? Maar dat is nu toch weergaasch toevallig, dat je hier

komt. O, de heele straat was er tot laat in den avond vol van. Maar vandaag of morgen krijg ik hem wel in m'n handen."

„Dus u kent hem?" vroeg Frans haastig.

„Ja, door een toeval. Je moet weten: Van morgen komt er een opgeschoten jongen in m'n winkel. Zijn gezicht beviel me niet. Hij loensde me te veel onderuit, begrijp je. Ineens spring ik achter de toonbank vandaan en ik grijp hem."

„Jij hebt gisterenavond dat kleine meisje mishandeld," schreeuw ik, en ik knijp hem in zijn arm, dat ie van pijn schreeuwt."

„Dat was ik niet," huilde hij, „dat heeft Tonie Korst gedaan. Hij heeft het me zelf verteld."

Op het hooren van dezen naam voer een schok door Frans' lichaam. Tonie Korst! En Frans greep met beide handen de toonbank vast, want hij dreigde duizelig neer te vallen.

„M'n hemel, wat heb jij ineens," riep de fruitman en schoot ijlings toe en zette Frans op den eenigen stoel, die daar stond.

„Blijf zitten, ik haal water voor je."

Een oogenblik scheen de winkel met al wat er in was, voor Frans' oogen te bewegen, doch toen hij het glas water gedronken had, kwam hij weer spoedig tot kalmte.

„Wat had je toch zoo ineens?" herhaalde de winkelier zijn vraag.

Frans vertelde hem alles.

„Nou zou ik je aanraden, hem bij mij te brengen, en ik zal hem zoo aftuigen, dat de herinnering aan 't pak slaag hem z'n heele leven bij zal blijven. Waar woont hij?"

Frans vertelde, dat hij met hem in dezelfde klas zat.

„Dan hoop ik, dat zijn onderwijzer den aanwijsstok op zijn ribben kapot slaat," hoopte de fruitman. „Ben je weer de oude?"

Frans antwoordde bevestigend.

Hij telde zestig cent neer op de toonbank en vertelde, dat hij om twaalf uur de zak met druiven wel halen zou.

„Dat 's goed," zei de winkelier, „en als je dat mannetje meebrengt, zoodat ik hem in mijn handen krijg, geef ik je nog een pond cadeau ook."

Frans glimlachte tegen den man en verliet den winkel.

„Nu gaat het gebeuren," dacht hij, zich met rasse schreden naar de school begevende.

Wat ging er gebeuren? Frans wist het zelf niet, had geen bepaald plan, wist alleen, dat alles zou afhangen van het gevoel, dat zich van hem zou meester maken, als hij hem zag... hem ... Tonie.

Of zou hij eerst alles aan den heer Verbrugge vertellen, dat deze als de wreeker kon optreden? Frans wist het niet en voelde de onmogelijkheid

nu al zijn optreden te kunnen bepalen. Dit alleen stelde hij vast: Hij moest beginnen, den heer Verbrugge de oorzaak van zijn late komst op de school te vertellen en als vanzelf zou dan die gruwelijke daad van Tonie ter sprake komen.

Hij had aangescheld. Een kweekeling deed open.

Frans stapte de donkere gang door.

Hij stond voor de deur van zijn klas. Driftig vatte hij den knop en opende heftig de deur. Schemerig zag hij al die leerlingen. De heer Verbrugge zat op zijn hoogen stoel. Met gejaagde schreden stapte Frans op hem toe. Hij wilde gaan vertellen, doch zijn oogen werden als door een sterke magneet getrokken naar Tonie en plotseling in een niet te bedwingen drift en buitenzinnige woede, schoot hij op hem toe, greep hem met zijn rechterhand in de keel en met de linker in de haren en schreeuwde: „Nou jou... nou zal ik jou."

Ontsteld sprongen alle leerlingen op, de meisjes verbleekten en verlieten gillend haar banken.

„Laat los, Frans, laat los," riep de haastig toegevlogen onderwijzer en trachtte Frans van Tonie los te rukken. Doch Frans' woede gaf hem een ongekende kracht.

Met open mond, die naar adem zocht, trachtte ook Tonie zich los te rukken, maar tevergeefs. Frans' handen schenen vastgeklonken aan

Tonie's hoofd.

„Frans, Frans, laat los, je zult hem vermoorden."

Angstiger nog gilden de meisjes. De onderwijzer uit de andere klasse, de heer Stolp schoot toe en nu wisten ze met vereende krachten Tonie uit den ijzeren greep te verlossen.

Een groote moeheid maakte zich plotseling van Frans meester en hij liet zich vallen op den stoel voor de klasse.

„Haal water," riep de onderwijzer tot Karel.

De heer Verbrugge liet hem drinken, doch hield zijn oogen op Tonie gericht, die zijn keel bevoelde en niet van plan scheen een tegenaanval te beginnen. Sprakeloos stonden alle leerlingen om Frans heen.

Kalmeerend legde de heer Verbrugge zijn hand op Frans' schouder en vroeg: „Wat is er gebeurd, m'n jongen?"

Frans sprong op en riep: „Hij heeft gisterenavond mijn zusje ... met een ... kikvorsch ... en nou is ... mijn zusje ... ziek ... en ..." En met één sprong was hij weer bij zijn aartsvijand.

Maar vier handen grepen hem en brachten hem terug naar zijn stoel. En nu sprak de onderwijzer en zijn donker gezicht richtte zich op Tonie:

„Was jij dat, die dat arme kind, dat weerlooze meisje, zoo laf en schandelijk mishandeld hebt? Was jij dat? Maak dat je wegkomt, de school uit. Ik zal je ouders schrijven."

Tonie stond op.

„Neen, ga niet langs Frans heen," beval de onderwijzer, „loop achter de banken om."

„Jasses," riepen de meisjes, toen hij langs haar ging.

Een groote rust legde zich nu veilig in Frans' hoofd en hart, hij had Lydia gewroken.

En dat zijn onderwijzer zoo pal aan zijn zijde stond, vervulde hem opnieuw met de grootste achting voor dezen.

Nader informeerde de heer Verbrugge naar alle bijzonderheden en speciaal naar de gezondheid van de kleine Lydia. En toen hij alles uit Frans' mond vernomen had, zei hij: „Ik kan me je woede zoo begrijpen, Frans. Zelf weet ik niet, wat ik wel doen zou, als iemand mijn kleine meisje zoo had mishandeld. De stakker had van angst wel kunnen sterven."

In het speelkwartier stonden alle jongens en meisjes van de klas om Frans heen en ze wilden nog meer weten, dan de jongen vertellen kon.

„Ik loop om twaalf uur met je mee," beloofde Hein den Oever. „Je kunt nooit weten. Misschien staat hij hier of daar op den loer, om je aan te vallen."

„Niet noodig, hoor," zei Karel haastig, „wij

gaan altijd samen naar huis en tegen ons beiden beginnen, zal hij wel uit zijn lijf laten."

Om twaalf uur liep Frans het eerst bij den fruitman aan, wien hij het op school gebeurde, vertelde.

De winkelier wreef zich van blijdschap en voldaanheid de handen.

„Mooi," prees hij, „en nu moesten ze hem maar rechtstreeks naar de gevangenis brengen. Want daar hoort hij."

En onderwijl vulde hij een grooten zak met kersen.

„Neem deze nu ook nog mee voor de kleine meid," zei hij goedig.

Frans bedankte, en met Karel liep hij de deur uit.

Zusje was weer geheel beter en de dokter had den raad aan moeder gegeven dien middag maar eens met haar naar Scheveningen te gaan. De zeelucht zou haar goed doen.

Frans vertelde in geuren en kleuren, wat er zich op school had afgespeeld en zelfs moeder, die haar jongen toch altijd vermaande goed en zacht te zijn, keek hem met bewondering aan.

Ze hebben Tonie niet meer in de klas gezien. Eenige dagen na het gebeurde, ontving de heer Verbrugge een brief van Tonie's vader, die hem meedeelde, dat hij zijn lang gevormd plan nu ten uitvoer had gebracht. Hij had Tonie naar het

rijksopvoedingsgesticht „De Kruisberg" laten brengen.

„Het ging niet meer, meester," schreef de man vriendelijk en zonder eenig verwijt, „het werd met den dag erger. We hopen, dat ze ginds nog iets goeds van hem weten te maken. U en wij hebben het niet gekund."

III.

Van een opstel en een paard.

Ze liepen met hun beien,
Den kleinen heuvel af.
En droevig klonk hun schreien,
Bij 't pas gedolven graf.

Dit waren de beginregels van een vers, dat ze enkele weken geleden gelezen hadden en de heer Verbrugge had de opmerking gemaakt, dat het woord „beien" natuurlijk beiden wezen moest, doch dat de dichter de vorm „beien" om 't rijm had gekozen.

„Mag dat?" had Karel gevraagd.

„Men noemt dit „een dichterlijke vrijheid," verklaarde de onderwijzer en sindsdien was het zijn gewoonte geworden, als een leerling een grove fout had gemaakt in een dictée of opstel, te zeggen: „Je veroorlooft je ongepaste dichterlijke vrijheden, jonge vriend."

Hij zei natuurlijk „vriendin", als de opmerking een meisje betrof.

Op een heeten morgen in de maand Juni, toen de zon vuur naar de aarde scheen te zenden, zaten de jongens in 't speelkwartier in den schaduwhoek van de speelplaats.

Het was ondoenlijk te spelen, alle kinderen zaten op de steenen, terwijl de onderwijzers in de koele gang stonden.

„Ik heb een rebus," zei Frans, trok een schrift-

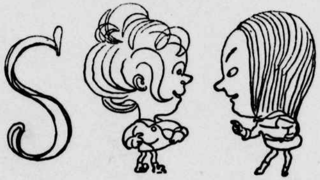

blaadje uit zijn zak en toonde den jongens bovenstaande teekening.

„Het lijken wel twee bevroren aardappels, die koppen," lachte Piet Blom.

„Maar, 't zijn meisjeshoofden," verzekerde Frans.

„Antieke," lachte Piet.

En weer tuurden al de jongens, en lang peinsden ze, maar eenparig moesten ze verklaren, dat deze rebus onvindbaar was.

„Toch is 't eenvoudig," legde nu Frans op zijn

beurt uit en het links geteekende meisje aanwijzende, zei hij: „Dit is Nel, en die tweede pop is Trijn en die twee maken met de S... sneltrein."

Ze vonden het allen een aardige rebus, behalve Jan. En listig vond hij een aanmerking.

„Maar deze rebus deugt niet," riep hij, „die is glad verkeerd. Trijn heet dat eene meisje, zeg je? Maar die Trijn wordt geschreven met een lange ij en niet met de korte ei. Die rebus deugt niet."

En triomfantelijk keek Jan den kring rond en zag aan het toestemmend hoofdknikken van een paar jongens, dat deze hem gelijk gaven.

Maar gevat redde Frans zich, uitroepende: „Maar, dat is een dichterlijke vrijheid."

Hij had het succes, dat alle jongens lachten, behalve Jan natuurlijk, die dorst voorwendde, opsprong en meedeelde, dat hij drinken ging aan de gangkraan.

Jan was zoo geraakt, dat hij in het speelkwartier niet meer bij de jongens terugkwam.

Loom sjokten alle kinderen de school in, toen 't speelkwartier om was, uitgeluid door de gangbel.

Sikkels blinken, sikkels klinken,
Ruischend valt het graan.

Zoo luidden de beginregels van een vers van Staring, dat de heer Verbrugge voorlas. Naar gewoonte, vertelde daarop de onderwijzer een en ander uit het leven van dezen Gelderschen dichter en liet de leerlingen een en ander opschrijven in het cahier, dat ze gedurende de leesles altijd naast het boek moesten gereed leggen.

Ineens vroeg Karel: „Mijnheer, is er op elk woord een rijmwoord te vinden?"

De onderwijzer drukte zijn verbazing over het onverwachte van deze zonderlinge en ietwat onnoozele vraag uit in de wedervraag: „Hoe kom je zoo ineens met die kwestie op de proppen, Karel?"

„Dat weet ik niet, mijnheer," was Karels antwoord, „ik dacht er zoo ineens aan."

„Er is één woord in onze taal, waarop, zoover ik weet geen rijmwoord past," vertelde nu de onderwijzer. „En dat woord is: schotel. Het is wel zeer merkwaardig, maar het schijnt toch zoo te wezen."

Groote verbazing maakte zich van de leerlingen meester.

„Dat's gek," zei de een, en „raar," zei een ander, waarop de heer Verbrugge meedeelde:

„Tracht maar eens te rijmen op schotel en wie een rijmwoord vindt, krijgt van mij een kwatta-reep. Dit heb ik wel over voor uit-

breiding van mijn kennis."

Ze namen allemaal papier en potlood, bekauwden het laatste, zooals alle dichters doen, die met het rijm verlegen zitten, tot ineens Frans uitriep:

„Ik heb het, ik heb het."

„Laat hooren," zei de onderwijzer verrast.

En Frans had gedicht:

Mijn moeder dient de soep op, geschept in een schotel,
Mijn vader is reiziger en slaapt vaak in een hotel.

De heer Verbrugge lachte, maar zei: „'t Is aardig gevonden, dat moet ik zeggen, maar als ik me niet vergis, heet zoo'n nachtverblijf: hotèl en niet: hótel."

Maar toen redde Frans zich, uitroepende: „Dat is nu juist een dichterlijke vrijheid, mijnheer."

De heer Verbrugge zei toen, dat Frans zeer gevat en handig zich gered had en hij de beloofde kwatta-reep krijgen zou.

„Fijn, voor Lydia," dacht Frans.

Jan Pot, die het gebeurde in het speelkwartier nog niet vergeten was, keek spinnijdig naar Frans, omdat deze ten tweeden male succes had met zijn opmerking over dichterlijke vrijheid.

„Mijnheer?" vroeg Hein Rikkers ineens, „weet u, wie de verwaandste dichter geweest is."

„Frans Mutters," schreeuwde Jan, die dacht,

de lachers nu op zijn zij te zullen krijgen.

Maar zijn pogen werd met een hoonend: „flauw" uit vele monden beantwoord.

„Hein, kom op met je verwaande dichter," waarschuwde de heer Verbrugge, om aan 't geharrewar een einde te maken.

„Ja, mijnheer," vertelde Hein, „het was een dichter die altijd onder zijn verzen schreef: „Goed, he."

„Ik weet niet, wie en wat je bedoelt," zei de heer Verbrugge. „Kom hier en schrijf eens precies op, wat hij onder zijn verzen schreef."

Lachend ging Hein naar 't bord en schreef: Goet-he.

„Heel aardig," prees nu de heer Verbrugge en vertelde aan de leerlingen, dat dit den naam is van Duitschlands grootsten dichter Goethe, wiens naam wordt uitgesproken als Geuthe.

„Maar nu we het toch over dichters hebben, wil ik jullie eens iets vertellen van een kleine dichteres. Jullie kennen allemaal mijn dochtertje Liesje. Vanmorgen aan het ontbijt zegt ze tegen me: „Ik ga lekker met mamma naar Scheveningen en jij mag niet mee."

Ik kijk haar aan en vraag, natuurlijk met een heel ernstig gezicht: „Wat hoor ik nu? Zeg je j ij tegen pappa?"

En wat antwoordt ze, en haar gezichtje wordt vuurrood: „Ik bedoel niet j ij, ik bedoel „je",

pappa."

Is dat niet aardig? Ze vond de stomme e als u uitgesproken blijkbaar zachter en dus vriendelijker dan het woordje jij met zijn harden ij-klank. Sluimert er nu geen dichteresje in mijn kleine Liesje? En wat zal dat goed staan en mooi klinken, als haar eerste verzenbundel zal verschijnen: „Gedichten van Liesje Verbrugge." Vooral het laatste woord zal het hem doen."

„Pfff," spotten vriendelijk de meisjes.

Daar herinnerde Frans zich een woord, dat ook door iemand veranderd werd, omdat hij heel wellevend en vriendelijk wilde zijn en hij vroeg verlof, iets grappigs te mogen vertellen. Wat de heer Verbrugge hem natuurlijk toestond.

„Hij heeft zeker weer een dichterlijke vrijheid," gromde Jan tusschen de tanden. Maar niemand hoorde het.

Frans vertelde nu, dat aan het hof van zekeren koning een chef-kok was, die bovenmate beleefd en vleiend was. Nog nooit had hij een woord gesproken, dat niet volkomen paste in de vorstelijke omgeving. Op een dag, dat de koning in een zeer prettige stemming was, vroeg hij, den kok gemoedelijk op den schouder kloppend: „En, mijn waarde kok, wat eten we vandaag?"

De kok maakte een diepe buiging en antwoordde: „Sire, vandaag zal het kabelu zijn."

Verbaasd keek de vorst hem aan.

„Kabelu?" herhaalde hij vragend.

„Juist, Majesteit, kabelu."

De koning werd ongeduldig, en eischte een nadere uitlegging.

„Sire," zei toen de kok en hij maakte de allerdiepste buiging, die een beleefd mensch maken kan: „Sire, het voegt mij niet „jou" te zeggen, daarom eet u vandaag kabelu."

De koning moet wel even hartelijk gelachen hebben als de meester en de leerlingen, die beiden spijt hadden, dat de eindbel aan dit aardig uurtje een einde maakte.

Alleen Jan Pot begroette het belgeklingel als een ware verlossing. Dien middag om twee uur lag er een kwatta-reep op Frans' bank en op een briefje ernaast, had de heer Verbrugge geschreven:

Frans zag de kans
Een rijmend woord op schotel te verzinnen.
Met veel dichterlijke vrijheid slechts
Kon hij de kwatta winnen.

Om Lydia was Frans blij met de chocolade en om zichzelf met het rijmpje, dat hij als een herinnering aan den echten meester, die gansch zijn hart reeds lang had veroverd, trouw zou bewaren.

De drie ramen op de tuinzijde van de speel-

plaats had de heer Verbrugge opengezet, alsmede de gangdeur, om iets te voelen, dat op tocht leek. De hitte was ondragelijk. Geen blaadje aan de boomen op de speelplaats bewoog, het was volkomen windstil. De hemel was heel hoog en staalblauw van kleur en een vuurgloed viel op de aarde, die te roosteren lag.

„Voor een man op mijn leeftijd," begon de heer Verbrugge, zijn hoogen stoel bestijgende, „is het ondoenlijk in deze hitte te werken. Voor jullie is dat wat anders. Daarom heb ik vier onderwerpen op 't bord geschreven. Over een van deze maken jullie een opstel. Ik kijk intusschen rustig toe. Aldus zullen we dezen middag den arbeid verdeelen."

Ineens liep Frans de bank uit, begaf zich tot voor de klasse en zette zich neer op den lagen stoel, die naast meesters hoogen stond. Met groote verbazing keken alle jongens en meisjes Frans aan, die zijn strak-ernstige oogen over al die leerlingen liet gaan

Glimlachend zag de onderwijzer op hem neer en vroeg: „Wat kom jij hier doen?"

Frans richtte het hoofd op en antwoordde, terwijl geen spier van zijn gezicht zich vertrok: „Mijnheer, gaat u nu een dutje doen en laat mij rustig toekijken. Dan pas is de arbeid goed verdeeld."

„Het idee is goed, Frans, ik vrees alleen, dat

binnen vijf minuten de heele klas in rust zou zijn. Laten we ons dus houden aan de arbeidsverdeeling, zooals ik die vaststelde."

Frans zocht zijn bank weer op en alle leerlingen zetten zich aan den arbeid.

Op 't bord stonden de volgende onderwerpen voor een opstel:

1. Aan het strand. 2. Mijn hond. 3. Het paard. 4. Een drukke straat.

Toen Frans de vier opgaven gelezen had, behoefde hij geen oogenblik in zijn keuze te aarzelen. Hij zou een opstel maken over het dier, dat zijn groote liefde had, hij zou schrijven over het paard. Frans dacht na, schreef enkele punten op het kladblaadje en een uur later had hij het volgende opstel geschreven:

Het Paard.

O, ik houd zooveel van het paard. Ik houd van dien stillen werker, die zwijgend en geduldig voortzwoegt tot aan zijn dood. Het paard is het eenige dier, dat nooit schreeuwt, ook niet, als de zweep zijn mooi lichaam striemt of de wreede stok van een hartvochtig mensch hem kastijdt. Hij werkt en ondergaat zwijgend. Oogkleppen verhinderen hem terzijde te zien; het is, of de menschen hem daardoor dwingen, altijd maar vooruit te kijken, in de verte, waar de dood hem wacht.

Wondermooi zijn z'n oogen, groot en stil en goedig. Wat is hij sterk, dat groote paard daar voor dien zwaar-beladen bierwagen. De voerman is juist op den bok geklommen en heeft de leidsels gevat, die hij nu strak aantrekt met den schreeuw: „Hort."

De pooten van het dier buigen zich en de hoefijzers krammen in de straatsteenen, waaruit vonken vliegen. Het kolossale lichaam van het dier schijnt zich uit te rekken en te worden tot één geheel van beenige pezen. Kreunend onder den zwaren vracht gaat de wagen vooruit. Ginds galoppeeren de cavaleriepaarden, sierlijke, slanke dieren, op hun lenige pooten.

En daar gaat moeizaam het oude, afgeleefde beest over het jaagpad, en trekt de zware schuit door het weerbarstige water.... zijn laatsten tocht. Morgen wacht hem het slachthuis. Als na jaren het paard er niet meer zijn zal, omdat de vracht- en de passagiersauto's zijn taak zullen hebben overgenomen, dan zal het edelste en het liefste dier van de aarde verdwenen zijn.

Frans herlas het opstel eenige malen en vond, dat het goed was. Hij had veel gelezen en las nog veel. En wat hij las, trachtte hij altijd goed te begrijpen en goed te voelen. Meermalen had de onderwijzer zijn waardeering van Frans' opstel met een negen uitgedrukt.

De heer Verbrugge had, terwijl de leerlingen werkten, een bord tegen een der voorste banken gezet en gezeten op het voetenbankje, schreef hij. Toen allen tegen half vier hun opstel hadden ingeleverd, zei de onderwijzer: „Ik heb op 't bord een opstel geschreven, dat door een Indischen jongen, die in Bandoeng examen moest afleggen, gemaakt is. Dit opstel is allergrappigst. Je moet begrijpen, 't is het werk van een Indischen jongen, die een Europeesche school heeft bezocht. Het komische is wel dit: Er waren zeven onderwerpen opgegeven, waaruit de candidaten een keuze moesten doen. Maar, wat deed die eene jongen? Die schreef in eenzelfde opstel over alle onderwerpen tegelijk, en in een Nederlandsch, dat onze Hollandsche ooren allergrappigst aandoet. Luister maar."

De heer Verbrugge plaatste het bord op den richel en las:

Opstel.

1. Verhuizen. 2. Nieuwjaar. 3. Bandjir. 4. 't Circus. 5. Mijn eerste fiets. 6. Een wedstrijd. 7. Het pandhuis.

Al lang geleden bleef ik in Bandjaran. Bandjaran is een kleine stad, daarom moet ik naar Bandoeng gaan verhuizen. Bandoeng is een groote stad. Veel menschen, die van andere

stad naar Bandoeng overplaatsen om hun werk te houden.

En als nieuwe jaar is ik vind erg prettig want Bandoeng is heel veel Europeanen die tegen mekaar woonden.

Als nieuwe jaar is natuurlijk kreeg ik vacantie. In de vacantie moet ik Madjalaja gaan maar ik ben bang voor den storm (Bandjir) want deze tijd is erg veel regen.

Niet lang geleden ga ik naar 't circus te bezoeken. Deze circus staat in 't midden van de aloon. Iemand die naar 't circus te laten zien, dan moet eerst een kaartje koopen.

Ik zit in de derde klasse.

Toen 't circus gesloten was, dan ga ik met een deeleman naar huis, want ik kan 't nog nooit een fiets rijden, daarom moet ik eerst fietsen. Als ik een fiets flink gereden heb, dan moet ik met mijn vriend een wedstrijd aannemen. De start van de wedstrijd is de viersprong van de aloon en 't eind is de overkant van een pandhuis te Tjikoedapateuk. Deze pandhuis stond tegen de Groote postweg.

Wat hadden ze allen schik in dit opstel.

„Ik las het in een Hollandsche Courant," vertelde de heer Verbrugge, „die het weer overgenomen heeft uit een blad, dat de Bandoengsche School heet." Als in één adem vroegen de

leerlingen of ze 't opstel mochten overschrijven. De onderwijzer beloofde, het door den candidaat gefabriekte te zullen laten staan tot den volgenden dag. Toen belgeklingel aankondigde, dat het vier uur was, zei Frans, zijn oogen op den potsierlijken zin gericht: „Ik moet naar huis gaan, maar ik ben bang voor de zon, want deze dag is erg veel hitte."

„Te deksel," riep toen de heer Verbrugge en hij wees een der ver-Indischte Hollandsche zinnen aan, „deze zin herinnert me eraan, wat ik vanavond te doen heb. Jullie moeten weten, dat ik met mijn vrouw naar het circus Hagenbeck op Scheveningen ga en nu wijst deze zin mij op mijn verplichting.

„Iemand die naar 't circus te laten zien, dan moet eerst een kaartje koopen."

En schaterlachend liepen toen èn meester èn leerlingen naar buiten.

„Wat een fijne dag," prees Karel, toen hij met Frans voortstapte.

„Eigenlijk zijn alle dagen bij meneer Verbrugge fijn," prees Frans zijn onderwijzer, „maar 't is waar, deze dag was al bizonder plezierig."

„Ik ga niet verder met je mee," waarschuwde Karel, „ik moet de richting van de boschjes van Poot in, want daar wonen mijn oom en tante, aan wie ik een boodschap te brengen heb."

„Tot morgen dan," groette Frans en liep door.

Onderweg peinsde hij over zijn geschreven opstel. „Zou het niet al te prekerig zijn," twijfelde hij. „Hij had het ook wel anders kunnen schrijven, kunnen beginnen bijvoorbeeld met het vers van den schoolmeester:

Een paard naar den aard
Is er nog eer dan zijn staart.
Hij doet het te voet
Net zoo gauw en zoo goed
Als een ander te paard het doet.

Met niemendal op zijn rug
Is hij bijzonder vlug.
En in 't loopen onder den man
Is hij zoo'n Jan,
Dat je hem met je beiden nog niet inhalen kan.
Zeg je daarop geen ja,
Loop hem dan maar eens na met je schoonmama.
Want eens onder zeil
Gaat hij net als een boog uit een pijl.

Frans grijnsde prettig. „Een schalk, een guit, die schoolmeester," dacht hij. „Bij dien zou hij ook wel in de klasse hebben willen zitten, hoewel meester Verbrugge..." Frans werd in zijn overpeinzingen opgeschrikt door een luid en ruw geschreeuw, dat uit de volgende dwarsstraat opklonk.

Hij verhaastte zijn tred, en toen hij om den straathoek was, zag hij iets, dat hem met woede en afgrijzen vervulde.

Een opgeschoten jongen, een slungel van zeven-

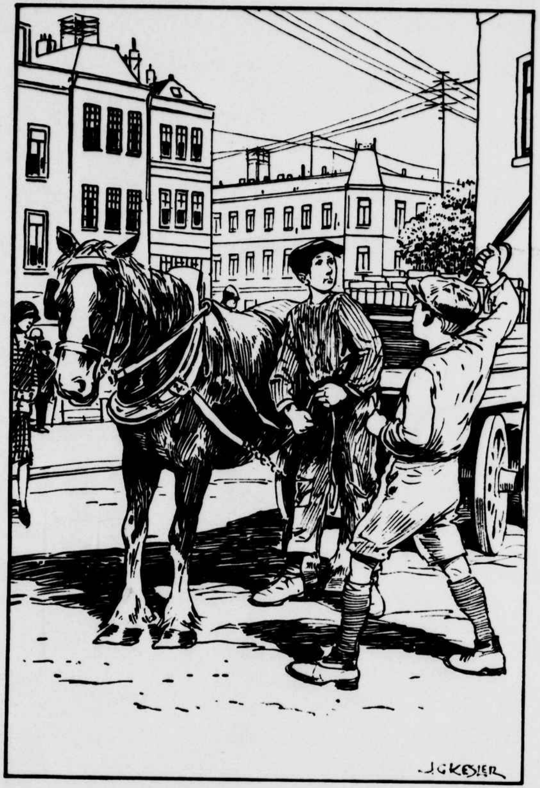

Met een ruk had hij den beul de zweep ontrukt. (Blz. 65.)

tien, achttien jaar, ranselde zijn paard, met het dikke einde van zijn zweep, en schopte tegen de buik van het dier, dat toch al zijn krachten inspande, om den zwaar beladen steenwagen voort te trekken.

En bij iedere vergeefsche poging, die het goedwillige dier aanwendde, scheen de woede van den jongen in heftigheid toe te nemen.

In driftigen vaart vloog Frans op den voerman toe, die al harder sloeg en al kwaadaardiger schopte en toen hij voerman en paard opzij was, hoorde hij de laatste zacht en klagelijk kreunen.

Met een ruk had hij den beul de zweep ontrukt en deze dreigend opheffend, waarschuwde hij: „Als je voortgaat met dat arme beest te schoppen en te slaan, zal ik jou met jou eigen zweep afranselen, beul, die je bent."

Even zag de jongen Frans aan, doch een nog heviger schop tegen de buik van het dier scheen Frans te moeten overtuigen, dat de voerman zich al heel weinig aan Frans' bedreiging gelegen liet liggen.

Buiten zichzelf van woede en verontwaardiging en niet berekenende, wat de gevolgen konden zijn, sloeg Frans plotseling met den zweepstok op het hoofd van den voerman.

Maar deze, met de kracht van een veel oudere jongen, wierp zich op Frans, die viel en beide vuisten op zijn gezicht voelde beuken.

Frans schreeuwde van pijn en woede en trachtte tevergeefs zich op te werken. Weerloos lag hij daar en heftig bleven de vuisten beuken op zijn gezicht, en zijn gansche lichaam.

Tot hij zich plotseling bevrijd voelde. Een agent was toegeschoten. Deze greep den voerman in beide schouders en met één zwaai van zijn krachtige armen wierp hij hem op het trottoir. Toen tilde hij Frans op, wiens gezicht al de kleuren van den regenboog vertoonde en hevig bloedde.

„Kom hier," gebood hij den jongen, die opgesprongen was en zijn ledematen betastte.

Nu vertelde Frans, huilend nog van pijn en woede, hoe die beul dat arme dier had mishandeld en hoe hij tusschenbeide was gekomen, om aan die marteling een einde te maken.

En, terwijl hij sprak, ving zijn zakdoek het bloed op, dat droop uit de vurige schrammen op zijn gezicht.

„Hij liegt alles," schreeuwde de voerman er telkens tusschendoor, „ik heb het beest niet geschopt."

Nu wendde de politieman zich naar het dier, bekeek dit nauwkeurig en toen eensklaps den voerman bij den kraag pakkend, vroeg hij barsch: „En hoe komt het dier aan deze bloedende wond? Heeft het die opgeloopen, omdat je het vriendelijk toesprak? Toen je hem hielp die

zware vracht voort te trekken? Waarom is zijn gansche lichaam drijvend van zweet en loopen er vurige striemen over zijn lichaam? Is dat alles gekomen door je zachte behandeling?" Dreigend keek de agent den jongen voerman aan, die geen woord meer sprak en gelastte: „Span dat dier uit, het is niet in staat nog langer te trekken."

Onderwijl waren veel voorbijgangers blijven staan en gemompel van afkeer en afgrijzen werd hier en daar vernomen.

De agent trok zijn boekje, en noteerde alle gegevens, welke hij noodig had voor een richtig proces-verbaal.

Daarna nam hij het nummer van het voertuig op en noteerde ook dit, evenals Frans' naam en adres.

„O, vreeselijk, zie dat dier en ook dien jongen eens bloeden," riep een medelijdende dame, die juist aankwam. En begrijpende, dat dit alles het werk van den voerman was, vervolgde ze: „Maar als dit nu niet streng gestraft wordt, zou het treurig zijn. Schandelijk, een dier en een mensch zoo te mishandelen."

„Mevrouw," verzekerde de agent, „van dit geval zal wel degelijk werk worden gemaakt. Ik zelf ben een goed dierenvriend en ook lid van de dierenbescherming. We zullen dat heerschap wel krijgen."

Toen, zich tot den jongen wendende, gebood hij: „Breng het dier naar den stal en als je met een ander paard terugkomt, zullen we zien, of de vracht niet te zwaar voor hem is. Ik wacht hier."

De voerman verwijderde zich, de leidsels los in zijn hand houdende. Toen wendde de agent zich weer tot Frans, dien hij omstandige mededeelingen liet doen van 't gebeurde.

„Vreeselijk schopte en sloeg hij het dier," vertelde Frans. „Ik heb hem de zweep uit de handen gerukt en hem een slag op 't hoofd gegeven. Het was niet om aan te zien, zooals hij het dier mishandelde."

„Bravo," riep de dame, „zoo moesten alle jongens voor dieren zijn."

De agent ried Frans aan, maar spoedig zijn huis en de waterkraan op te zoeken. Frans, de noodzakelijkheid inziende, dezen raad op te volgen, liep haastig de straat in, die naar de Regentesselaan leidde.

Hij voelde nog wel hevige pijn in zijn gezicht, doch een gevoel van voldoenende trots was in hem over zijn kordaat optreden.

Ook moeder, die zijn gelaat wiesch, prees hem om zijn moedige verdediging van het mishandelde dier. Lydia, die hard wegliep uit de keuken, omdat ze bloed zag, zette zich voor 't raam van de voorkamer, en smulde de kwatta op, die

Frans haar, niettegenstaande zijn pijn, nog gauw gegeven had. En Lydia vond, dat Frans heel lief was. Den volgenden dag kwam Frans op school en zijn gezicht droeg nog zeer merkbaar de sporen van de vechtpartij, maar onder zijn opstel had de heer Verbrugge zijn tevredenheid met het cijfer 9 uitgedrukt.

IV.

Droevige dagen.

De lezer zal zich de hitte-dagen van Juli negentien honderd negen en twintig nog wel zeer goed herinneren en zelfs de heer Verbrugge, die zich met hart en ziel aan zijn taak wijdde, verklaarde, dat hij blij was, dat de vacantie den volgenden dag, Vrijdag, zou aanvangen. En op dezen dag wenschten onderwijzer en leerlingen elkander een prettige vacantie toe — maar met wat koele dagen!

Wie niet noodzakelijk de deur uit moest, bleef thuis en schoof de overgordijnen pot-dicht, om de laaiende zonnebrand buiten de kamer te houden.

„Ik stik," verzekerde Frans den eersten Zaterdagmiddag van zijn vacantie, zich voor de zooveelste maal gezicht, hals en nek met een schoonen zakdoek afwisschende. „De hitte is ondragelijk, moeder. Hadden we den Siberischen winter maar weer terug."

„Och, jongen," plaagde moeder, „als je maar werken moest, zooals ik, zou je niet over de warmte klagen."

„Moeder, u is een oud mensch en oude menschen hebben koud bloed, en dus warmte noodig. Maar, zoo'n jonge, sterke, warmbloedige jongen als ik . . ."

„Klaagt en jammert als een oude man," vulde moeder lachend aan.

„Luister moeder," waarschuwde Frans, de courant van den vorigen dag openslaande, „dan zal ik u voorlezen, hoe warm het in Amerika is en u zult het zien, nu daar een nieuwe hittegolf is, krijgen wij er weer een vurige staart van."

En Frans las:

„New-York. De nieuwe hittegolf, die de temperatuur gisteren tot 89 gr. deed stijgen, heeft alhier drie doodelijke ongevallen veroorzaakt. Heden was de temperatuur enkele graden lager, doch het vochtigheidsgehalte der lucht zoo hoog, dat daardoor het ongemak nog vergroot werd. De lijken van zeven Mexicanen, een man, een vrouw en vijf kinderen, die van dorst waren omgekomen, zijn gisterenavond naast een auto gevonden in een woeste streek bij Blythe in Californië. Blijkbaar heeft de auto een defect gekregen, de ongelukkigen hadden al het water uit den radiator opgedronken, maar zijn niettemin van dorst omgekomen, voor er hulp kwam

opdagen."

„Vreeselijk," zei moeder meewarig.

„En, omdat het heel onplezierig is, van dorst om te komen," meende Frans, „haal ik drie citroenen en maak kwast." En hij sprong op van den divan, waarop hij lag.

„Vermoei je niet te veel," schertste moeder, doch reikte Frans het geld voor de citroenen toe.

Buiten herinnerde Frans zich, dat hij den vorigen dag in den winkel op den hoek van de Koningin-Emmakade citroenen had zien liggen van zes cent het stuk. In dien winkel zou hij ze koopen.

Op den hoek van deze kade en de Laan van Meerdervoort stond op zijn verhoogde standplaats een verkeersagent. Een ijsco-man naderde uit de richting der kade.

De agent steekt zijn rechter- gehandschoende hand op, de vingers wijd uitgespreid, om den ijsco-man te beduiden, dat hij stoppen moet. Doch instede van aan dit bevel te gehoorzamen, rent de ijsco-man, den wagen voor zich uitduwende op den politieman toe met zulk een vaart, dat de wagen het heuveltje opvliegt en den agent onderstboven zou hebben gereden, had deze niet intijds een snellen, achterwaartschen sprong gemaakt.

„Kerel," snauwt de agent verbolgen, „zie je niet, dat ik je waarschuw te stoppen? Heb je

geen oogen in je hoofd?"

En met het onschuldigste gezicht van de wereld, antwoordt de man, die niets kwaads bedoelde: „Neen, ik dacht, omdat u die vijf vingers opstak, dat u een ijswafel van vijf cent hebben wilde."

Onbedaarlijk gelach van de wachtende menschen, waaronder ook Frans zich bevond en een barschen schreeuw van den agent, die beval: „Terug met je wagen."

Gedwee en gehoorzaam posteerde de ijscoman zich op de kade.

De man was al oud, zijn haren waren dun en grijs. Met zijn rooden zakdoek wischte hij zich het gezicht af.

„Zoo'n oude stakker, die zeker de zeventig voorbij is, moet in deze woestijnhitte den heelen dag voort, straat in, straat uit," dacht Frans. En hij had zijn besluit genomen. Hij kocht drie ijswafels, een van een dubbeltje en twee van vijf centen.

„IJs is nog frisscher dan kwast," overwoog hij. „Moeder en Lydia zullen tevreden zijn met mijn veranderden koop."

Blij gestemd liep hij naar huis terug.

Maar hij liep op een draf, daar hij vreesde dat de gloeiende warmte het ijs zou doen smelten.

Op den hoek der van Swietenstraat stond een

vrouw, schamel gekleed, een zuigeling, in lompen gehuld, op den arm. Twee jongens stonden naast haar, twee bleeke kinderen, met holle wangen en groote, lichtlooze oogen. De moede stem der vrouw galmde een lied.

Onwillekeurig bleef Frans naar de stakkers kijken. Doch nauw had die eene jongen gezien, wat Frans in zijn hand droeg, of hij liet moeders rokken, waaraan hij hing, los en schoot op Frans toe.

„Geef mij een stukje," bad zijn stem, „ik heb zoo'n dorst." En begeerig strekte zijn hand zich uit.

De vrouw zong niet meer. Ook haar oogen schenen om iets verfrisschends te vragen voor de stem, die bijna niet meer zingen kon.

Ineens dacht Frans: „Als mijn moeder daar nu eens liep, mijn moeder, met kleine Lydia op den arm. Mijn moeder, die zingen moest voor het brood, terwijl haar stem nauwelijks kracht genoeg had om te spreken. Frans behoefde nu niet langer met zichzelf te overleggen. Hij legde de drie ijswafels op de open hand van het ventje en liep, als had hij zich over iets te schamen, ijlings heen.

„Ben ik nu een weldoener in stilte of een idioot?" vroeg hij zich op weg naar huis af en concludeerde tot het eerste.

„Wat is dat?" was moeders verbaasde vraag,

„kom je met leege handen thuis?"

Frans had onderweg bepaald, wat hij zeggen zou.

„Ik zag daar een ijsco-man, moeder en nu kom ik vragen, of u niet liever en ijswafel hebben wilt. IJs is frisscher dan kwast."

„Ja, ijswafels," antwoordde Lydia voor moeder.

„Zusje heeft beslist," gaf moeder toe.

„Ik ben al weg," zei Frans, „maar eerst ga ik mijn pet halen. Die zonnesteken zijn niet te verdragen."

Hij liep naar zijn kamertje en haalde met de pet tevens twee dubbeltjes uit zijn spaarpot.

„Wat een weldoener ben ik toch," prees hij zichzelf. „Maar, al kwamen er nu honderden op me af, die verfrissching behoefden, geen zuigje kregen ze van mijn ijswafels."

Op zoo'n heeten dag, als het nu was, behoeft men in een groote stad niet lang naar een ijsco te zoeken en Frans zag er dan ook dadelijk een staan op den hoek van de Laan. Een paar minuten later was hij met het begeerde terug.

Toen ze alle drie heerlijk smulden, keek Lydia naar de groote ijswafel, die Frans haar gegeven had en waarschuwde: „Pas maar op, moeder, u krijgt straks nog pijn in uw buik, van die groote, koude ijswafel, net als ik toen van dat groote glas koude karnemelk."

Toen schaterden Frans en moeder en de laat-

ste, als vreesde ze, dat Lydia's voorspelling zou uitkomen, brak een stuk van haar lekkernij af, en gaf het de kleine.

„Hè, wat is dat lekker geweest," prees moeder.

„Ik benijd de ijsberen," verzekerde Frans, die lusteloos in vaders stoel zat, de armen omlaag langs de leuning.

Eensklaps sprong moeder op.

„Ik ga aan den arbeid," zei ze. „Ik schaam me om vader. Die moet hard werken in deze gloeiende hitte. Nu zit hij waarschijnlijk in den heeten trein heen en weer te schommelen, na dagen lang getrokken te zijn van de eene plaats naar de andere, en van de eene familie naar de andere, om inschrijvingen te doen. En wij zitten hier in een koele kamer en klagen steen en been."

„Hoe laat zou vader aankomen?" vroeg Frans, hoewel hij heel goed wist, dat ook moeder dit niet zeggen kon.

„Dat weten we toch nooit," gaf moeder ten antwoord. „Als vader meent, hier of daar nog een spaarbrief te kunnen plaatsen, zal hij hiertoe zijn uiterste best doen en niet, om maar gauw thuis te zijn, de kans op een inschrijving laten verloopen. Je vader is een werker, Frans."

Frans keek moeder aan.

„Ik doe toch ook mijn best op school en zorg toch altijd voor mijn huiswerk," zei hij, alsof hij

in moeders prijzen van vaders werklust en werkkracht een twijfel had gehoord aan zijn arbeidzaamheid.

„Zoo bedoel ik het niet," stelde moeder hem haastig tevreden. „Ik bedoel alleen, dat wij niet mogen klagen. Vader heeft het moeilijker dan wij."

Moeder liep naar de keuken, waar het werk haar wachtte. Lydia had dit gesprek gehoord en er wel zooveel van begrepen, dat ze haastig moeder naliep en tot haar zei: „Ik doe ook mijn best, moeder. Ik ben drie punten op mijn rapport vooruitgegaan."

Nu tilde moeder haar kindje op en zei: „Jij bent ook heel ijverig, hoor mijn schatje."

— — — — — — — — — — — —

De lezer heeft reeds lang begrepen, dat het kleine gezin Mutters een gelukkig gezin was. Vader, die inspecteur van een spaarverzekering was, moest wel hard werken, doch verdiende voldoende, om zijn gezin te onderhouden.

En moeder wilde van dienstbode, noch waschvrouw weten, maar deed zelf alles, wat in een huishouden te verrichten is. Bovendien konden haar handen maken, wat haar oogen zagen en zelfs aan Frans' kleeding, had een kleermaker nooit een cent verdiend.

Toen hij in zijn laatste nieuwe pak voor het eerst op de speelplaats kwam en de jongens zeiden, dat hij er fijn uit zag, en Piet Blom

vroeg, in welke zaak het pak gekocht was, of welke kleermaker het had geleverd, strekte Frans den arm stadwaarts en antwoordde: „Ginds in de Parkstraat woont de kleermaker, Domhof, die zich Hofkleermaker mag noemen. Nou — en deze maakt ook mijn costuums."

Aan Karel vertelde Frans, dat zijn moeder het pak gemaakt had. Hij vond het niet noodig, dit aan de andere jongens ook te vertellen.

„Moeder," zei hij, dien middag thuiskomende, „een hooge onderscheiding is u te beurt gevallen. Ik heb u verheven tot Hofkleermaker. Tot fournisseur de la Cour."

„Ik word duizelig van die verhevenheid," verzekerde moeder.

Doordat moeder een zuinige en handige huisvrouw was, kon het gezin van vaders verdienste rondkomen. Vader had geen vast loon, hij werkte op provisiebasis, dit wil dus zeggen, dat hij een vast bedrag ontving voor iederen spaarbrief, dien hij plaatste.

In het begin viel vader het niet zoo erg moeilijk, omdat hij vele kennissen en vrienden had. Doch, toen allengskens al die vrienden en kennissen waren ingeschreven en hij vreemden moest bezoeken, gingen er wel eens dagen voorbij, waarin vader niets verdiende.

Maar hij gaf den moed niet op; teleurstellingen, die zich soms vele dagen herhaalden,

vermochten zijn wilskracht niet te breken.

„Moed verloren, al verloren," was zijn devies.

Meermalen kwam vader de geheele week niet thuis. Als hij werkte in een afgelegen provincie, ging er te veel tijd verloren met reizen, om dagelijks thuis te komen.

Maar, nu was het Zaterdag. Met iederen trein kon hij aankomen, naar wien drie menschen zoo innig verlangden.

De avond kwam. Roerloos stonden de boomen op de laan. Schemering daalde neer. Een enkele late vogel zong. Lydia sliep reeds. De klok sloeg haar tien slagen in de stilte. Moeder en Frans zaten te wachten op vader en beiden maakten allerlei onderstellingen, om zijn late thuiskomst te verklaren.

„Er komen nog zooveel treinen uit alle richtingen aan," stelde Frans, die het spoorboekje open voor zich had, moeder gerust. „Nog vijftien uit de richting Amsterdam, nog twintig van Rotterdam, en negen uit Utrecht."

„Maar, vader komt Zaterdags nooit zoo laat thuis," verontrustte moeder zich. „Hij vindt het zelf zoo heerlijk, dezen avond gezellig thuis te zijn."

„Vader zal zooveel inschrijvingen hebben, moeder, dat hij een vrachtauto noodig heeft om met zijn biljetten thuis te komen."

„Als hem maar geen ongeluk is overkomen,"

zuchtte moeder. „Zie, de klok wijst al half elf."

De duisternis van den komenden nacht had zich vastgelegd om de donkere boomen langs de laan. De straatlantaarns brandden. Eentonig klonk de stap van den enkelen wandelaar, die zich huiswaarts begaf. Hoorbaar was moeders angst in de zuchten, die ze telkens slaakte.

„Nog zóóveel treinen, moeder," waren Frans' herhaalde, geruststellende woorden.

Het werd over elf, en in de stilte, die in de kamer was, groeide met iedere minuut de angst.

Dan, plotseling ging de bel in de gang en met den blijden, verlossenden kreet: „Daar is vader," springen moeder en Frans op, en vliegen naar de deur.

Ze openen deze en zien... de heer de Hoog, Karels vader.

„U, mijnheer," riep moeder, in beangstigde teleurstelling. „Er is toch niets met mijn man?"

Met een stem, zwaar van beheerschte aandoening, vroeg de heer de Hoog verlof, binnen te mogen gaan.

En met omzichtig gekozen woorden, vertelde hij, dat een zuster in het gemeenteziekenhuis te Dordrecht hem per telefoon had gewaarschuwd, dat de heer Mutters na een licht auto-ongeluk ter verpleging was opgenomen.

Zusters plegen in den regel heel spaarzaam te zijn in het verstrekken van mededeelingen om-

trent de ziekte van haar patienten. En ook de verpleegster, die had opgebeld, had zich bepaald tot de mededeeling, dat ze telefoneerde op nadrukkelijk verzoek van den zieke.

De heer de Hoog vermocht dan ook niet, bijzonderheden, nòch over de oorzaak van het ongeval, nòch over de gevolgen, die het voor den heer Mutters had meegebracht, te weten te komen.

Maar uit de overweging, dat hij de twee menschen niet mocht verontrusten, verzekerde hij met de meeste beslistheid dat de zuster slechts van een licht ongeval had gesproken, dat er niet de minste reden was tot ongerustheid, en de patient binnen een paar dagen de inrichting wel weer zou kunnen verlaten.

Het was zoo goed bedoeld van den heer de Hoog, maar zijn stellige verzekering, dat het ongeval van weinig beteekenis was, vermocht niet de angst en onrust te bezweren, die de harten der twee menschen hevig beroerde.

Vader in het ziekenhuis!

„Ik heb het den heelen avond gevoeld, dat vader iets is overkomen," jammerde moeder. „Maar ik wil naar hem toegaan. Ik mag hem niet alleen laten onder vreemden."

En vast besloten te gaan, stond moeder op van den stoel, waarin ze die pijnlijke minuten zwijgend gezeten had.

„U kunt Dordrecht per trein niet meer bereiken, mevrouw," waarschuwde de heer de Hoog. „Ik stel mijn auto en chauffeur tot uw beschikking. Hiertoe heb ik reeds mijn last gegeven. Ik begreep, dat u uw man wilde bezoeken, mevrouw."

De heer de Hoog stond op, drukte moeder en Frans de hand, na nogmaals verzekerd te hebben, dat zusters mededeelingen zeer geruststellend waren.

„Ik dank u zeer, mijnheer de Hoog," zei moeder, „en neemt u mij niet kwalijk, dat..."

Aandoening belette moeder verder te spreken en den welwillenden man te bedanken voor zijn hartelijke tusschenkomst.

„Over een paar minuten zal de wagen hier zijn, mevrouw. Groet uw man hartelijk van mij."

„Mijnheer," vroeg Frans, die den bezoeker uitliet, „is 't werkelijk niet erg met vader? Toe, mijnheer, zeg het mij maar. Zeg mij maar alles."

De heer de Hoog legde zijn beide handen op Frans' schouders en zei: „Houd je flink, Frans, ook om je moeder."

Moeder had haar mantel reeds omgeslagen. Ze stond gereed voor de zware reis.

„Pas goed op Lydia, Frans, en als ze wakker mocht worden en naar mij mocht vragen, zeg dan, dat vader... zoo'n goede... week heeft gehad... en dat ik voor mijn... plezier..."

Moeder sloeg haar armen om Frans heen en beiden schreiden ze zacht. Toen liet de chauffeur de gangbel klinken.

„Dag Frans. Ik ben morgen heel vroeg terug. Denk om Lydia en ga slapen. Je moet niet den heelen nacht op blijven zitten."

Frans bracht moeder naar de auto. En, toen deze om den hoek der laan was verdwenen, ging hij terug en in de stille kamer alleen, viel hij voorover op den divan en snikte. En slechts dit éène woord smoorde weg in het kussen: „Vader, Vader."

Het was middernacht geworden. De maan lichtte zilverig bleek over de stille laan.

Frans knipte het electrische licht uit. Hij zou gaan slapen.

Plotseling tinkte zacht de bel in de gang, en hevig begon Frans' hart te bonzen. Wat kon dit anders wezen, dan nieuw, ongunstig bericht van vader.

Als vader toch... Frans durfde niet verder denken. Hij vloog naar de deur, die hij met een angstigen ruk opende. En daar vóór hem stond ... Karel.

„Ik kom vannacht bij je," zei deze.

Zwijgend gingen de twee vrienden de kamer in.

Frans knipte het licht weer aan.

— — — — — — — — — — —

Het is eenige dagen later.

Op zijn bed ligt machteloos de sterke vader, die bij het auto-ongeval, behalve een gebroken been, een inwendige kneuzing heeft opgeloopen, die operatief ingrijpen dringend noodzakelijk maakte.

Het gevaar is nu geweken, alleen eischt vaders toestand en zwakte absolute rust.

Over den zieke behoeft moeder zich nu niet meer ongerust of bezorgd te maken, maar de dagelijksche angst voor het onderhoud van morgen is zwaar te dragen voor een vrouw en moeder, die zoo lief heeft als zij. Het ziekenhuis heeft veel geld geëischt, de operatie is kostbaar geweest. En vader verdient nu niets.

Was de directeur der Spaarverzekering maar in de stad, stellig zou een enkel bezoek aan dezen moeder door den nood, die dreigde, hebben heen geholpen. Maar ook de directeur was ziek en vertoefde voor herstel van gezondheid in het buitenland.

En het met zoo juiste overleg en groote zuinigheid overgespaarde geld minderde sterk.

Wat moest moeder toch beginnen, als er spoedig niets meer zijn zou? Voor vader en zelfs voor Frans verborg zij met groote wilskracht, die alleen liefde weet te geven, haar onrust en zorg, maar vader en Frans zagen wel, dat de kleur op haar wangen verbleekte en meermalen wezen haar roode oogen op heimelijk

geschreide tranen.

Op zekeren morgen nam Frans plotseling een besluit. Misschien kon hij iets doen, om den nood te lenigen, die zijn dreigenden vinger reeds ophief naar het huis.

Onder voorwendsel naar Karel te zullen gaan, stapte hij de deur uit. Regelrecht begaf hij zich naar de woning van den heer Verbrugge.

Het kleine, kittige dagmeisje deed hem open en kondigde een oogenblik later het bezoek van Frans aan.

„Ha, dat doet me plezier een vacantievisite van een leerling te ontvangen," klonk meesters stem prettig aan het achtereinde van de gang. „Kom binnen, Frans, kom binnen."

Frans ging op den stoel zitten, dien den heer Verbrugge hem aanbood. Deze zag onmiddellijk aan de lustelooze houding van den bezoeker, dat er iets gaande was. Daarom vroeg hij: „Is er iets, Frans?"

„Hebt u het niet gehoord van vader, mijnheer?"

„Van je vader, Frans?"

Toen vertelde deze, dat vader in de auto van een zijner kennissen was gereden van Roosendaal naar Dordrecht en dat dicht bij deze plaats een ernstige aanrijding had plaats gehad met een groote vrachtauto, met het ongelukkige gevolg, dat wij reeds kennen.

„Vreeselijk, mijn jongen. En hoe is het nu met je vader?"

„Vader wordt wel heelemaal beter, mijnheer, maar..." Frans slikte de ontroering weg, die opsprong naar zijn keel.

„Wij zijn vrienden, Frans, vertel me maar."

„Vader verdient nu niets, mijnheer, en..."

Ineens zag Frans zijn moeder gaan door het huis, het hart vol zorg en benauwdheid voor de armoe, die weldra haar intrek zou hebben genomen in het huis en toen kon hij de snikken niet meer wegslikken, die opsprongen naar zijn keel.

Het hoofd gebogen in diep nadenken, wachtte de heer Verbrugge, tot Frans zich weer meester was en zei toen: „Hier moet geholpen worden, Frans. De vraag is nu: Hoe kan ik jullie helpen? Heeft je medelijden met je moeder al een plan doen rijpen in je hoofd?"

Als zag hij nu al uitkomst, richtte Frans zich op uit de houding van lusteloosheid en antwoordde: „Mijnheer, ik wil het werk van vader doen. U weet, dat vader werkt voor een spaarverzekering. Nu wil ik probeeren, inschrijvingen voor vader te doen."

„Dat is kranig van je, Frans," prees de heer Verbrugge, „door arbeid te willen helpen. Maar — wat kan ik nu voor je doen?"

En toen schalksch lachend tegen zijn onder-

wijzer, antwoordde Frans: „Een inschrijving nemen in de spaarverzekering voor... uw kleine Liesje."

Als blij verrast sprong de heer Verbrugge op, en riep uit: „Maar dat doe ik. Je zult me echter eerst met de zaak op de hoogte moeten brengen. Weet je er zelf wel iets van?"

Frans had zooveel keeren door vader aan bezoekers de werking en het resultaat der spaarkas hooren uitleggen, dat het hem heel gemakkelijk viel zijn onderwijzer volkomen op de hoogte te kunnen stellen.

„Haal maar een inschrijfbiljet, Frans."

En de heer Verbrugge wreef zich de handen en glimlachte, alsof hem zelf een prettig buitenkansje te beurt was gevallen.

„Ik heb enkele biljetten bij me, mijnheer."

„Je bent een braaf zoon en een goed koopman," prees de heer Verbrugge, het biljet, dat Frans hem toereikte, voor zich uitspreidende.

„Nu moet ik eens even rekenen," waarschuwde de onderwijzer, haalde een potlood en papier uit zijn bureau en begon te cijferen.

Een poosje later mompelde hij in zichzelven: „Ja, dat kan." Toen vulde hij het biljet in en reikte het Frans toe.

Frans' van vreugde en voldoening schitterende oogen vlogen over de geschreven woorden en cijfers en eensklaps riep hij uit: „U neemt drie

inschrijvingen, mijnheer. Drie."

Hij liep op zijn onderwijzer toe en gaf dezen de hand.

„Ik dank u, mijnheer, ik dank u."

„Wat zal moeder blij zijn, mijnheer."

„En nog blijder zal ze zijn," verzekerde de heer Verbrugge, „als je nog meer inschrijvingen meebracht. En dit zullen we nu samen probeeren. Ik heb nog wel kennissen, die ook zoo'n kleinen peuter hebben als ik. Kom, we zullen samen dezen vacantiedag nuttig besteden."

— — — — — — — — — — —

In de vestibule van het verzekeringsgebouw stond tegen twaalf uur Frans en drukte zenuwachtig en bedeesd op het electrische knopje, waaronder het woord: Bode, was aangebracht.

Deze verscheen: een grimmig uitziend man. Koele, grijze oogen stonden als staal achter de hel-flikkerende brilleglazen.

Hij vroeg naar het doel van Frans' komst.

„Mutters, Mutters," gromde hij, „zeker een zoon van je vader."

Frans kon niet nalaten te glimlachen.

„Ja, de directeur is gisteren pas teruggekomen van de reis. Heeft natuurlijk wel wat anders te doen, dan jongens te ontvangen. Maar ik zal zien. Wacht hier maar."

„Ja, je mag toch binnen," kondigde hij na een

oogenblik aan. „Rechtuit, de deur daar vlak voor je. En aantikken."

Met aan angst grenzende schuchterheid schreed Frans de groote directeurskamer in.

De lezer begrijpt, hoe zijn angst en bedeesdheid week, toen de directeur, die achter zijn groene tafel te werken zat, bij Frans' binnenkomen, dadelijk op dezen toestapte, hem de hand toestak en hem verwelkomde met de prettige woorden: „Ben jij de jonge Mutters, de zoon van onzen ijverigen inspecteur? Ga zitten, mijn jongen."

Daar zat nu Frans, zoo vrij en op zijn gemak, alsof zijn onderwijzer tegenover hem zat.

„Ik vond gisteren avond," begon de directeur, „teruggekomen van mijn gedwongen vacantie den brief van je vader. Hoe is het met hem?"

„Vader wordt wel weer beter, mijnheer," was Frans' antwoord, „maar voorloopig zal hij nog niet kunnen werken. De wond is nog niet geheel genezen en loopen zal vader de eerste weken nog wel niet kunnen."

„Ik was juist van plan hem morgen te bezoeken," deelde de directeur mede. „Heb je een boodschap van je vader voor mij."

Frans aarzelde te beginnen, doch de vriendelijke en deelnemende woorden van den directeur deden alle aarzeling en schroom verbannen. Zonder eenige terughouding vertelde hij den toestand,

zooals die thuis was.

„Ik begrijp het volkomen," zei de directeur. „Ga nu maar gauw naar je ouders en zeg hun, dat ik morgen hij hen kom en dat ze geen zorgen moeten hebben."

De directeur stond op.

Toen haastig, omdat Frans vreesde, dat hij het directe doel van zijn bezoek niet bereiken zou, trok hij de inschrijfbiljetten uit zijn zak, spreidde ze op de groene tafel uit en zei: „Ik heb inschrijfbiljetten, mijnheer."

„Inschrijfbiljetten," verbaasde de directeur zich.

Nu vertelde Frans, dat hij bij zijn onderwijzer was geweest en wat deze voor hem gedaan had. Goedkeurend knikkend zag de directeur hem aan, keek daarna de biljetten door en prees: „Dat zijn goede inschrijvingen, Frans: twee onderwijzers, een architect en een dokter. In totaal acht." De directeur ging weer zitten, opende een kistje, dat naast hem stond en terwijl een siddering van vreugde door Frans' lichaam voer, telde hij hem honderd en veertig gulden voor.

Frans werd er duizelig van.

„Dit geld heb je eerlijk voor je vader verdiend," prees de directeur. „Weet je vader, wat je voor hem gedaan hebt?"

Frans moest deze vraag ontkennend beantwoorden.

„Dan is het dubbel mooi," meende de directeur. „Ga nu maar gauw naar huis en zeg, dat ik morgen kom." Hij stak Frans de hand toe en in een wondere stemming van vreugde en voldoening, verliet Frans de directeurs-kamer. De bode in de open buitendeur, beantwoordde zijn vriendelijken groet met een grom.

Wat was het druk in de straten, hoe vroolijk scheen de zon, hoe jolig kwetterden en zongen de vogels, wat snorden de auto's lustig over de beasphalte straten ... en hoe zou straks moeders bezorgd gelaat omgetooverd zijn in een zonnigen lach.

Hij kwam thuis.

Lydia zat in de koele gang te spelen met haar pop.

„Mammie heeft geschreid," zei ze, „en Mammie is toch niet ziek."

Frans streelde haar blond kopje en liep de kamer binnen, waarin vader lag. Moeder zat bij zijn bed. Vaders oogen schenen peinzend het plafond te bestaren.

Zorg lag zwaar in het vertrek. Even keken beiden Frans aan, toen hij binnenkwam en beantwoorden zijn blijden groet met een zacht: „Dag jongen." En toen vielen ze terug in een benauwend gepeins.

„De directeur zal ons helpen, Moeder," verbrak vader de stilte. „Hij is een goed mensch. We moeten wachten tot hij terug is uit het

buitenland."

„Maar over drie... vier dagen," begon moeder,...

Nu kon Frans niet langer dralen, zijn heerlijk geheim en de groote, verlossende schat aan zijn ouders mee te deelen.

Hij trok de enveloppe, waarin de directeur het geld gestoken had, te voorschijn, legde deze voor vader op het laken, en zijn stem jubelde: „De directeur is terug, zie zelf maar Vader."

Verbazing, met lichten schrik vermengd, teekende zich scherp af op het gelaat der ouders, bij het hooren van deze mededeeling. Met wijd open oogen zagen zij Frans aan.

„Wat heb je gedaan, jongen?" vroeg vader angstig, die vreesde, dat Frans om dat geld kon hebben gebedeld.

Doch Frans knikte vader geruststellend toe. „Maak de enveloppe maar gerust open, Vader," zei hij.

Vader deed dit en daar lag nu op het witte laken, dat nog plekjes vertoonde van door moeder geschreide tranen, dat geld... zooveel geld.

„Honderd veertig gulden," juichten beiden dankbaar.

„Maar jongen, hoe kom je aan dat geld? Je hebt toch niet... om dat geld..." Vader sprak het woord niet uit, dat volgen moest.

Nu vertelde Frans alles, al het licht werpende

op mijnheer Verbrugge's nobele hulp.

Ze konden hun oogen nog maar niet gelooven; zooveel geld, nu de armoede dreigde haar intrek te zullen nemen in het huis.

„En was de directeur vriendelijk?" vroeg vader.

„Neen Vader," schertste Frans, „hij wierp me woedend dat geld voor de voeten en vroeg me, of ik elken dag wilde terugkomen, om het dubbele te halen."

En toen voor het eerst in zooveel dagen schaterden ze.

„Nobel mensch," zei vader zacht, denkende aan zijn directeur, vouwde de biljetten te zamen, schoof ze weer in de enveloppe en reikte deze moeder toe.

Deze stond nu op, vatte Frans' hoofd tusschen haar handen en zei: „Dit zullen Vader en ik nooit vergeten, mijn jongen."

Vader drukte Frans' hand en bedankte hem zonder woorden. En voor het eerst van zijn leven zag Frans tranen in de oogen van zijn vader.

Toen kreeg Frans het te kwaad en... om zijn aandoening te verbergen, schertste hij luchtig: „U mag wel zorgen Vader, dat u morgen een schoone pyama aan hebt. Want de directeur komt u te bezoeken."

„Heeft hij dat gezegd?" vroeg vader, blij verrast.

„Dat heeft hij gezegd," bevestigde Frans zijn mededeeling, „en uw pyama ziet er groezelig uit."

„Dan ga ik gauw aan de wasch," zei moeder en verliet haastig de kamer.

„Eerst een kop koffie, Moeder," riep Frans haar na.

Een minuut later knarste vroolijk de koffiemolen en vader en Frans hoorden de gelukkige moeder zingen:

Neen, geen bange zorg
Blikt niet God met Vaderoogen
Uit den hemel op ons neer.
Wellicht, dat de dag van morgen
Weder nieuwe zegen brengt.
God is groot in al Zijn daden,
Onbeperkt is Zijne macht
Veilig op die hulpe bouwen
Van Hem, die 't heelal regeert.

„Moeder zingt weer, mijn jongen, wat heb je toch iets moois voor ons gedaan."

Frans snoot hard zijn neus en liep de kamer uit, omdat hij die tranen in vaders oogen niet zien kon.

Tien minuten later was hij terug, met zusje op zijn rug en voorafgegaan door moeder, die het

blad met drie geurige kopjes koffie droeg.

En voor het eerst na zooveel dagen zaten ze bij elkander, de vreugde op het gelaat, de belovende zon in hun hart.

V.

Naar de Vijf Sluizen.

Het ging goed met vader. De huisdokter, die de verdere behandeling op zich genomen had, verklaarde, dat de patient na twee, drie weken weer geheel de oude zou zijn. In den braven directeur der Bank bleek vader een goed vriend te hebben, zoodat geen angst of zorg haar benauwenden druk langer deed gevoelen.

„De vacantie loopt al op haar eind," zei vader op een morgen tot moeder, „en Frans heeft nog zeer weinig genoten. En wat ik zoo mooi in hem vindt, hij vraagt om niets. Iets bijzonders mag hij toch wel hebben."

„Ik zal hem roepen," zei moeder.

Ze haalde Frans, die in den tuin te lezen zat, in de kamer, en zei: „Ga zitten, Frans, vader heeft wat met je te bespreken."

Verbaasd keek Frans zijn ouders aan. Wat beduidde die ernstige, bijna plechtige mededeeling?

„Honderd veertig gulden! Maar, jongen, hoe kom je aan dat geld?"... (Blz. 92.)

Frans vreesde reeds, dat er iets onaangenaams volgen zou, doch vaders lachend gezicht stelde hem onmiddellijk gerust.

„Frans," begon vader, „je mag in je vacantie wel een extraatje hebben."

„Plombière," riep Frans, die dol op deze lekkernij was.

Vader en moeder schaterden.

„Zoo'n extraatje bedoel ik niet, Frans," ging vader voort. „Zou je niet eens een dagje uit willen gaan? Naar Amsterdam bijvoorbeeld, of..."

„Visschen, dan een dag uit visschen," riep Frans, die al lang had gehunkerd naar zoo'n heerlijken dag, doch er nooit op had gezinspeeld, omdat hij dacht aan de kosten, die zoo'n dag noodzakelijk met zich mee moest brengen.

„Meen je 't?" vroeg vader.

„Nou," antwoordde Frans, „een dag uit visschen met Karel."

„Afgesproken dan," bevestigde vader. „En dat je Karel wilt meehebben, kan ik begrijpen. Eén is maar alleen en bovendien, Karel is een goed vriend van je. Wat was het niet mooi van hem, om je dien angstigen nacht gezelschap te houden. Waarheen wou je gaan?"

„Naar de vijf Sluizen bij Westerlee," vertelde Frans. „Daar moet het zoo echt wezen. 'k Heb het dikwijls hooren vertellen. Er is veel breed en diep water. Je kunt er een bootje huren en

uren, uren roeien."

„Zul je voorzichtig wezen," waarschuwde moeder en Frans lachte: „Dat is nu grappig. Nu zit ik hier veilig op een stoel en u ziet me al kopje onder in 't water."

„Met water moet je voorzichtig wezen, Frans."

„Ja, vooral als u jus maakt, Moeder."

Een kwartier later was Frans bij Karel en daar ook diens ouders hun toestemming gaarne gaven, was spoedig beslist, dat ze overmorgen — Donderdag — met de Westlandsche stoomtram van vier uur tien zouden vertrekken. Den volgenden dag zouden ze besteden om voor hengels, simmen en aas te zorgen.

Toen ze hun programma hadden vastgesteld, verscheen Arend in de kamer. Arend was een van de knechts van Karels vader, die aannemer van grondwerken was. Toen hij aan Karels vader de zakelijke mededeeling had gedaan, waarvoor hij gekomen was, vroeg de heer Verhoog hem: „Zeg, Arend, de jongens willen overmorgen een dag gaan visschen, maar ze hebben hengels en simmen noodig. Dit is nog al een kostbare uitgave voor één zoo'n vischdag. Heb jij geen vischgerei voor hen?"

„Of ik dat heb," riep Arend, die een goeie kerel was en altijd bereid werd gevonden een ander mensch een genoegen te doen. „En wat 'n fijne spullen... 'k Ben altijd visscher geweest, maar nu ik een dagje ouwer wordt, is de aardigheid er voor me af. Loop maar mee, dan kun je alles van me krijgen. Waar ga je visschen?"

Frans vertelde, dat ze naar de Vijf Sluizen zouden gaan.

„Prachtig daar," zei Arend, „verscheidene malen geweest. En 't is daar elite, hoor."

„Elite?" vroeg Karels vader, die wist, dat Arend graag vreemde woorden gebruikte, waarvan hij echter meestal de beteekenis niet snapte.

„Wat bedoel je met elite, Arend?"

„Wel, dat daar veel visch zit, baas. Dat het er wemelt van visch. Elite, begrijp je?"

Vader schaterde.

„Zeg ik het niet goed, baas?" vroeg Arend gemoedelijk.

„Je zegt het best, Arend."

Vader reikte hem een sigaar toe, Arend knauwde de punt eraf en begon te rooken.

„Jullie gaan zeker morgenavond weg?" vroeg Arend.

„We wilden overmorgen vroeg de stoomtram van vier uur tien nemen," vertelde Karel.

„Moet je niet doen," ried de knecht. „Morgenavond zorgen, dat je daar tegen een uur of acht bent. Bij de sluizen woont de herbergier Jonkers, daar kan je overnachten, en het zal je niet meer kosten, dan dertig cent de man. Ik meen tenminste, dat ik dat altijd betaald heb.

Je zorgt, dat je tegen vier uur aan 't water staat. Dat noem ik een dag uit visschen. Maar met de stoomtram ben je veel te laat. Die rijdt er anderhalf uur over en dan moet je nog een dikke twintig minuten loopen en 't is over zes voor je inlegt. Veel te laat. Visschen zijn majestueus, zijn vroeg bij de hand."

Toen schaterden ze allen.

„Zeg ik het niet goed, baas?"

„Matineus, bedoel je, Arend."

Arend gaf hierop geen bescheid en vervolgde: „Je stapt aan de halte Westerlee af, je loopt een eindje terug, tot je komt aan den eersten grintweg. Die loop je af, tot je aan de sluizen bent. Daar zie je de herberg vanzelf. Maar kom, ik moet weg. 't Is over twaalf en als ik te laat bij Jannetje kom..."

Jannetje was Arends vrouw.

Arend krabde zich achter het oor.

„Heb je 't verbruid bij Jannetje," meende vader te mogen onderstellen.

„Ja, ze is kwaad, baas. Je moet weten: ik was gisterenavond met haar in de bioscoop. We zaten heel boven, plaatsen van vijf-en-dertig cent. Achter het ijzeren hek stonden we naast elkaar, om goed te kunnen zien. Ik leun erop met mijn ellebogen, maar Jannetje hangt er zoover overheen, dat ik denk, zoo valt ze nog de diepte in. Ik waarschuw haar. „Jannetje, zeg ik, buig niet te ver voorover. Als je valt, moet je bijbetalen." Daar beginnen al die menschen om ons heen te brullen van 't lachen. Ik had toch niets leelijks gezegd! Maar kwaad dat Jannetje werd. „Denk je, dat ik langer voor gek hier staan wil," stoof ze tegen me op. Ze sloeg haar mantel om en liep weg. Nou stond ik daar ook voor gek. Wat kon ik anders doen, dan haar naloopen en zeggen: „Kom Jannetje, wat is dat nou." En ik vat haar zoo vast bij een arm. „Laat me los," schreeuwt ze tegen me. En of ik hoog of laag sprong, ze liep de bioscoop uit en naar huis. Op een paar meter afstand ben ik haar achterna gesjokt en nu is ze nog spinnijdig. Kom mee, jongens, ik moet gaan."

Een minuut later liepen de jongens met Arend tusschen zich in, op de straat. Ze waren op weg naar Jannetje.

Den volgenden avond om zes uur stonden Frans en Karel, van hengels, simmen, aas, vischnet en vischmand voorzien, op den klingelenden stoomtram, die hen naar Westerlee voeren zou. Ik schrijf opzettelijk: „klingelenden stoomtram," omdat geheel den langen, drukken weg de locomotief haar eentonig, waarschuwend geklingel hooren doet.

„Waar is de reis heen?" vroeg een dikke, welgedane heer tegenover hen.

„Naar de Vijf Sluizen," vertelde Frans.

„Goed vischwater," verzekerde de mijnheer. „'k Heb er jaren lang gevischt, tot ik — nu een paar jaar geleden — de schrik te pakken heb gekregen. Je moet weten, ik sta daar — 't liep al tegen den avond — te visschen. Daar krijg ik beet. Met een ruk schiet mijn dobber onder. Ik vier. Vast, met beide handen, moet ik den hengel omklemmen, want verschrikkelijke rukken voel ik. Eindelijk trek ik den hengel landwaarts. Maar dat ging met de grootste moeite. Wat een kolossale visch moest daar wel aan dien haak zitten. Eindelijk — daar verschijnt de kop van het beest. Een monsterkop. Ik trek door en daar op den kant, vlak voor me staat een beest... geen visch... en beest met pooten en vinnen. Zijn verschrikkelijken bek heeft het wijd open ... zoo'n bek en met tanden als van een leeuw. En daar ineens stoot het monster me een schreeuw uit, die me door merg en been gaat. Ik er vandoor... loopen, wat ik kan en 't beest me na. Nooit heb ik zoo hard geloopen. Na een kwartier viel ik neer. Ik kon niet langer. Maar het beest was gelukkig verdwenen."

„Maar, wat was dat dan voor een dier?" vroeg Frans, die evenals Karel, ademloos had toegeluisterd.

„Ja, als je 't mij zegt," antwoordde de man. „Toen ik weer op adem gekomen was, ben ik voorzichtig naar het water teruggeloopen, maar

niets meer te zien. Geen dier — geen sim — geen hengel."

„Loosduinen," waarschuwde de conducteur en de stoomtram stond knarsend en knerpend stil.

„Goeie vangst," wenschte de mijnheer, die uitstapte.

Frans en Karel keken den man van het zonderlinge avontuur na.

„Zou hij liegen?" twijfelde Frans.

„Visschers-Latijn," gromde een andere mijnheer, die slaperig het zonderlinge verhaal had aangehoord.

Als op de maat van het eentonig getingel gleed de stoomtram het vlakke Westland verder in.

Tegen acht uur stapten de jongens de herberg van Jonkers binnen.

Deze zat op een stoel en was bezig een net te verstellen, dat een gat vertoonde. Hij zag van zijn werk op en groette vriendelijk.

„Goeien avond, jongeheeren, willen jullie nog zoo laat aan den slag?"

Frans vertelde, welk plan ze hadden. De kastelein legde het net op den grond, toen hij luisterde.

„Ja, ja," zei hij, „dat zou nu allemaal heel goed hebben gekund, maar, de eenige kamer, die we te huur hebben, ligt overhoop. Die zal Maandag door een kunstschilder met zijn vrouw be-

trokken worden. Die schilder komt hier in de buurt schilderen en blijft voor veertien dagen. Dat is een lastig geval. Hoe moeten we daarmee aan. Wacht, ik zal met mijn vrouw erover gaan praten."

De herbergier, groot en breed in zijn manchesterpak, verliet het vertrek, dat de jongens nu vluchtig konden opnemen.

Een armoedige tapkast, met enkele gevulde fleschjes limonade.

Op den grond enkele fleschjes bier. Een zestal matten stoelen langs de twee lange zijwanden. Een biljart in het midden, waarvan het op verschillende plaatsen gescheurde laken bepleisterd was.

Aan den rechter-zijwand een rek met vier queuen, twee stukjes krijt boven het biljart aan touwtjes.

De kastelein kwam met zijn vrouw terug, een tenger, bewegelijk vrouwtje, met levendige oogen.

„Ja, jongeheeren, dat treffen jullie slecht," begon ze. „Op de eenige kamer, die we verhuren kunnen, is 't een rommel. Daar kun je niet liggen. En den nacht buiten doorbrengen valt niet mee voor stadsjongens, die een warm bed gewend zijn. Dat gaat wel voor buitenjongens. En daarbij, 't ziet er in de verte naar uit, dat wè onweer krijgen. 't Zit daar vol donderkoppen."

„Maar ik weet wat," riep de herbergier. „Als

we nu hier in de gelagkamer eens dat breede matras leggen, met een paar kussens erop en een deken. Dan zijn we toch klaar."

„Daar zeg je zoo wat," prees de waardin, „maar op den vloer is 't niet geraden. Het wemelt hier van muizen en ratten, moet je weten. We liggen hier midden in het water en daarin huizen die sinjeurs. Stel je voor, dat er van nacht zoo'n muis of rat over je gezicht wandelt. Maar, weet je, wat ik doe: Ik maak het biljart op. Daarop lig je veilig, als je tenminste rustig liggen blijft en er niet af kiepert."

„De oplossing is gevonden," zei de kastelein, ging weer zitten, raapte het net op en zette den arbeid voort.

„Wat kost het slapen?" vroeg Frans voorzichtig.

„Ja, zie je," antwoordde het slimme vrouwte, „dat hangt er nu heelemaal van af, wat jullie verteeren. Onlangs hadden we ook twee visschers te slapen. Geen cent hebben ze verteerd, geen enkelen cent. Nou, daar heb ik niet van terug. Die moesten een gulden betalen. Maar, als jullie verteren, zoo nu en dan eens wat eet of drinkt, dan . . ."

„Mògen we twee limonade, juffrouw Jonkers," bestelde Frans.

„Alsjeblieft, jongeheeren."

„Er zit koopmansgeest in me," prees Frans

zichzelf met onhoorbare woorden. „Mijnheer Verbrugge heeft het onlangs zelf gezegd."

Toen de kasteleines de limonade had ingeschonken, zei ze: „Zie je, visschers, die wat gebruiken, dat het de moeite waard is, natuurlijk, nou, die betalen dertig, veertig cent."

De avond viel. Schaduwen schenen van verre op het land neer te strijken. Steeds sterker wordende wind woei door de openstaande buitendeur het vertrek in en deed de dunne gordijnen klapperen.

„'t Onweer komt al op," waarschuwde de kastelein, „ik zal de geit binnen halen."

„We kunnen nog best een uurtje gaan visschen," stelde Karel voor, doch de kasteleinsvrouw waarschuwde haastig: „Ik zou het jullie niet raden. Het zal niet lang meer duren, of het onweer breekt los. En dan is het gevaarlijk in den vlakken polder. Verleden jaar is hier nog een visscher doodgeslagen. Ik zou maar wachten tot morgen vroeg."

De jongens konden niet vinden, dat de mededeelingen van de kasteleines erg hoopvol en opbeurend waren. Haar griezelige mededeelingen over muizen en ratten en nu haar verhaal over het gevaarlijke van een onweer buiten, stemden hen al weinig tot vroolijkheid.

Intusschen werd het al donkerder en donkerder.

Het was, of de nacht reeds gevallen was. Frans en Karel stonden tegen het biljart geleund, en keken naar de vlakke weilanden, waar in groepen koebeesten stonden, als angstig saamgegroept, in vrees voor denzelfden vijand.

„In de verte licht het al," kondigde Jonkers aan, die de geit binnen had gebracht. „De lucht is geheel zwart, van horizon tot horizon. Het belooft zwaar weer te worden."

Al spoedig bleek, dat Jonkers goed had gezien, want na enkele minuten schoten de bliksemflitsen als vurige pijlen langs het egaal-zwarte uitspansel, onmiddellijk gevolgd door den klaterenden donder.

Naast elkander zaten de vier menschen, het gezicht afgewend van het verblindende licht en de gloeiende vuurslangen. En over het lage land rommelden en ratelden en knetterden de donderslagen zonder ophouden.

Na een kwartier begon het te regenen. Eerst vielen enkele groote droppels, maar allengs meer en meer, tot ten slotte een zee van regen neerstroomde en neerkletterde. Vuur en donderslagen en woest stroomenden regen schenen nu eendrachtig samen te werken tot vernieling en dood van de machtelooze aarde.

Maar te hevig was de woede, om lang te duren. Een half uur later weerlichtte het nog aan den einder, maar de regen had opgehouden,

de donder was niet meer te hooren.

De koeien graasden weer, een enkele vogel zong, goudstralen van de ondergaande zon streepten over de parelende weiden.

„Nou moeten jullie gaan visschen," ried de kastelein. „Na een onweer wil je het wel eens hebben, dat de paling bijt. Hebben jullie wormen?"

De jongens vertelden, dat ze er honderd gekocht hadden.

„Kom dan maar mee, dan zal ik jullie de plek wijzen, waar ze veelal zitten. 't Is een twintig pas van hier. Kom."

„Halt," waarschuwde de kastelein, „hier onder dezen wilg. Diep visschen, paling leeft op en in den modder."

Toen de jongens hadden ingelegd, ging Jonkers naar zijn huis terug.

Zwijgend en aandachtig starend naar hun dobber, bleven de jongens zitten. Na een poosje bewoog Karels dobber zich, zoodat het water er omheen zich rimpelde. Plots dook de dobber lijnrecht en statig naar beneden.

„'k Heb beet," waarschuwde Karel zacht.

„Ik zie het," fluisterde Frans, „laat maar bijten, nog niet ophalen. Zou 't een paling zijn?"

„Stil," waarschuwde Karel fluisterend.

Langen tijd bleef de dobber onzichtbaar, doch eensklaps werd het boveneinde van de sim, dat

slap op 't water lag, strak gespannen en meegevoerd naar het midden van de vaart.

„Haal, haal nu," schreeuwde Frans, en Karel haalde.

Een dikke paling kronkelde zich in alle richtingen over het gras.

„Een paling, een vette, een groote," schreeuwde Karel, die dol van blijde opwinding om visch en hengel heensprong.

„Stil, kakel niet zoo," waarschuwde Frans nu op zijn beurt, „ik heb ook beet."

„Fijn, fijn," riep Karel, haastig op Karel toeloopende.

En ook Frans mocht de vreugde smaken eveneens een prachtigen, dikken paling te vangen.

De vreugde van de jongens was onbeschrijfelijk. Ze pakten elkander bij de schouders, dansten als wilden om hun buit, terwijl ze hun vreugdekreten uitgalmden, die tot in Jonkers woning doordrongen.

„Is dat visschen," klonk eensklaps een zware stem in hun nabijheid, en opkijkende, zagen de jongens den kastelein, die nieuwsgierig was genaderd.

„Jonkers, kijk eens, allebei een paling gevangen," riepen ze in groote blijdschap.

„Te deksel," prees de kastelein, de over het gras kronkelende palingen bekijkende, „dat zijn kanjers, die vang je niet vaak met den hengel."

Hij tilde de dieren beurtelings op en taxeerde hun gewicht.

„Ieder twee pond," voorspelde hij het gewicht. „Kom mee, dan gaan we ze wegen.

Thuis op de bascule bleek het, dat de kastelein het gewicht goed had getaxeerd. De dieren wogen ieder ruim twee pond.

„Ik zal ze in een emmer met versch water doen," beloofde de man. „Als jullie ze dan morgen meenemen in een mand met nat gras, brengen jullie ze levend thuis en smul je dubbel. Wat is er lekkerder, dan levende visch."

De jongens keerden terug naar het water, en bleven visschen, tot het donker was en de stem van den kastelein hen riep. Beet hadden ze niet meer gehad.

„Jullie hebben de andere palingen de doodschrik op 't lijf gejaagd," verzekerde de kastelein. „Ze zijn zeker naar veiliger oorden vertrokken. Maar wees tevreden, zulke kokkers vang je niet iederen dag."

„Mogen we nog twee limonade?" vroeg Frans, die dorst had, maar ook aan den gulden voor het nachtlogies dacht.

Daar rijpte eensklaps een plan in Frans' hoofd. Als hij dien paling, dien hij gevangen had, eens naar den heer Verbrugge zond. Die had toen zooveel voor hem gedaan.

Hij begreep, dat hij aan Karel de beweegredenen moest meedeelen, die hem hiertoe deden besluiten, maar wilde toch het liefst niet gewagen van de armoede, die toen gestaan had aan den ingang van de deur. Maar hij verzon een uitweg en beduidde Karel door een geheimzinnig teeken, dat hij hem volgen moest naar buiten.

En hier begon Frans te vertellen: „Ik heb een plan met den paling, dien ik gevangen heb. Doordat vader ziek is, kan hij natuurlijk niet werken voor de spaarverzekering en de operatie en de verplegingskosten in het ziekenhuis hebben veel geld gekost. Nu ben ik onlangs den heer Verbrugge tegen gekomen. Ik zei tegen hem . . ."

Eensklaps zweeg Frans. Hij stond te liegen tegen zijn besten vriend. En dat kon hij niet.

„Karel," riep hij eensklaps, „ik sta te liegen. Ik zal je eerlijk alles vertellen."

En hij vertelde zijn vriend precies, hoe de zaak zich had toegedragen en hij was blij, dat hij 't gedaan had.

„Mijnheer zal 't fijn vinden," prees Karel, „ik zou 't in jou geval ook doen."

„Maar ik wil hem sturen," verzekerde Frans, „want zelf wil ik hem niet gaan brengen. Je weet dan nooit, wat je zeggen moet en als ze je gaan bedanken, weet je heelemaal geen raad."

„Praat er met den kastelein over," ried Karel,

„die weet natuurlijk, wat de beste en snelste verzending van hieruit is."

„O, dat is heel gemakkelijk," vertelde de kastelein. „Ik pak hem in een mandje met gras en breng hem nu nog op mijn fiets naar 't stadje de Lier. Morgen vroeg vertrekt van daar uit een bode naar den Haag. Je onderwijzer heeft hem dan al tegen negen uur. En wat moet er met jou paling gebeuren, Karel?"

„Die moet naar mijn huis," vertelde Karel.

„Dan pak ik die in een ander mandje," beloofde Jonkers. „Mandjes heb ik genoeg, want zelf vang ik veel visch, die ik ook verzend. Moet er nog een briefje bij?"

Op het bevestigend antwoord van de jongens, zei de kastelein: „Nou, schrijf dit dan maar gauw, dan gaan ze direct weg."

De kasteleines kwam met een map postpapier aandragen.

„Een kwartje," zei ze.

De jongens glimlachten.

In de mand, die de paling voor den heer Verbrugge bevatte, lag spoedig het volgende briefje:

Zeer Geachte Mijnheer,

Met mijn vriend Karel heb ik vanavond gevischt in het water bij de Vijf Sluizen. Deze paling heb ik gevangen en nu wilde ik graag, hem u aanbieden. Wij zullen u altijd heel dankbaar blijven, mijnheer.

Beleefde groeten van uw leerling

Frans.

„Dat is een goed briefje," prees Karel, „en ik ben blij, dat je er niet in geschreven hebt, dat ik een paling gevangen heb."

„Waarom?" vroeg Frans, die van Karels voldaanheid niets begreep.

„Wel jo, dan zou mijnheer Verbrugge zeggen: „Waarom stuurt Karel dan de zijne ook niet."

„Je bent achterdochtig," verweet Karel grappig.

Karel had het volgende briefje geschreven:

Lieve Ouders,

Aan dezen kanjert van een paling ziet u, dat ik een reuzen visscher ben. De kastelein zegt, dat zoo'n geweldig beest zelden gevangen wordt met den hengel. En de kastelein kan het weten.

We slapen vannacht op het biljart.

De hartelijke groeten van Frans en mij.

Uw liefhebbende zoon

Karel.

Op de fiets bracht de kastelein de mandjes naar den bode in de Lier en vertelde, terug gekomen, dat de verzendkosten per mandje dertig centen bedroeg.

De kasteleines schoot in de tapkast en schreef.

De jongens stieten elkaar aan en glimlachten.

„Wie schrijft, blijft," fluisterde Frans.

Het was inmiddels zoo donker geworden, dat Jonkers het licht aanknipte. Het eenige licht, dat boven het biljart hing.

„Ja," begon de kasteleinsvrouw eensklaps aarzelend, „ik weet niet... of jullie... nog eten moeten... of dat jullie..."

„We moeten natuurlijk eten," verzekerde Frans haastig.

„Mijn man en ik eten karnemelk met brood en beschuit, maar ik weet natuurlijk niet, of de jongeheeren dat lusten."

„Ik ben dol op karnemelk," verzekerde Karel.

„En ik ben er gek op," zei Frans.

Doorslaander bewijs, dat ze karnemelk begeerden, konden de jongens na deze mededeeling de kasteleinsvrouw niet geven.

„Nou," besliste deze, „dan doe ik in die Keulsche pot nog wat karnemelk, brood, beschuit en wat suiker en kunnen we dadelijk aan den slag gaan."

Ze brokkelde brood en beschuit in de melk, welker hoeveelheid ze eerst vermeerderd had,

strooide suiker, en roerde dat alles flink dooreen met een houten lepel.

„Jo," waarschuwde Karel zacht, „het zweet van haar gezicht rolt in de melk."

„Wat geeft dat," fluisterde Karel, „daar zie je toch niets van."

Ze lieten zich een oogenblik later de avondmaaltijd best smaken, niettegenstaande hun wetenschap, dat er zweetdruppels van vrouw Jonkers dooreen gemengd waren.

„Jullie hebben goed gegeten," prees de kasteleinsvrouw, toen de maaltijd geëindigd was, „de man drie borden, dat worden er dus zes." Vlug schoot ze achter het buffet en schreef.

„Nu ga ik jullie bed opmaken," kondigde ze aan.

„Het biljart," verbeterde Jonkers.

De jongens liepen nog even naar buiten. Op den hooger gelegen dijk bleven ze staan en lieten hun oogen weiden over het lage landschap. Langs den hemel dreven nog enkele wolkenklompen; de maan wierp haar zilverlicht over de weiden, waarboven een teere dauw optrok. Geen geluid was in den ganschen omtrek. Geen blaadje bewoog.

Karel geeuwde.

„'k Heb slaap," zei hij.

„Dan 't biljart maar op," besliste Frans.

„Nou hoop ik maar," zei de kasteleines, toen

de jongens weer in huis kwamen en hun verlangen hadden te kennen gegeven om te gaan slapen, „dat jullie slapen kunnen en niet op den grond rollen. Op den vloer durf ik de matras niet neer te leggen, we zitten hier dik in de muizen en ratten. En of we nu alles al dicht stoppen, het helpt niets, ze vreten en knabbelen in een ommezien alles weer open. 't Is of ze door de kleinste kieren heen kunnen kruipen."

„U roept ons om drie uur, Jonkers?" vroeg Frans.

„Laten we vier zeggen," stelde de kastelein voor. „Om drie uur is het nog niet licht genoeg. Wel te rusten."

Ze hoorden de menschen de trap opklimmen naar hun slaapkamer.

Karel merkte op, dat de volle limonadeflesschen uit het buffet verdwenen waren.

„Ze vertrouwt ons niet," zei Frans, die zijn jas en kousen reeds had uitgetrokken en daarop meedeelde, dat hij zijn andere kleeren zou aanhouden, wijl 't voor die paar uren niet de moeite loonde, nog meer goed uit te trekken. Dat vond ook Karel en ze kropen het biljart op. De lamp lieten ze branden.

„Ik lig met mijn rechterschouder op den biljartrand," klaagde Karel, toen hij even gelegen had, „schik wat op."

„Opschikken," antwoordde Frans, „ik wilde

hetzelfde aan jou vragen, want mijn linker houdt het niet uit op dien puntigen rand. Maar ik weet een oplossing. Van onderen is een mensch gelukkig smaller dan van boven. Ik ga met mijn hoofd en romp aan het andere einde liggen en leg mijn beenen naast jou boveneinde. Zoo is de oplossing gevonden."

Frans vleide zijn kussen op het tegenovergestelde einde en legde zich in de aangeduide positie.

„Dat ligt beter," prees hij zijn vinding.

Het was doodstil om en in de woning; alleen klonk het zachte gesuis van het gas boven hen. Onbewegelijk bleven ze liggen, beiden verlangend naar slaap.

Plotseling hoorde Frans een zacht trippelend geluid op den vloer en omkijkende zag hij drie muizen.

Karel," waarschuwde hij fluisterend, „zie achter me op den vloer zitten er al drie."

Karel richtte zich op.

„'t Begint al," zuchtte hij, „je zult zien, dat we den heelen nacht geen oog toe doen."

„'t Zijn geen tijgers," herinnerde Frans lachend.

„Neen," gaf Karel toe, „maar het zijn griezelige engerds."

Eensklaps nam Frans het kussen onder zijn hoofd weg en keilde het naar de dieren, die door een onzichtbaar gat wegschoten.

„We moeten het licht den heelen nacht maar aanlaten," stelde Karel angstig voor. „Stel je voor, dat zoo'n beest in het donker over je gezicht loopt. 't Is om het te besterven."

„Je bent bang voor muizen, Karel."

„Jij niet?"

„Heelemaal niet. Ik vind het gezellige beesten."

„Ik ook, maar in een muizenval."

Frans klom af, haalde het hoofdkussen, dat als projectiel gediend had, en ging weer liggen.

„Stil," waarschuwde Frans eensklaps en als met een schok veerde Karel overeind.

„Wat is er?"

„Als ik goed gehoord heb, is er een kat in de buurt. Ze zal van den kastelein zijn. Als we die kat binnen halen, durft er geen muis meer uit haar hol te komen."

Het idee lachte Karel toe. „Met een kat in onze kamer hebben we kans, dat we slapen," zei hij, zichzelf geruststellend.

Ze zaten nu alle twee overeind en luisterden.

„Miauw," klonk het eensklaps en overgelukkig, dat een kat door haar aanwezigheid aan dat vreeselijke muizenbezoek een eind zou maken, riep Karel verheugd: „Doe maar gauw de deur open, Frans, en laat ze binnen."

Frans liet zich ten tweeden male van het biljart glijden en liep naar de buitendeur. Hij trok

deze een paar decimeters wijd open en daar schoot pijlsnel, als uit den steenen omloop opgedoken, een groote, bruine rat langs Frans' sidderende beenen.

Sissend vloog het dier de lichte kamer in. Frans stiet een luiden kreet uit, die echter door een angstigen schreeuw gevolgd werd, toen een groote hond, woest blaffend tegen de nog open deur opsprong.

Frans wierp de deur dicht met het gevolg, dat de rechtervoorpoot van den hond tusschen deur en paneel beklemd raakte. Een vreeselijk jankend gehuil van het dier klonk door de nachtstilte.

„Hij zit met zijn poot beklemd tusschen de deur, het stomme dier," waarschuwde Karel, die op zijn beurt boven op het biljart te trillen en te beven stond en met wilde angstoogen de rat volgde, die als dol door de gelagkamer vloog, leege flesschen omverwierp, om dan op een stoel te vliegen, en Karel sissend aan te staren met roode, flitsende oogen.

„Doe de deur dan toch open," schreeuwde Karel, die ondanks zijn eigen angst voor dien gruwelijken rat een heftig medelijden voelde met dien pijnlijk jankenden hond.

„Als hij binnen komt, verscheurt hij me," schreeuwde nu Frans op zijn beurt. „Honden verscheuren me altijd."

„Doe dan in elk geval de deur zoo ver open, dat hij zijn poot er tusschen uit kan trekken."

Dit deed Frans nu, maar toen de hond zich bevrijd voelde, sprong hij huilend van woede tegen de deur, in de hoop deze te kunnen forceeren. Doch Frans zette aan den anderen kant zijn lichaam schrap, begrijpende, dat zijn noodlot met den hond binnen zou komen.

Het was een vreeselijk tumult: Buiten woedend en huilend geblaf van den grooten hond, die op wraak dorste, binnen de sissende rat en den sidderenden Karel, en het bevende lichaam van Frans tegen de deur. En het hulpgeschreeuw van beide jongens: „Jonkers, Jonkers."

De kastelein sliep zoo vast als een gezonden en rustigen buitenman slapen kan. De kasteleines sliep al niet minder stevig en zoo duurde het een heele poos voor ten slotte de vrouw wakker werd en haar snurkenden man wakker porde.

„Ga toch zien, wat er gebeurt. 't Lijkt wel, of het huis afgebroken wordt. Hoor Caesar toch te keer gaan."

„Maar, wat weerga, voeren jullie uit?" klonk de zware stem van den kastelein, toen hij nog slaapdronken de gelagkamer instapte.

„O, Jonkers, de hond, de hond," jammerde Frans.

„Doe de deur open en laat Caesar binnen,"

gebood de kastelein. „Hij is fel op ratten."

„O, neen, neen, hij zal mij verscheuren," jammerde Frans, doch ziende, dat de kastelein op de deur, die hij met zoo groote inspanning afdoende barricadeerde, toestapte, blijkbaar om deze te openen, vloog hij het biljart op. Daar stonden nu onze twee jongens met die eene vraag op de sidderende lippen: „Wat gaat er gebeuren?"

De kastelein opende de deur en als een huilenden panter vloog de hond binnen en was met één sprong bij 't biljart.

„Jonkers," gilde Frans, die zijn laatste uur geslagen wist.

„Af," gebood streng en haastig de stem van den kastelein en onmiddellijk legde de hond zich aan zijn voeten.

Frans ademde weer.

De kastelein omklemde de halsband van den hond en hem meetrekkende tot niet ver van den stoel, waarop nu op zijn beurt de rat te sidderen zat, commandeerde hij: „Pak ze, Caesar."

De kastelein liet den halsband los en met één sprong was de hond bij den rat en omklemde met zijn vreeselijken bek den hals van het dier. Nòg een knauw en Caesars bek slingerde het doode dier als met minachting van zich. En nu sperde hij zijn bek open naar de vreemde jongens, nam een sprong, maar na een snel, ge-

biedend: „af!" legde hij zich gedwee aan de voeten van zijn meester.

„Blijf daar nu maar kalm staan," gebood de kastelein, „dan zal ik hem vastleggen. Hij is niet gemakkelijk in den nacht tegen vreemd volk."

De kastelein vatte den hond bij den halsband en bracht hem naar buiten. Teruggekomen vond hij de jongens nog bevende op het biljart.

„Ik kan me jullie angst voorstellen," zei Jonkers begrijpende, na in de kamer te zijn teruggekeerd, „een rat, die in 't nauw zit, doet gevaarlijke sprongen en Caesar is gevaarlijker, dan honderd ratten te zamen. Het is maar goed, dat mijn vrouw me wakker heeft gemaakt, ik zelf was door al dat lawaai heen geslapen. Hij pakte den rat bij den staart beet en wierp het doode dier buiten de deur.

„Nou, zie nu maar gauw te slapen. Veel nachtrust krijg je toch niet meer, 't is al over twaalf. Wel te rusten."

En de kastelein, alsof er niets bijzonders was gebeurd, klom de trap op.

„Kom maar weer met je hoofd naast me liggen," verzocht Karel. „Aan het andere eind lig je zoo ver van me af."

Frans deed het en naast elkander lagen ze nog na te beven.

„Je beeft," zei Frans.

„Jij niet," zei Karel.

En beiden begonnen zenuwachtig te lachen.

„Vreeselijk gezicht," begon Frans, „toen de hond zijn bek om den nek van den rat klemde. Zag je de oogen van dat dier? Zag je de doodsangst in die oogen? Zag je, hoe hij zijn lichaam wrong van vreeselijke pijn?"

„Praat er maar niet meer over," verzocht Karel. „Ik geloof niet, dat ik dat gezicht mijn heele leven kwijt raak. Waren we maar met de tram van vier uur tien vertrokken. 't Is alles de schuld van Arend. Vader moet zijn weekgeld verminderen."

„Nog vier uur duurt de nacht," kreunde Frans somber.

„We komen er nooit doorheen," vreesde Karel. „Zou de kastelein al weer slapen?"

„Natuurlijk," verzekerde Frans, „die is slapen gewoon."

Beiden zuchtten diep.

De stilte om hen heen was weer volkomen.

„Als we de lamp eens uitdeden," stelde Frans voor. „Met dat licht in onze oogen vallen we vast niet in slaap."

„Ja," vond Karel goed, „doe het licht maar uit. Zoo doen we geen oog toe. En vier uren duren zoo lang."

Ten derden male verliet Frans zijn slaapplaats, om nu het licht uit te draaien.

Ze lagen nu wel in het donker, maar eenigs-

zins gerust door de veilige aanvoeling van elkaars schouders.

„Slaap je al?" vroeg Karel na eenige oogenblikken.

„Ik heb een gevoel, of ik nooit meer slapen zal," antwoordde Karel. „Ik lig klaar wakker."

„We moeten stil in ons zelf tot honderd tellen, tot duizend, als 't noodig is," ried Frans. „Je valt dan, ik heb het dikwijls gehoord, door dat vervelende getel vanzelf in slaap. Laten we het probeeren."

En ze telden, telden door, zichzelf overtuigende, dat de slaap komen moest.

Minuten telden ze en ieder van hen geloofde, dat de ander al sliep.

„Slaap je?" vroeg Frans eindelijk fluisterend.

„O, neen," zuchtte Karel, „en ik ben met mijn tellen aan al aan slag bij Waterloo 1815 en lig nog zoo wakker, als toen de Batavieren in ons land kwamen. Tellen helpt ook al niet, ik schei er mee uit."

„We moeten volhouden, heusch," drong Frans aan. „Ten slotte tel je je vanzelf in slaap."

„Ik ben bang, dat we ons dood tellen," vreesde Karel. „Zou het al één uur zijn?"

„Stil, jo, als je je in slaapt wilt tellen, moet je niet over den tijd praten. Ik tel door."

En weer begon het zwijgend tellen, minuten lang.

Maar Karels ooren lagen scherp te luisteren, of er niet wederom muizen of ratten...

„Trip, trip," meende hij te hooren op den vloer.

En nog scherper luisterde hij. Neen, nu verbeeldde hij het zich niet. Daar liepen ze weer over den vloer. Als ze nu eens opklommen tegen het biljart, om een oogenblik later over zijn gezicht te wandelen. De gedachte alleen deed hem huiveren. Een muis, die op een stoel was geklauterd, sprong hier eensklaps af en zijn sprong op den grond klonk als het neerkomen van een zwaar voorwerp.

Er was geen twijfel mogelijk en Karel schreeuwde dus: „Een rat, een rat," en Frans en hij sprongen gelijktijdig op, en hun hoofden stieten tegen elkander, dat 't bonsde in de stilte.

„Een rat," schreeuwde Karel ten derden male, „doe het licht aan."

En Frans verliet ten vierden male zijn ligplaats.

Toen de lamp weer de kamer verlichtte, zagen ze, dat er niets was.

„Verbeelding van jou," gromde Frans, de rechterzijde van zijn hoofd betastende, maar tersluiks keek hij naar Frans en zag, dat deze de linkerkant van zijn hoofd pijnlijk bestreek.

„Ik heb het toch duidelijk gehoord," verontschuldigde Karel zijn onnoodige en onheilspel-

lende waarschuwing. „Er sprong iets op den grond."

„Dat zal een granaat geweest zijn," lachte Frans, „ik ben met tellen bij één begonnen en was juist aan 1914, het begin van den grooten oorlog, toen jij iets springen hoorde. Natuurlijk was dat een granaat. Maar ik stel vóór, het licht weer aan te laten. Tellen helpt ons niet."

„Ik ga niet meer liggen," kondigde Karel aan, „je wordt er doodmoe van."

Ze gingen naast elkander zitten.

„Laten we elkaar raadsels opgeven of rebussen of moppen vertellen," stelde Frans voor. „Met tellen komen we niet in slaap. Misschien weet jij wel een mop zoo saai, dat ik van verveling onder zeil ga."

„Dan kun jij veilig beginnen," zei Karel gevat. „Maar praat als jij blieft wat harder, anders krijgen we weer muizenbezoek."

„Luister," waarschuwde Frans met stemverheffing, „ik heb een som voor je."

„Een nachtsom," meende Karel.

„Ja," zei Frans, „en eer je die gevonden hebt, is het vier uur of je slaapt als een marmot."

„Kom maar op," daagde Karel uit.

„Een trein rijdt van A naar B en doet er tachtig minuten over. Terug rijdt hij over dezelfde baan, maar doet er nu één uur en twin-

tig minuten over. Hoe komt dat?"

„Eenvoudig," meende Karel direct, „terug had hij tegenwind."

„'t Was windstil, zoowel op de heen- als op de terugreis," verzekerde Frans, die het weten kon.

„Nou, dan moest de trein op den terugweg stoppen, omdat het signaal op onveilig stond of, omdat er een koe . . ."

„Laat die oude koe in de sloot," vermaande Frans plechtig, „en weet nu, dat de trein op den terugweg geen enkel oponthoud had. En wéér vraag ik: hoe komt het, dat hij voor de heenreis tachtig minuten en voor de terugreis één uur en twintig minuten noodig heeft?"

„'t Is natuurlijk een foef," meende Karel.

„Alle sommen zijn foefjes," verzekerde Frans.

„Zeg dat maar niet aan mijnheer Verbrugge," ried Karel.

Karel dacht nog even na en zei toen: „Ik geef het op. Zeg het maar."

„Leerling van de vijfde klasse," zei toen Frans meewarig, „weet je dan nog niet, dat tachtig minuten evenveel is als een uur en twintig minuten. Jo, haal toch je schoolgeld terug."

Karel prees de mop als bijzonder en schaterde erom. „Waren we maar met moppen begonnen," zei hij, „dan hadden we al die ellende met de muizen en de rat en de hond niet beleefd."

„Ik heb dorst," zei Frans, met zijn tong klakkende, „zullen we eens naar een paar flesschen limonade uitzien?"

„Goed," prees Karel dit voorstel, „dan hebben we meteen wat te doen!"

Ze klommen beiden af, en doorsnuffelden het buffet. Dit was leeg.

„De volle fleschjes zitten natuurlijk in deze kastjes onder de toonbank," voorspelde Frans, die vergeefs trachtte de kastjes open te krijgen. „En de sleutel is natuurlijk hier niet te vinden."

„Maar, wat zou dit zijn?" vroeg Karel en hij wees naar den vloer, waar zich blijkbaar een luik bevond, herkenbaar aan een ronden trekker.

„Onderzoeken," besliste Frans, bukte zich... trok... en het vierkante luik ging de hoogte in.

„Zie je, hieronder is de kelder, daar moeten we in," zei Frans. „En dat moet jij nu maar eens doen, ik ben den heelen nacht al in de weer geweest."

Karel nam het doosje lucifers, dat hij op het buffet zag liggen, stak een lucifer aan en daalde af in den kelder.

En hij kwam terug met twee fleschjes heerlijke limonade.

„Wat zal dat smaken," voorspelde Frans.

„Niets lekkerder dan limonade in den nacht," zei Karel.

„'s Nachts is alles lekker," beweerde Frans,

... en als een huilende panter vloog de hond binnen...
(Blz. 121.)

met zijn duim het kogeltje in de flesch duwende.

Karel volgde dit voorbeeld; ze brachten den hals aan den mond en klokkend gleed de prikkelende limonade in de dorstige kelen.

„Laten we weer op ons bed gaan zitten," stelde Frans voor, „en hier de rest opdrinken."

„Even zien of het al licht wordt buiten," zei Karel, schoof het gordijn terzijde en keek.

De nacht was donker, de wolkenklompen, die in den voornacht langs den hemel dreven, hadden zich vereenigd tot een donkere massa, die het licht der maan onderschepte.

Met de limonadeflesch op hun knieën zaten ze naast elkander op het bed.

„Hoe laat zou het toch wezen? Het is vreeselijk om van geen uur of tijd te weten."

„Mopper niet zoo," zei Frans als bestraffend. „Heb ik je daarvoor meegenomen, ondankbare? Als we later ontdekkingsreizen gaan ondernemen, zul je meer ontberingen moeten doorstaan. Heb je 't niet goed hier, een hoog, droog bed, en heerlijk verfrisschende limonade?"

En op Frans' voorbeeld, zetten beiden de flesch weer aan den mond en klokkend viel de rest in hun kelen.

Eensklaps sprong Frans het biljart af.

„Ik heb het gevonden," voorspelde hij. „Ezels zijn we, stommerikken, ontdekkingsreizigers, die niets te ontdekken weten. Dat ik daar niet eer-

der aan gedacht heb."

Verbaasd zag Karel zijn vriend aan, die vervolgde: „Blanke broeder, in dit ongure oord van tijgers en leeuwen, die ons den nachtrust verstoord hebben, spring op, ik zal je zeggen, wat ons te doen staat. Nu zal de tijd wegvliegen, als..."

„Als de muizen daarnet in hun hol," vulde Karel aan.

„Precies," bevestigde Frans.

Karel sprong overeind en vroeg heel ernstig: „Wat wilt ge doen, medereiziger in dit vreeselijke oord?"

„Biljarten," antwoordde Frans nuchter.

De vreugde vloog over 't gelaat van Karel.

„Dat we daar niet eerder aan gedacht hebben," zei hij.

Ze legden dekens, kussens en matras op den vloer, namen een queue uit het rek en de drie ballen, die in het buffet lagen.

Ze hadden natuurlijk nog nimmer gebiljart, maar zooveel wisten ze wel, dat ze met hun witten bal de twee andere raken moesten.

„Begin jij maar," zei Karel, toen de ballen opgezet waren.

Frans mikte, stiet af, en met zulk een kracht, dat zijn bal over den achtersten biljartrand heenvloog en rommelend voortrolde tegen den muur.

„Je stoot veel te hard," verweet Karel, met het air van een kenner. „Let op mij, zie hoe ik even maar mijn bal aanraak, en hoe mijn bal eerst den witten, en dan den rooden zal treffen."

En Karel stiet zoo zacht, dat de bal geen tweemaal om zijn as voortwentelde.

„Dat is ook niks," riep Frans, wiens beurt het nu was.

Hij mikte — hij stiet af — en had het geluk beide ballen met zijn bal te treffen.

„M'n eerste carambol, de eerste carambol in m'n leven," schreeuwde hij, zoo luidruchtig, dat Karel waarschuwde: „Pas op, dadelijk komt de kastelein en dan..."

„Jonkers slaapt wel door," zei Frans geruststellend en stiet, omdat hij een carambol gemaakt had, ten tweedenmale.

Ze gingen geheel op in het spel, dachten aan niets meer, dan aan dat verrassende treffen der ballen.

„Ik heb er al zes," snoefde Karel na een poosje.

„Wacht maar," voorspelde Frans, die juist stooten moest, „zie naar dezen bal, zie hoe hij..." En hij stiet en caramboleerde.

„Vijf, ik heb vijf punten," schreeuwde hij.

Maar op hetzelfde oogenblik ontglipten de queue's aan hun sidderende handen en vielen kletterend op den vloer.

Een zware stem had van buiten dreigend ge-

waarschuwd: „Doe open, wat voer jullie uit in den nacht?"

Ze keken elkander aan met ontstelde blikken en met open monden.

„Doe open," herhaalde het dreigende bevel, dat werd bekrachtigd door een stevigen vuistslag op de deur.

„Doe open, of ik sla een ruit in."

Als onmachtig stonden daar Frans en Karel, ieder aan een zijde van het biljart, niet wetende, wat te doen. Trillend stonden ze daar, met bonzend hart, terwijl hun verbeelding tooneelen schiep, van aanranding, bloed en moord.

„Voor 't laatst, doe open!"

En nog heviger slag op de deur zette deze brutale waarschuwing de gewenschte kracht bij, want werktuigelijk als onder een dringende macht liepen de twee jongens naar de deur.

„We willen wel opendoen," beloofde Frans, „maar wie is u? Wij zijn hier ook maar gelogeerd... en... wat wilt u dan?"

De beverig uitgesproken woorden bleken tot de ooren van den man te zijn doorgedrongen, want hij antwoordde: „Wat ik wil? Ik wil, dat je open doet en wat vlug. Ik ben niet gewend te moeten wachten."

„Maar," waagde Frans ten tweedenmale te vragen, „Wie is u dan? Wij zijn hier ook maar voor een nacht en..."

„Ik ben de veldwachter, doe open."

Frans en Karel herademden, want hoewel een veldwachter nu niet bepaald een begeerd gezelschap voor jongens is, leek hij hun thans een engel, vergeleken met den duivel, dien ze in de gedaante van een inbreker of moordenaar vreesden te moeten binnenlaten.

De jongens schoven de klink van de deur, openden deze, en in 't licht der kamer verscheen een groote man, die een dikken stok dreigend voor zich uitdroeg.

Frans sloot de deur achter hem.

„Nou," begon de man, een stoel naar zich toetrekkende, en op deze plaats nemende, „vertel me nou maar gauw, wie jullie zijn!"

Frans lichtte hem in, vertelde van rat en hond en muizen, om den veldwachter te doen begrijpen, hoe ze hun angst en verveling getracht hadden te bezweren door wat biljartspel.

„Weet de kastelein, dat je biljart?"

„Neen, hij denkt, dat we slapen."

„Een bekeuring kan niet uitblijven. De verordening gelast, dat de café's om negen uur gesloten moeten zijn. Om negen uur, begrijp je? En 't is nou — de veldwachter keek op zijn koperen horloge, „'t is nou al over twee. Dat kost jullie vader geld, mannetjes."

De veldwachter trok een opschrijfboekje en een potlood uit zijn zak. Daar viel zijn oog op

de twee ledige limonadeflesschen.

„Je hebt nog gedronken ook, zie ik?" Zijn gezicht, dat een en al bruine baard was, bleef strak. Nu zou er ook moeilijk een aandoening op te lezen zijn geweest, want van zijn heele gelaat was niets zichtbaar dan zijn kleine, stompe neus, en twee grijze oogen. Heel het overige van zijn gelaat was bedekt met haar, dat nimmer eenige aandoening verraadt.

„Dat wordt een dure geschiedenis: Biljarten in verboden tijd — drinken in verboden tijd — Even zweeg hij en keek weer naar de twee limonadeflesschen op den grond. „Het is warm," zei hij. „Niets opgefrischt na het onweer." Hij smakte met de lippen. „Heeft de kastelein je die limonade verkocht?"

Karel vertelde, dat hij ze uit den kelder gehaald had.

„Uit den kelder gehaald?" riep de veldwachter, en nu kwam werkelijk zijn baard in heftige beroering. „Uit den kelder gehaald? Maar, maar, dat wordt er voor jullie niet beter op." En eensklaps bulderde hij de jongens in 't oor: „Dat is diefstal, diefstal, versta je."

Frans sprong op, als beducht voor een heftigen aanval en Karel rolde van schrik met stoel en al ondersteboven.

En het baardgezicht bleef strak.

Karel krabbelde op, zette den stoel overeind,

maar durfde niet gaan zitten. Daar stonden nu de twee jongens, niet wetende, wat te doen, noch wat te zeggen.

„Ja, ga d'r maar bij zitten," riep de veldwachter, „dan wen je d'r vast aan. Ja, aan 't zitten, bedoel ik, want dat daar drie maanden op staat, is zoo vast als een huis. Drinken en biljarten in verboden tijd, midden in den nacht nog wel en — daarbij nog stelen." En alsof hij toch nog medelijden had, schudde hij het hoofd.

„Maar we betalen die limonade," vertelde Frans haastig.

„Dat kan wel wezen," zei de onvermurwbare veldwachter, „maar diefstal blijft diefstal en is niet goed te maken met betalen."

Frans en Karel voelden en begrepen, dat er met dien hardvochtigen man niets te beginnen was en als berustend bogen zij het hoofd.

De veldwachter had zijn stok tegen het biljart gezet, het opschrijfboekje en zijn potlood hield hij in de handen op zijn knieën. De koele wreedaard genoot blijkbaar van de angst en de verslagenheid der jongens, die beiden wenschten, Arends raad maar niet te hebben opgevolgd.

„Ik heb dorst, kun je me niet wat water bezorgen?"

Gelijktijdig keken Frans en Karel op. Ze begrepen, dat ze den man tot zachtheid zouden stemmen, als ze hem het gevraagde brengen

konden. Maar, hoe zouden ze aan water komen? Geen van hen wist, waar de pomp zich bevond.

„We weten niet, waar we water halen kunnen," antwoordde Frans. „Maar limonade of bier kunnen we u wel bezorgen."

„Dus je wilt weer stelen?" riep de veldwachter uit, en van groote verbazing sperde hij zijn mond wijd open.

„Ja, maar, we zullen alles betalen, meneer," herhaalde Frans. „Ik heb geld bij me, en..."

„Zoo, heb je geld, dat is makkelijk. Kan niet iedereen je nazeggen. Hoe kom je aan dat geld?" De veldwachter bleek een wreede rechter van instructie.

Frans begon te vertellen: „Ik heb onlangs..." Maar de veldwachter onderbrak hem.

„Ik heb dorst, haal voor mij ook een fleschje."

„Gelukkig, hij is medeplichtig," dacht Frans, die zich haastte uit den kelder het verlangde te halen.

„Hè, dat smaakt," prees de veldwachter.

De jongens herademden, ze hoorden wat mildheid in zijn toon.

„Hebben jullie lang gebiljart?"

„O, even maar," zei Karel haastig, die in dit even een verzachting van hun misdrijf zocht.

„Kunnen jullie biljarten?"

„Ik had zes punten en Karel vijf," vertelde Frans.

De veldwachter stond op, stak boekje en potlood in den zak, zette den stok in een hoek, nam een queu en zei: „Pak ook een stok, dan spelen we samen, een partijtje met ons drieën." En nu begon hij eensklaps zoo hartelijk te lachen, dat de haren van zijn baard de potsierlijkste dansen schenen uit te voeren. Zijn breede neus werd zoo plat, dat ze wegschool in de snorharen, en zijn grijze oogen tintelden van ondeugend plezier.

„Dus, — u hebt ons maar bang willen maken?" jubelde Karels stem.

„Ha, ha, ha, natuurlijk, natuurlijk."

„Wilt u nog limonade, veldwachter?" vroeg Frans.

„Och, als 't je 't zelfde is, haal me dan maar een fleschje bier."

En zoo gebeurde het, dat de kastelein, die de jongens tegen vier uur wekken kwam, deze in prettige eendracht met den veldwachter aan 't biljarten vond.

In de deuropening bleef de dikke kastelein staan, sloeg de handen in elkander en riep uit: „Maar wat beleef ik nou? Jij, veldwachter, in den nacht in mijn gelagkamer, en aan 't biljarten. En wat zie ik, een aangebroken flesch bier op de tafel. Veldwachter, dat zal ik den burgemeester vertellen, en die zal je weten te brengen, waar je hoort. In 't gevang, veldwachter,

in 't gevang."

De haren van den bruinen baard maakten weer de gekste vreugdedansen, toen de veldwachter uitriep: „Jongens, dat zal een prettigen tijd worden, we gaan samen brommen."

Toen nam de veldwachter zijn stok weer op, zwaaide den kastelein en de jongens ermee een groet toe, en zei: „Nou ga ik andere schooiers pakken. Goeien morgen."

„Een grapjas, hè," prees de kastelein, toen de veldwachter buiten was.

„Ja, dat is hij," gaf Frans toe, „maar eerst heeft ie ons den doodschrik op 't lijf gejaagd."

„Hoe zoo?" vroeg Jonkers belangstellend.

De jongens vertelden, waarmee hij gedreigd had.

„En had je 't niet dadelijk in de gaten, dat hij jullie er tusschen nam?"

„Neen, natuurlijk niet, hij bleef zoo ernstig, en u begrijpt, wij zijn in een vreemd huis en we waren toch al niets op ons gemak door die rat en dien hond..."

De kastelein schaterde.

„Jullie zullen dezen nacht en je vischpartij niet gauw vergeten, jongens, en dat is ook wat waard."

De kastelein trok de gordijnen open en de jongens zagen, dat de morgen over het landschap lichtte en dat de zon zich met moeite een weg

baande door de laag liggende wolken.

„Het belooft een goede vischdag te worden," voorspelde Jonkers. „Willen jullie een boot? Ik zou 't je aanraden, dan kun je al het vischwater bereiken. Voor een gulden heb je hem, den heelen dag."

„Natuurlijk nemen we een boot," besliste Frans.

„Ja, en de vrouw vraagt, of je nu al ontbijten wilt, of tegen zeven uur, als ze op is."

Daar de jongens verlangden op 't water te zijn en de simmen te kunnen uitwerpen, kwamen ze met den kastelein overeen, dat ze om zeven uur terug zouden zijn om te ontbijten.

„Ik waarschuw je wel, als 't zoo laat is. Kom nu maar mee naar de boot."

De jongens pakten hun vischgerei en gingen met Jonkers naar de plaats, waar de boot lag. Caesar aan de ketting sloeg kwaadaardig aan.

„Mijn doodsvijand," dacht Frans.

„Stappen jullie maar in, dan maak ik de ketting wel los."

De jongens stapten in de boot.

„Laat mij eerst maar roeien," stelde Frans voor en zette zich op het roeibankje.

De kastelein maakte de ketting los van den paal, waarom het eene uiteinde geslagen was, en wierp het in de boot.

„Voorzichtig, jongens," waarschuwde hij, „het

water is hier diep, geen ongelukken, alsjeblieft."

Frans stiet met een roeispaan de boot van den kant. Het vaartuig gleed tot het midden, en daar gingen ze het breede water op, dat door de frissche weilanden heenliep, tot heel ver, heel ver.

Zacht klotste het water tegen de boot, en de witte golfjes rimpelden zich uit tot beide oevers, die ze zacht schenen te kussen; zwaluwen scheerden sjilpend over het wateroppervlak; in 't hooge riet zong hier en daar een karekiet; op strak gespannen wieken dreef door de lucht een enkele reiger; de rijzende zon tooverde gouden wegjes over de paarlende weiden.

De jongens zeiden niets, maar hun oogen dronken de schoonheid, doch dit wisten ze pas, toen ze er later over spraken in heerlijke herinnering.

Onder den eersten wilg, wiens breede kop schuin over het water hing, legden ze de boot vast en gingen visschen. En 't was of de visschen hongerig waren dien morgen, want nauw hadden ze beiden ingelegd, of de dobbers schoten onder en een flinke baars spartelde een oogenblik later aan Frans' sim en een dito voorn aan Karels lijn.

En de eene visch na de andere verdween in de mand en het net, die ze van Arend hadden meegekregen. Na iederen visch, dien ze ophaalden, uitte hun vreugde zich in luide, opgewonden kreten.

Toen om zeven uur een harden schreeuw klonk, die hen naar 't ontbijt riep, bevatte de mand en het net een dertigtal visschen, groote en kleine. Karel roeide terug. Frans had de open mand en het net op zijn knieën en overdacht de vreugde van zijn moeder, die dol op riviervisch was.

„Te drommel," prees de kastelein, de mand en het net monsterende, „dat noem ik visschen. Als er iederen dag zulke bolleboozen kwamen als jullie, kon ik mijn fuiken en netten wel oprollen."

Frans en Karel waren niet alleen trotsch, ze voelden zich visschers, zooals de Vijf Sluizen nog nimmer gezien hadden.

En de jongens vonden de kastelein een echten kerel.

„Nou, jongeheeren — met deze woorden kwam de kasteleinsvrouw met een groot blad de gelagkamer in — „nou jongeheeren, dat zal jullie wel smaken, denk ik."

En voor de verbaasde oogen der jongens zette ze sneden gesmeerd brood neer, terwijl vier dikke stukken gebakken paling aan het brood een bijzondere bekoring gaven.

Gretig tastten de jongens toe.

„Is 't naar jullie zin, jongeheeren?"

„Prachtig, juffrouw Jonkers, prachtig."

„Wat zal ik zetten, thee of koffie?"

De jongens keken elkander aan.

„'t Is mij hetzelfde," zei Karel.

„Dan maar thee," bestelde Frans, „en als u tegen elf uur een kopje koffie voor ons heeft..."

„Ik zal er voor zorgen," beloofde de kasteleines.

„Ik schreeuw tegen dien tijd wel," zei Jonkers.

„'t Is zoo'n schreeuwleelijk, die man van me," lachte de vrouw.

„Een man moet wàt zijn in zijn huis," zei de kastelein. „En zoo is de arbeid goed verdeeld. Mijn vrouw zet de koffie — ik schreeuw, dat ze klaar is, — en jullie drinken ze op. Het kan niet beter."

Tot de schreeuw om elf uur klonk, vischten de jongens nog altijd onder denzelfden wilg en ze kwamen terug met een mand en een net vol visch.

De kasteleinsvrouw zei, dat ze wel geen spijt zouden hebben van hun vischtocht naar de Vijf Sluizen.

De jongens waren wel zoo slim, om te begrijpen, waarom ze dit zei.

Om half één aten ze het middagmaal, sla met eieren en varkenskarbonade.

„Mijn man heeft het vleesch pas versch gehaald bij den slager in Naaldwijk," vertelde de vrouw. „Een beste slager, eerste klas vleesch, maar hij is niet goedkoop."

Frans verslikte zich bijna.

Na den maaltijd vroegen ze aan den kastelein, met welke tram ze terug konden naar de stad.

„Ja, hoe laat wou je thuis zijn?" vroeg Jonkers.

„Tegen acht uur," antwoordde Karel, „ik heb moeder beloofd niet later terug te zullen wezen."

„Dan moet je de tram van zes uur hebben, de volgende gaat pas om half negen."

„Dat doen we dan," besliste Frans, aan Karels belofte denkende.

De kastelein ried den jongens aan, een uurtje te gaan slapen. „Je dut heerlijk daar op den berm van den dijk onder de boomen, 't is daar lekker koel."

Maar hiertoe konden de jongens niet besluiten. Het vischrijke water trok hen en ze wilden met een rijke vangst thuiskomen. Ook dien middag vingen ze zooveel visch, dat de kastelein hen nog een derde mandje moest meegeven om alle rivierbewoners te bergen.

Om vijf uur stonden ze gereed tot vertrek.

„En komen jullie nog eens terug?" vroeg de kastelein.

„Dinsdag moeten we weer naar school," antwoordde Frans en er klonk verdriet in zijn stem.

„Kijk eens, jongeheeren, dit is de rekening," deelde de kasteleinsvrouw mee en ze reikte den

jongens het briefje toe, dat Frans aannam. Deze overzag de posten en telde de bedragen op.

„In orde, juffrouw," zei Frans en betaalde.

„Alles naar je zin geweest?" vroeg de kasteleines.

„Prachtig," prees Frans.

Ze gaven den twee menschen een hand en verzekerden hun, dat ze nooit ergens anders zouden gaan visschen dan aan de Vijf Sluizen.

„Dat wist ik wel," zei juffrouw Jonkers.

Ze stonden voor het tramhuisje; klingelend schoof de stoomtram nader, en hield stil. De jongens stapten op. En daar eensklaps om den hoek kwam de veldwachter hijgend toeloopen, stak beide handen uit, die de jongens drukten, en de veldwachter herinnerde: „Tot later, jongens, dan gaan we samen brommen."

„Ja, hoera," schreeuwden de jongens, en wuifden zoolang, tot ze den gemoedelijken veldwachter niet meer konden zien.

„Zoo'n dag heb ik mijn heele leven nog niet gehad," prees Karel de vischpartij.

„Dit is de mooiste dag uit mijn leven geweest," zei Frans en de jongens keken elkander aan, zooals alleen echte vrienden, die samen zoo'n dag gehad hebben, dat kunnen.

Dien avond was er een feestje in Frans' woning. Moeder had de heerlijke visschen gebakken en heel gemoedelijk zaten ze om de tafel bij vaders

bed geschoven, en ook Karel en diens ouders waren van de partij.

„De eerste dronk," zei Karels vader, „zal zijn, op: „De twee Visschers van de Vijf Sluizen."

VI.

Een bezoek aan Arend.

Den volgenden morgen was Karel al vroeg bij Frans. Ze moesten toch napraten over dien heerlijken dag, over dien romantischen nacht. En bovendien restten er nog maar enkele dagen van de vacantie en nu Frans' vader zich met den dag sterker ging gevoelen en geen zorgen het gezin meer bedreigden, was er alle reden tot onbezorgd pretmaken. In geuren en kleuren vertelden ze voor den zooveelsten keer aan Frans' ouders de angstige lotgevallen van den nacht, bij herhaling beweerende, dat zoo'n type als dien veldwachter in de heele wereld niet te vinden was.

„Ik heb een idee," riep Frans eensklaps, „we moeten hem een brief schrijven. We zullen hem herinneren, dat we met ons drieën nog te brommen hebben, zooals hij het noemde."

„Ja, dat moeten we doen," stemde Karel in. „Wat zal hij dat leuk vinden, een brief van ons

te ontvangen."

„Wees maar voorzichtig," ried vader met gemaakten ernst. „Het is gevaarlijk spotten met de gewapende macht."

„Zijn eenige wapen is een stok, waarmee hij al heel weinig kan uitrichten tegen twee stoere boy's als wij zijn," verzekerde Frans. „U lacht, vader! Kom maar op, als u durft."

„Een kunst, om een zwakken, zieken vader aan te vallen."

„Ha, ha, ha," lachte Frans, „een zieken vader, die smakelijk zijn pijpje rookt en vijf groote baarzen naar binnen heeft gewerkt."

„Het waren er maar vier," verbeterde vader, „en bovendien eischt mijn zwakte krachtige voeding."

„Waarvoor Frans en ik dan ook zorgen, vader."

„We moeten den veldwachter heusch schrijven," hield Karel aan. „Misschien schrijft hij ons terug. en ik zou 't erg typisch vinden, van dien veldwachter een brief te ontvangen."

„We schrijven hem," besliste Frans, maar zijn beslistheid zette zich dadelijk om in aarzeling, toen hij bedacht, dat ze den naam van den man niet eens kenden.

„Hoe kunnen we hem schrijven?" vroeg hij dan ook teleurgesteld, „we weten niet eens zijn naam."

„Ja, dan wordt schrijven al heel moeilijk," gaf vader toe.

Maar Karel wist uitkomst.

„Wat je doet," stelde hij voor, „je schrijft op het adres: „Aan den veldwachter met den dikken, bruinen baard te Westerlee. Die brief moet terecht komen, want het zou wel een mirakel wezen, als daar een tweede diender is met een dito baard."

Het raadsel was opgelost en daar Frans op school altijd de hoogste cijfers had voor de opstellen, droeg Karel het schrijven van het epistel gaarne aan hem op.

Moeder gaf aan Frans papier en enveloppe, Frans trok zich terug in den kamerhoek, waar een tafeltje stond, en schreef.

„Het duurt lang," zei vader, toen Frans al wel een kwartier daar zat, met zijn rug naar de anderen toe.

Frans keerde zich om en antwoordde: „Ik heb alleen nog maar geschreven:

Den Haag, 16 Augustus 19...

en

Waarde Veldwachter uit Westerlee,

„'t Is moeilijk, vader."

Maar, toen Frans eenmaal begonnen was, had

hij ook spoedig het einde. En toen dit er was, draaide hij zijn stoel om en kondigde gewichtig aan: „Luister naar mijn geschrijf:

Den Haag, 16 Augustus 19..

Waarde Veldwachter uit Westerlee,

Karel en ik zitten hier te beven. We kunnen geen graatje door onze keel krijgen. Onze ouders zijn radeloos, omdat hun lieve zonen, „brommen" moeten. Heb toch medelijden, veldwachter. Bedenk toch, dat we nog jong zijn, dat er nog wel iets goeds van ons terecht kan komen. Met jou is dat wat anders, jij bent oud en kunt dus geen goed mensch meer worden. Ga jij dus voor ons maar zitten en bericht ons, hoeveel jaren je gekregen hebt en wanneer en waar je zitten gaat. We komen je dan dikwijls bezoeken.

Zul je niet vergeten, ons antwoord te sturen? We zullen blij wezen, als je spoedig opgesloten zit, dan hebben Karel en ik nog een leuken dag.

Tot ziens in de cel, veldwachter.

Je vrienden
Frans en Karel.

Mijn adres is: Frans Mutters,
Regentesselaan 17,
Den Haag.

Ze schaterden allen om den brief, behalve moeder, die meewarig zei: „Foei, Frans, zoo met een ouden man te spotten."

Maar Frans lachte: „Kom moeder, die veldwachter is heelemaal niet oud, hij is niet ouder dan vader."

„Dan is 't nog een jonge kerel en kan hij wel tegen een stootje," verzekerde vader. „Frans, stuur den brief maar gerust weg, al zou 't alleen maar zijn om zijn antwoord te ontvangen."

Frans vouwde den brief in de enveloppe, en schreef het adres:

Aan den Veldwachter met den bruinen baard
te Westerlee
Westland.

Vader keek zijn jongen met trotsch en medelijden aan. Met trotsch, omdat hij zoo'n beste, echte jongen was, en met medelijden, omdat hij door vaders ongeval en ziekte, zoo weinig van de vacantie geprofiteerd had.

Vader kon niet nalaten, dit aan Frans te zeggen.

„'t Is jammer, jongen, dat je door mijn ziekte zoo weinig hebt kunnen genieten in je vacantie. Maar 't volgende jaar hopen we..."

Frans maakte een afwerend gebaar.

„Niet genoten, vader, ik heb gisteren voor vier weken plezier gehad. Wat zeg jij, Karel?"

„We kunnen," was Karels antwoord, „een jaar teren op dien eenen dag."

Toen keek vader met trotsch naar zijn jongen, maar ook naar diens echten vriend Karel.

„Kon jij dien veldwachter?" vroeg ineens de kleine Lydia, die zwijgend, spelende met haar poppen, al dien tijd in een kamerhoek gezeten had.

„Je moet niet zeggen: „K o n jij dien veldwachter," verbeterde Frans, „je moet zeggen: K e n d e jij dien veldwachter."

Lydia zei niets, vroeg ook niet om een antwoord op haar vraag, en speelde door.

Doch een poosje later liep ze op Frans toe en zei: „Gisteren vinde ik dit potlood in de gang, is dat van jou?"

Frans keek haar heel ernstig aan en zei: Vinde, zeg je."

„Ja, vinde," hield Lydia vol.

„Je moet zeggen: Gisteren v o n d ik dit potlood, maar niet v i n d e."

Met groote oogen keek Lydia nu haar broer aan en haar gezichtje rimpelde zich.

„En daar net zei je, dat ik niet zeggen mocht: k o n maar k e n d e en nu zeg ik v i n d e en nu moet ik v o n d zeggen. Ik begrijp er niets van."

Ze schaterden allen, maar Lydia begreep niets van hun gelach, liep terug naar haar hoekje en ging voort met haar poppen te spelen.

„Lydia's opmerking," vertelde vader, die uit Gelderland kwam, „herinnert me aan een Gelderschen boer, die onder de andere boeren in den omtrek voor een geleerde doorging. Die zei eens, toen hij bij ons in den timmerwinkel was: „Mutters, zei hij, je weet niet, hoe lastig de Hollandsche taal is. Je zegt: Ik sta hier, maar als je 't over gisteren hebt, moet je zeggen: ik s t i n g hier. Nu zou je meenen, dat je ook zeggen moet: ik g a en ik g i n g, neen, je moet zeggen: ik g a en ik g o n g." Zie, Mutters, dat zijn nou de knepen van de Hollandsche taal." Vader lachte er 's avonds smakelijk om, toen hij met moeder en ons alleen was, want die boer was een groote klant van vader. En om hem lachen, waar hij bij was, zou dus heel onverstandig van vader geweest zijn.

De bel tinkte in de gang.

„Ik zal wel open doen," zei Lydia.

Ze ging de kamer uit en kwam een oogenblik later met een vuurrood gezichtje binnen, een vingertje op den mond en kondigde waarschuwend en angstig aan: „O, daar is mijnheer Verbrugge, Frans, die moet jou hebben!"

„Maar kind, laat je mijnheer aan de deur staan?" zei moeder, die ijlings naar de voordeur

liep.

Een oogenblik later was ze met Frans' onderwijzer terug, die zijn verlangen had te kennen gegeven, ook Frans' vader even te mogen begroeten.

Dat werd nu een prettig gepraat tusschen de drie groote menschen en de twee jongens, en het spreekt wel vanzelf, dat Karel en Frans aan hun onderwijzer wederom tot in bijzonderheden hun avonturen moesten vertellen.

„Ja, en nu zou ik bijna vergeten," zei de heer Verbrugge, bij 't afscheid nemen, „dat ik je ook hartelijk moet bedanken namens mijn vrouw en de kleine Liesje. Wat hebben ook die twee gesmuld. Je moet weten, dat Liesje nog nooit paling gegeten had. 't Is een duur artikel, behalve natuurlijk, als je ze weet te verschalken, zooals jullie tweeën. Tot Dinsdag, jongens, tot Dinsdag."

„Aardig van mijnheer Verbrugge, dat hij je komt bedanken," prees moeder.

„'t Is de fijnste vent van de wereld," riep Frans uit den grond van zijn hart.

„Dat 's waar," bevestigde Karel, „maar die bruine-baard-veldwachter is ook fijn."

„Dan ga ik koffie zetten," beloofde moeder, „en zullen we op de gezondheid drinken van de twee fijnste mannen op de wereld."

„Van de fijnste venters," zei Frans.

„'t Is je onderwijzer," waarschuwde moeder. Maar lachend verliet ze de kamer, om de beloofde koffie te gaan zetten.

Toen ze een half uurtje later van de heerlijke koffie zaten te genieten, zei moeder: „Daar is nog heel wat gebakken visch overgebleven, zouden jullie die om twaalf uur weer lusten?"

Vader schudde het hoofd.

„Ik dank moeder," antwoordde hij.

Ineens dacht Karel aan Arend, aan Arend, die hun zoo belangeloos en zoo vriendelijk al dat vischgerei had afgestaan en daarom vroeg hij: „Moeten we niet wat visch aan Arend brengen?"

„'t Is goed, dat je daaraan denkt," zei moeder. „Het is niet meer dan billijk, dat hij tenminste ook een proefje van jullie vangst mee krijgt."

Frans was het volkomen met Karel en moeder eens en de twee jongens besloten, om twaalf uur samen naar Arends huis te gaan, om hem wat visch te brengen.

„Misschien spreekt hij wel weer vreemde woorden, waarom we lachen kunnen," hoopte Karel.

Om twaalf uur gingen Frans en Karel naar Arends huis. Karel droeg het vischgerei, Frans de gebakken visch, die moeder in een trommeltje had gepakt.

Frans had om den trommel een grauw papier gewikkeld, hier een stevig touw om gebonden, welks uiteinde hij om zijn nek had geslagen.

„Met zoo'n trommeltje in mijn hand," had hij geredeneerd, „lijk ik wel een zoete jongen, die het twaalfuurtje naar zijn vader brengen gaat. En voor een zoete jongen ben ik niet in de wieg gelegd."

Ze troffen Arend thuis. Blijkbaar was de harmonie tusschen hem en Jannetje teruggekeerd, want ze zaten heel genoegelijk tegenover elkander en dronken koffie.

„Dat vind ik nou aardig," prees Arend, toen Frans het trommeltje geopend had en aan Arend de visch toonde. „Ja, ik zei het jullie wel, dat het daar elite is. Maar ga zitten en vertel me eens, hoe je het daar gehad hebt."

In geuren en kleuren moesten Frans en Karel voor de zooveelste maal hun wederwaardigheden en ervaringen vertellen. Arend had er schik in.

„En toch," zei hij, „heb je het getroffen, dat die veldwachter zoo'n grapjas is, want staat zoo'n man op zijn raol d'honneur, zit je nog niet op satijn."

Eensklaps gaf hij een harden klap op de tafel. „Die weergasche vliegen," schold hij. „'k Heb er al tien gemept, van af, dat ik thuis ben. Zie, daar liggen ze nog op den grond. Sommige bewegen zich nog. Misschien kijken ze me wel aan en schelden me uit voor wreedaard. 't Kan me niet schelen. Wat doen ze me te kriebelen en te

steken. Heb ik hun wat gedaan? En nou zegt mijn Jannetje wel, dat ik zoo goed ben, dat ik geen vlieg kwaad zal doen, maar dat heeft ze mis. En het is niet waar, wat ze zeggen, dat een mensch niet op de wereld is om vliegen te vangen."

„Is hij ook niet," meende Frans. „Hij is op de wereld om visschen te vangen."

„En een flinke portie aan Arend en Jannetje te brengen," vulde Arend aan, trok toen zijn beurs en zei, een gulden op de tafel werpende: „Die is voor jullie."

Maar de jongens wilden het geldstuk niet aannemen, hoe Arend ook aandrong.

„Als we dien gulden aannemen, Arend," zei Karel, „zouden we niet tot de elite behooren."

Arend lachte.

„Je neemt me er zeker tusschen," onderstelde hij. „Maar, dat kan me niet schelen. Ik heb die stadhuiswoorden noodig. En weet je waarom? Daarmee hou ik Jannetje van mijn lijf. O, ze is zoo nieuwsgierig en als ze me nou wat vraagt, dat ze niet weten mag, gooi ik ze zoo'n stadhuiswoord naar het hoofd. A la flosj de mie morsage, zeg ik dan."

De jongens schaterden.

„Zeg het nog eens, Arend?" vroeg Frans.

En schaterlachend herhaalde Arend: „A la flosj de mie morsage."

„Wat beteekent dat, Arend?" vroeg Karel.

„Dat weet ie zelf niet," beweerde Jannetje. „Hij kraamt maar wat onzin uit."

„Nou, Arend," drong Karel aan, „wat bedoel je daar nou mee?"

„Karel," antwoordde Arend, „ik weet waar Abram de mosterd haalt en als er dat nou meer weten, is de aardigheid van 't geheim af, omdat het dan geen geheim meer is. A la flosj de mie morsage."

Jannetje bracht een vinger aan haar voorhoofd en zei: „'t Is daar niet goed met hem, jongens. Kiedewiet, jongens kiedewiet."

„Dat meent ze," zei Arend, „en ik ben er blij om, want als ik nou eens wat doe, dat ze niet goed vindt, zeg ik: Ik kan 't niet helpen, Jannetje, Arend is niet wijzer, je hebt het zelf gezegd."

„Ik heb wat te stellen, jongens, met dien man," zei Jannetje, die naar de keuken ging, om het eten te halen.

Nu stonden ook de jongens op.

„A la flosj de mie morsage, Arend," zei Karel en hij gaf Arend een hand.

„Van 't zelfde," wenschte Arend.

Ook Frans kon niet nalaten hetzelfde te zeggen en toen liepen de jongens lachend de deur uit.

„Wat een type," prees Frans den grapjas.

„Wat zou hij toch bedoelen met A la flosj de mie morsage."

„Dat mag Joost weten," antwoordde Karel, „maar Arend zelf weet het vast niet."

Ze waren juist den hoek van Arends straat omgegaan, toen een heer van de overzijde op hen toeschoot.

„Sagen Sie mir bitte, wo der Copernicusplatz ist."

Frans, die zoo min als Karel er een woord van begreep, keek den vrager recht in de oogen en antwoordde ondeugend: „A la flosj de mie morsage."

„Aha," zei hierop de vreemdeling, „ich merke, Ihr versteht kein Deutsch. Guten Tag."

En de Duitscher liep door en het was maar goed, dat hij niet omkeek, want dan zou hij gezien hebben, dat de jongens zich in letterlijken zin krom stonden te lachen.

Wat er nu woedde door het bloed van de jongens is moeilijk te zeggen. Ze wisten het zelf niet, maar ze voelden een groote behoefte in zich, iets dwaas, iets geks, iets bespottelijks, ja, als 't moest iets gevaarlijks uit te halen. Kwam dat door dien prikkelenden dag van gisteren? Kwam dat door dien kwibus van een Arend, die met zijn onzinnig: A la flosj de mie morsage, hun hoofden en harten in beroering had gebracht? Of werkte nu voor 't eerst de vacantiestemming

heftig in hen. Ze wisten het niet, ze voelden alleen, dat ze iets doen moesten. Wat, dat wisten ze niet.

„Karel, we moeten iets geks doen," riep Frans eensklaps.

„Je haalt me de woorden uit den mond," antwoordde Frans. „Ik denk hetzelfde. Hoe noemen ze dat ook weer?"

„Telepathie," antwoordde Frans.

„Juist," zei Karel, „A la flosj de mie morsage."

En nu begonnen ze elkander van louter baldadigheid te beuken op rug en hoofd, om daarna elkander als wilden na te rennen.

„Zouden ons de broodkruimels steken, zooals ze dat noemen?" vroeg Karel, toen ze weer tot rust waren gekomen.

„Neen, jo, de vischgraten," beweerde Frans met stelligheid. „Vischgraten werken altijd zoo op een mensch."

En het was stellig door de vischgraten, dat in Frans' naar baldadigheden hunkerend brein, een plan schoot. Hij zag een doktersauto staan, kenbaar aan het wit-roode bordje op de voorruit, met den slang erop. Hij zag, dat de chauffeur op een papiertje keek, waarop de geneesheer stellig in volgorde de adressen genoteerd had, die de chauffeur had af te rijden.

En Frans had een plan.

„Karel," zei hij, „zie je daar die dokters-auto. Daar gaan we in. Vlug achter elkaar springen we erin, trekken de deur hard dicht, de chauffeur denkt natuurlijk, dat de dokter is ingestapt en rijdt ons weg. Durf je?"

„Natuurlijk," antwoordde Karel.

Op hun teenen beslopen ze de achterzijde van de auto, Frans voorop. Ze waren aan den zijkant, die naar de huizenzijde gekeerd was. Frans rukte de deur open en sprong in, onmiddellijk gevolgd door Karel, die de deur achter zich dichtwierp.

En de chauffeur, die slaperig achter het stuurrad te suffen zat, had niets bemerkt van de poets, die de jongens dokter en hem bakten. Toen hij den slag van de dichtgeworpen deur hoorde, ontwaakte hij uit zijn suf gedommel en zette het voertuig in beweging.

„Ik voel, dat ik op een geleerd kussen zit," verzekerde Karel.

„Niet spreken," waarschuwde Frans, „denk liever aan je patienten."

„Ik heb vandaag geen ernstige zieken meer te bezoeken," deelde Karel mee. „De ernstigste heeft alleen maar een lintwurm. A la flosj de mie morsage."

En nu begon Frans zoo daverend te lachen, dat de chauffeur het hoorde, omkeek en met een nijdig gekras stopte de auto.

Als razend sprong de man uit de auto, rukte het portier open, trok de jongens een voor een van de bank en ze konden vertrekken, na een flinken draai om de ooren en een stevigen schop tegen hun zitvlak.

Of ze beenen maakten!

Gelukkig voor den man kon hij het huis nog bereiken, eer de geneesheer dit verlaten had. Nooit heeft dan ook de dokter iets van het geval geweten.

„Ik voel de trap nog," steunde Frans, toen ze weer rustig naast elkaar liepen. En hij bestreek zijn broek.

Karel bevoelde zijn rechterwang, die nog natintelde.

„Ik moet van de wetenschap niets meer hebben," zei Frans. „Ze is mij te pijnlijk."

Ze gingen samen naar het huis van Frans, wiens moeder den vorigen avond Karel te gast had gevraagd tot Zaterdagavond.

En nauw waren ze hier of een rijksveldwachter belde aan en stelde Frans, die zelf open had gedaan een brief ter hand.

„Wat brengt die nu?" vroeg moeder, die met lichten angst den veldwachter voorbij het raam had zien gaan.

„Ik moet de gevangenis in, moeder, deze brief voorspelt het."

„Je mag hiermee niet spotten, Frans."

„Stel u maar gerust, moeder, zoo erg is het niet. Weet u nog van dat paard toen, dat door dien jongen werd afgebeuld? Weet u nog, dat ik toen partij voor dat dier heb getrokken? En dat de veldwachter proces-verbaal heeft opgemaakt? Die zaak komt de volgende week voor en ik moet getuigen."

En, alsof Frans reden had, trotsch te zijn, las hij met stemverheffing voor:

Pro Justitia.

W. L. N° 19/1276

Dagvaarding van
Getuigen.

Bevel tot Dagvaarding van Getuigen.

De officier van Justitie bij de Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage, beveelt den deurwaarder, wien deze wordt in handen gesteld, voor de Rechtbank 5e kamer te 's-Gravenhage ter terechtzitting van Donderdag 29 Augustus te 10 uur des voormiddags gehouden wordende in het Paleis van Justitie, Korte Voorhout N II te 's-Gravenhage te dagvaarden

Frans Mutters

om getuigenis der waarheid te geven op de daadzaken, waarover hij gevraagd zal worden

inzake Doris van Dongen, verdacht van mishandeling, hem gelastende te verschijnen op straffe bij de wet bepaald onder billijke vergoeding ingevolge de wet, bij aldien dezelve gevorderd wordt.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17 Augustus 19...

De officier voornoemd

Aan de andere zijde stond te lezen:

In den jare 19... den zeventienden van de maand Augustus heb ik Pieter Johannes Grondel, Deurwaarder bij de Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage en wonende te 's-Gravenhage uit kracht van vorenstaand bevel gedagvaard

Frans Mutters

wonende te 's-Gravenhage en sprekende met gedaagde,
om op den 29sten Augustus aanstaande te 10 uur des voormiddags ter plaatse in bovengemeld bevelschrift vermeld en ter zake daarin vervat, te verschijnen op straffe bij de wet

bepaald en heb ik aan de gedaagde gelaten afschrift van bovenstaand bevel, alsmede van dit exploit.

De deurwaarder voornoemd

P. J. Grondel.

Alhier.

„Dat is fijn, jò," zei Karel, „ik zou best met je mee willen."

„Ja, ik vind het echt," stemde Frans in, „en fijn is het, dat ik op een Donderdag moet voorkomen, dan loop ik meteen die saaie teekenles mis."

Toen moesten vader en moeder zelf den brief lezen, want een dagvaarding was nog nimmer in hun huis geweest.

„Als de veldwachter in Westerlee voortmaakt met zijn proces-verbaal," voorspelde vader, „is 't mogelijk, dat ze je direct inrekenen, als je als getuige verschijnt."

„Als ik dien dag niet terugkom, moeder," waarschuwde Frans, „weet u, waar u me vinden kunt."

„Foei, spot toch niet," zei moeder weer.

Vader had de krant, die hij te lezen zat, weer opengeslagen.

„Moet je toch zoo'n naam eens lezen," zei hij

eensklaps. „Om je tong te breken."

En vader wees met een vinger den naam van een Russische stad aan.

„Vijf medeklinkers naast elkander. Wat ben ik blij, dat ik niet in Rusland geboren ben."

Met moeite lazen de jongens het woord: Blagowjejtsjink.

„Idioot," zei Frans.

„En toch," zei vader, „ken ik een zuiver Hollandsch woord, waarin acht medeklinkers naast elkaar voorkomen."

„Kan niet," besliste Frans kortaf.

„Angstschreeuw," zei vader, „schrijf 't woord maar op en je zult zien, dat ik gelijk heb."

Karel schreef 't woord en ze telden de medeklinkers, wier aantal in volgorde acht bedroeg: n g s t s c h r.

„Hoe is 't mogelijk," dachten de jongens.

Toen vertelden ze, wat ze na het bezoek aan Arend al weer beleefd hadden. Vader en moeder lachten hartelijk om die kluchtige ontmoeting met den vreemdeling, doch die grap in de auto scheen hun maar half te bevallen.

„Neem nu eens aan," zei vader, „dat de chauffeur je niet had opgemerkt en je gereden had naar 't uiterste einde van de stad. Dan zou die dokter daar gestaan hebben, zonder auto en wie zouden de dupe zijn geweest? De patienten, die vergeefs op zijn komst wachtten."

„Mopper maar niet, vader, dat is niet goed voor uw been," schertste Frans. „Heusch niet, A la flosj de mie morsage."

Toen Karel en Frans den volgenden avond gereed stonden, om naar Karels huis te gaan, waar Frans voor een paar dagen de logé zou zijn, kwam er een brief van... den veldwachter uit Westerlee.

En deze schreef:

Beste Frans en Karel,

Het is maar goed, dat we vrinden zijn geworden. Want, mannetjes, één proces-verbaal en jullie kwamen achter slot en grendel. 't Is geen kleinigheid: burengerucht maken... biljarten en drinken in verboden tijd. Limonade stelen uit den kelder... 't Jonge, 't jonge, een vierdubbele overtreding. Daar staat toch zeker een heel jaar op. Maar, nu ik met jullie heb meegedaan, zwijg ik natuurlijk. Je moet maar gauw terugkomen, dan kom ik zoo'n langen nacht ook op een prettige manier door.

Hartelijk gegroet door
J. Kamstra,
de veldwachter met den bruinen baard
te Westerlee,
Gemeente de Lier.

„Weer een vriend er bij," lachte Karel, „en een beste. In Westerlee kunnen we geen kwaad meer doen."

„Zoo moeten jullie doorgaan," ried vader, „iederen dag vrienden maken, dan help je Briand en al die heeren, die nu op het Binnenhof confereeren, een handje mee, om te komen tot de wereldvrede. Een grootsche taak wacht jullie, jongens."

VII.

Op bezoek bij Tante Corrie. — Einde.

„Ja," zei Frans, toen de Maandagmorgen was aangebroken, „nu zijn er twee manieren, om dezen laatsten vrijen dag tot een einde te brengen. In de eerste plaats kunnen we hem treurend doorbrengen, in zak en asch, zooals ze dat noemen, omdat we in rouw zijn over het heengaan van onze vacantie. Maar we kunnen ook probeeren er iets bijzonders van te maken. Maar wàt, is de vraag."

„Dat is gemakkelijk genoeg," meende Karel. „We zullen voldoen aan je vaders wensch en dadelijk beginnen mee te werken aan het tot standkomen van den wereldvrede."

„Wat wil je?" vroeg Frans verrast.

„We gaan naar hotel Des Indes en vragen Briand te spreken."

„Mijnheer Briand, bedoel je."

„Neen, alleen Briand. Groote mannen zijn geen mijnheeren. Heb je ooit hooren spreken

van mijnheer Napoleon of van mijnheer Edison? Denk je, dat ze later ooit zullen zeggen: mijnheer de Hoog. Niets daarvan. De Hoog, alleen de Hoog, of Karel de Hoog, dat mag ook."

„We gaan dus naar Briand," besliste Frans.

„En verder?"

„Dan zeggen we: „Briand, we zijn gekomen, om met u te bouwen aan het groote werk van den wereldvrede."

„Top," zegt de minister, ga zitten."

„Briand," zeggen we dan, „we hebben vriendschap gesloten met den veldwachter uit Westerlee, en zijn dus vanzelf de vrienden van zijn vrienden."

„All right," zegt hij dan."

„Neen, jò," merkte nu Frans op, „hij is geen Engelschman. „Bien," zegt hij natuurlijk."

„Nou goed," vervolgde Karel, „all right of bien, 't is hetzelfde. Wij spreken natuurlijk door en zeggen: „Vandaag sluiten we weer een nieuwe vriendschap. Met wie, dat doet er niet toe. Maar deze nieuwe vriendschap brengt ons weer de vriendschap van de vrienden van dien nieuwen vriend."

„Houd op," riep Frans, „je hebt de ie-ziekte. Wat een zin flap je er daar uit: deze nieuwe vriendschap brengt ons weer de vriendschap van de vrienden van dien nieuwen vriend. Brrrrr."

„De zaak is ernstig, Frans," ging Karel on-

verstoorbaar voort. „Briand, gaan we door, nu brengen we de laatst gemaakte vrienden in kennis met den veldwachter in Westerlee en al zijn vrienden, en binnen enkele maanden zullen alle menschen op de wereld broeders en zusters zijn. Zoo zullen we het Briand vertellen. En dan zal deze antwoorden:..."

Frans viel zijn vriend in de rede: „Dan zal Briand antwoorden: „Jongens, ga met dit werk voort en je zult spinazie eten. En hij zal dan zijn lijfknecht roepen en binnen twee minuten rollen we de trappen van het bordes af en liggen met gekneusde ribben in het Lange Voorhout. Dat wordt dan voor ons het pijnlijke begin van den Wereldvrede."

„Neen, nou 't zoo afloopt, gaan we niet naar Briand," besliste nu Karel, „ik heb mijn ribben te lief."

„Maar, waar moeten we dan heen?" was Frans' vraag. „Voel je iets voor Scheveningen?"

„Och, Scheveningen is Scheveningen," meende Frans.

„Ja," gaf Karel toe en begon eensklaps te zingen:

Eikenhout is eikenhout
Eikenhout is hout.

Plotseling hoorden ze een lawaaierige stem in de gang hard galmen:

Dat is ons vaderland
Limburgs dierbaar oord,

en op hetzelfde oogenblik kwam Arend de kamer binnen.

„Goeien morgen, goeien morgen," riep zijn altijd blije stem. „Ik zal aan Jannetje vertellen, dat ik het jullie heb hooren zingen en dan kunnen jullie geen kwaad meer bij haar doen. Ze is uit Limburg, moet je weten. Als ze heel kwaad op me is, pak ik haar beet en dan zing ik dat Limburgsche lied. En tien tegen een is ze weer goed op me. Maar, ik moet je vader hebben, is hij niet thuis?"

„Vader scheert zich," vertelde Karel.

„Dan ga ik er maar even bij zitten," zei Arend.

„Arend," informeerde Karel, „ik dacht, dat je altijd tegen je vrouw zei: A la flosj de mie morsage, als ze kwaad op je is."

Arend lachte en antwoordde: „Neen, dat zeg ik, als ze me naar iets vraagt, dat ze niet weten mag. Als ze kwaad is, zing ik het Limburgsche volkslied."

Karels vader, die zich geschoren had, kwam in de kamer.

„Goeden morgen, baas," groette Arend, „de knechten Stuyvenberg en Willink zijn er niet. Beiden ziek. Zal ik nu zelf maar dien wagen

puin halen onder Wassenaar?"

„Nou, als je dat doen wilt," antwoordde vader, „we zitten er erg om verlegen."

Arend stond op.

„Dan ga ik zelf maar, baas."

„Een bovenst-beste kerel," prees vader, „hij is mijn uitvoerder en dus niet verplicht dit werk te doen. Maar niets is hem te veel, als het in 't belang van de zaak is."

„Hebben jullie plannen, jongens?"

Met deze vraag kwam moeder de kamer in.

Karel vertelde van hun vredesplannen.

„Dan kan ik me direct overtuigen," zei moeder, „of het jullie ernst is met je voornemens. Als je vrede met je moeder houden wilt, moet je voor mij even naar tante Corrie om een patroon voor een japon te halen. Ze heeft me juist opgebeld, dat ze het klaar heeft gelegd."

Als twee gehoorzame schildknapen stonden Karel en Frans gelijktijdig op.

„We zijn al weg," zei Karel en meteen waren ze al buiten de kamerdeur.

Tante Corrie woonde op het Smidswater in een heel groot huis, dat ze ten deele verhuurd had. Twee advocaten en een tandarts oefenden er hun praktijk uit.

Toen ze voor de woning stonden en de naambordjes van de twee advocaten en den tandarts lazen, vroeg Karel: „Heb je geen kies, die er uit moet?"

„Neen," antwoordde Frans, „maar het wordt hoog tijd, dat jij een valsche kies in je mond laat zetten. Ja, kijk maar niet zoo onnoozel, de verstandskies, bedoel ik. Die moet jij nog krijgen en uit zichzelf komt die toch niet."

„Heb jij hem al?" twijfelde Karel.

„Al mijn kiezen zijn toch verstandskiezen," verzekerde Frans, „stop maar een vinger in mijn mond, dan zul je zelf het verstand voelen."

„Ik zal wel verstandiger wezen," zei Karel.

De deur, die aan stond, duwden ze open, en liepen de lange gang door, aan welks uiteinde de huiskamer van tante was.

„O ja," waarschuwde Frans fluisterend, „je moet maar geduldig toeluisteren, als tante aan het redeneeren gaat. Hoe geduldiger je luistert, hoe meer ze ons toestopt. Pas maar op."

Tante was in de kamer en stak beide jongens gul-hartig de hand toe, toen ze binnenkwamen.

„Je komt het patroon voor je moeder halen natuurlijk. Ga zitten, jongens. Nog vacantie?"

Karel vertelde, dat ze aan hun laatsten dag bezig waren.

„En je vader gaat goed vooruit, hè? Gelukkig. En hebben jullie je goed geamuseerd?"

„We hebben de vorige week Donderdag zoo'n fijnen dag gehad," begon Karel te vertellen. „We

zijn wezen visschen, tante, in Westerlee. En wat we daar beleefd hebben, tante. We kwamen er Woensdagsavonds aan."

„Je praat van visschen, jongens. Zou je willen gelooven, dat ik al vischte, toen ik een kind van vijf jaar was. Ja, ja. En ik kon het goed. Mijn ouders woonden onder Alphen, zooals jij wel weet, Karel. Nou en daar is vischwater, als je praat van vischwater. En ik kon ze er uit slaan, zoo klein als ik was. Ja, ja, ik heb meermalen een bakzootje meegebracht, zoodat moeder voor dien dag geen vleesch noodig had. Mannen uit de buurt, beroepsvisschers, mag ik wel zeggen, konden het mij niet verbeteren. Maar, wacht, ik zal eerst een heerlijk glas limonade voor je klaar maken."

De kleine tante dribbelde kittig de groote kamer uit.

„Wat zei ik je?" waarschuwde Karel, „maar je moet niets er tusschen zeggen, dat kan ze niet hebben."

Tante was spoedig terug, zette twee glazen voor de jongens neer, ging zelf weer zitten en vervolgde: „Ja, als je praat van visschen. Daar weet ik van mee te spreken. Zoo, hebben jullie zoo'n leuken dag gehad?"

„Ja tante, we hebben daar met den veldwachter iets beleefd..."

„Met den veldwachter. Neen, maar daar zal ik

jullie iets van vertellen. Ik zal een kind van een jaar of acht geweest zijn, toen ik op een zomermorgen heel vroeg uit visschen ging. Nou moet je eens hooren, wat ik toen beleefd heb. Maar, dat is waar ook, ik heb nog een paar taartjes. Wacht even."

Tante scheen weg te zweven.

„Ze zijn versch, van gisterenavond," verzekerde ze, toen ze onhoorbaar in de kamer terugkwam, „eet ze maar lekker op."

„Nou, op dien morgen dan, sta ik te visschen. Daar zie ik een grooten snoek, die vlak aan de oppervlakte van het water stond, stijf, als een stok. Nou was ik op alles voorbereid, ik had alles dan ook bij me. Ook een stok met een koperdraad eraan, waarin ik een lus had gemaakt. Ik heel zachtjes naar de plek, waar de snoek staat. Voorzichtig laat ik die lus door zijn kop glijden, en als ze die voorbij is, haal ik met een ruk op, en daar achter me, boven het weiland, hangt de snoek in de dichtgeschoten lus. Een kanjer. Zoo een." Tante's armen schenen haast niet lang genoeg.

„En op dat oogenblik komt de veldwachter op hooge beenen naar me toe. Jullie weten misschien wel, dat je niet strikken mag."

„Weet je wel, dat je niet strikken mag," schreeuwt hij tegen me.

„Jawel," zeg ik.

„Dan moet ik je bekeuren," vertelt hij me.
„Ik was natuurlijk bij de hand genoeg, om te weten, dat ze zoo'n klein kind toch niks doen en ik zei: „Ga je gang maar, Telders." Hij heette Telders, moet je weten.
„Jij bent een ondeugend nest," zei hij, „en ik zal direct naar je vader gaan."
„Wat vader lachte, toen ik thuiskwam met dien grooten snoek.
„Nog een glaasje limonade, jongens? Ja, doe het maar. 't Is zulk warm weer."
En tante was al weer weg.
„Je krijgt alles van haar, als je maar naar haar luistert," herhaalde Karel waarschuwend.
„Ik zal wel zwijgen en luisteren," verzekerde Frans, het laatste stukje taart in zijn mond stekend.
Tante was al weer terug met twee volle glazen.
Maar ze ging niet zitten, haastte zich naar een kast, en kwam terug met een nog niet voltooid schilderstuk.
Karels tante schilderde ook.
„Hoe vinden jullie dit stuk, jongens? Ja, 't is nog niet af."
„Prachtig," prees Karel.
Frans, die natuurlijk heelemaal geen verstand van dit werk had, — de lezer weet, hoe slecht hij in teekenen was — wist niet beter te doen,

dan het hoofd te schudden van bewondering.
„Ja, dat is mooi van kleur," prees tante haar werk. „In kleuren ben ik sterk. Moet je eens gaan kijken in het Noordeinde. Daar staat voor het raam van een kunstkooper ook zoo'n zelfde stilleven: een bloemstuk als dit. Maar dat mag geen kunst genoemd worden, het haalt in kleur niet bij het mijne."
Tante zag, dat Frans naar de andere stukken aan den wand keek.
„Ja, ja, dat is allemaal mijn werk."
„Prachtig, mevrouw," prees Frans, die, waarschijnlijk, omdat hij van dit soort werk niet het minste verstand had, tante's producten heel mooi vond.
„Ja, ja, je tante kan nog wel wat, hè Karel?"
Ze bergde het stuk op in de kast, ging toen weer zitten en vroeg: „En begint morgen je school weer, jongens? Nou, 't is ook welletjes: vier lange weken. In mijn jeugd veertien dagen. Wanneer ben je het laatst hier geweest, Karel?"
Tante zelf gaf het antwoord. „Dat is, ik weet het al, op zusje's verjaardag geweest, den vijfden Mei. Neen, overloopen doe jij je tante niet. Toen stond de piano in dien hoek daar, waar ik nu het buffet gezet heb. Dit vult den hoek beter. Trouwens, ik verander mijn kamer telkens. Ik houd er niet van, dat de meubels altijd hun zelfde plaats hebben. Dat is mij te eentonig. 't

Wordt op den duur vervelend." Toen opeens weer: „Houden jullie van muziek, jongens."

Ze bleek een bevestigend of ontkennend antwoord niet af te wachten, zweefde naar de piano en zette zich op den kruk.

„Een stuk van Beethoven," kondigde tante aan.

Met verwonderlijke rapheid vlogen tante's vingers over de toetsen, terwijl haar kleine lichaam meewiegde op de maat.

De jongens deden, of ze ernstig luisterden, maar geen van hun beiden kon iets wijs worden uit die chaos van klanken, die op hun ooren aanstormden.

„Hè," zei tante, toen ze het stuk gespeeld had, hoe vinden jullie dat?"

„Geweldig tante," prees Karel, die zich erover verbaasde, dat tante haar vingers nog bezat.

Frans trachtte mevrouw bewonderend aan te kijken, maar voelende, dat hem dit al heel slecht afging, kreeg hij een kleur van verlegenheid.

„Frans heeft er een kleur van," prees tante Frans' muzikaliteit.

„Wacht, ik heb nog iets voor jullie," kondigde tante aan, blij met al haar successen.

En weer ging tante de kamer uit.

„Vind-je tante aardig?" vroeg Karel.

„Nou," prees Frans. „Wat zou ze nu weer voor ons halen?"

„Piano is saai," zei Karel. „Ik snapte er niets van. We hebben wel een mud noten te slikken gekregen."

Toen kon Frans zich niet langer bedwingen en barstte in lachen uit.

„Voorzichtig toch," waarschuwde Karel. „Als tante je zoo ziet, zijn we verloren."

Frans drukte zijn zakdoek stijf tegen zijn mond.

Toen tante de kamer binnenkwam, zag ze niets bijzonders aan haar gasten. Die zaten daar stil, als in afwachting.

„Dit zullen jullie ook wel lusten, jongens, pudding met bessensap. Heerlijk met de warmte."

Tante's onderstelling, dat de jongens ook dit wel lusten zouden, werd bewaarheid. In een ommezien waren èn pudding èn bessensap verdwenen.

De bel in de gang klingelde en tante, die zich haastte om open te doen, kwam met een juffrouw terug, die ze als juffrouw van Donk, de huisnaaister, voorstelde.

De jongens knikten, de naaister glimlachte, als tegen goede bekenden.

„Ik zal even het patroon opzoeken," beloofde tante.

Uit een klein kastje tegen den achterwand haalde ze het door Karels moeders gevraagde en pakte het in.

„Ziezoo, Karel," zei ze, „nu kan je moeder weer vooruit. Draag het voorzichtig, zoo'n patroon scheurt gauw."

De jongens stonden op.

„Ze hebben hun laatste vacantiedag," vertelde tante aan de naaister, „maar genoten, dat ze hebben. De vorige week hebben ze een vischdag beleefd met een veldwachter. Doe je de groeten aan je ouders, Karel?"

Het was maar goed, dat de jongens gauw buiten waren, om te kunnen schateren, zoo hard, dat èn limonade èn taartjes èn pudding èn bessensap een wonderlijken rondedans door hun maag uitvoerden.

„Karel," waarschuwde Frans, „vergeet vooral niet aan je moeder te vragen, of we het patroon ook weer terug mogen brengen."

— — — — — — — — — — —

Den volgenden morgen liepen onze twee jongens op de Laan van Meerdervoort. Ze waren op weg naar school, monter gestemd, omdat ze genoten hadden samen en een prettige onderwijzer hen wachtte.

„Als Karel en Frans begonnen we de vacantie," zei Frans, „en we keeren in de school terug als:

„De twee Visschers van De Vijf Sluizen."

EINDE.

INHOUD.

Hoofdst.		Blz.
	Een zonderlinge middag	5
I.	Een rumoerige dag	19
II.	Van een opstel en een paard	50
III.	Droevige dagen	70
IV.	Naar de Vijf Sluizen	96
V.	Een bezoek aan Arend	146
VI.	Op bezoek bij Tante Corrie. — Einde	168

De Geïllustreerde Bibliotheek

„IN DE VACANTIE"

Prijs per deel: In prachtband, met gekleurd stofomslag *f* 1.75, Ing. in gekleurd omslag *f* 1.—,

bestaat uit een keurverzameling van de meest aantrekkelijke

Jongens- en Meisjesboeken

waartoe schrijvers en teekenaars van naam hun beste krachten hebben bijgedragen. De keurige uitvoering, gevoegd bij den goedkoopen prijs, maken dat de boeken uit deze serie in bijna elk gezin in Nederland gevonden worden. — De titellijst wordt geregeld uitgebreid.

BIBLIOTHEEK „IN DE VACANTIE."

In prachtband à *f* 1.75, Ingenaaid in gekleurd omslag à *f* 1.—.

Serie A. JONGENSBOEKEN. (Leeftijd 10—14 jaar.)

FRITS VAN DUUREN, 4e druk, door Chr. van Abkoude. Geïllustreerd.
HET WATERKAMP, 4e dr., door Chr. van Abkoude. Geïll. door J. Rinke.
HOLLANDSCHE JONGENS, 4e dr., door Chr. van Abkoude. Geïllustreerd.
HET JONGENSKAMP, 5e druk, door Chr. van Abkoude. Geïllustreerd.
INSTITUUT SPARRENHEIDE, 4e druk, door Chr. van Abkoude. Geïll.
DE FIETSCLUB „ALLE VIJF", 4e dr., door Chr. van Abkoude. Geïllustr.
JOLIG STRANDLEVEN, 3e dr., door Chr. van Abkoude. Geïll. door J. Lutz.
WALVISCHJE, door Joh. H. Been. Geïllustreerd door J. G. Kesler.
DE PORTIER VAN DE LANGE POORT, 3e dr., door Joh. H. Been. Geïll.
SPEKKIE, de Pijper der Zeeleepers, 4e druk, door Joh. H. Been. Geïllustr.
HET GEHEIM VAN DEN KRIEMELSBERG, door N. K. Bieger. Geïllustr.
LANGS DEN WATERKANT, 2e druk, door Cor Bruijn. Geïllustreerd.
DE BABO-CLUB, door U. G. Dorhout. Geïllustreerd door Pol Dom.
PETRO, DE ACROBAAT, door U. G. Dorhout. Geïllustr. door J. G. Kesler.
UIT PINKIE'S JONGE DAGEN, door R. Feenstra. Geïllustreerd.
DE JONGENS OP DE RANCH, door Theo Frank. Geïll. door L. Landré.
STRANDPAAL 19, door M. J. Giphart. Geïllustr. door M. L. Middelhoek.
TWEE ZEEMANSJONGENS, door C. Goudriaan. Geïll. d. F. van Noorden.
OP VIJVERHOEK, 2e dr., door F. J. Hoffman. Geïll. door W. K. de Bruin.
EEN WEEK IN DE DUIVENTIL, 2e dr., d. F. J. Hoffman. Geïllustreerd.
DE PAASCHVUREN, door G. Hovenkamp. Geïllustr. door E. C. Leegstra.
JAEPIE-JAEPIE, 8e dr., d. C. Joh. Kieviet. Geïllustr. door A. Rünckel.
DE TWEE NEVEN, 7e dr., d. C. Joh. Kieviet. Geïll. d. Joh. Braakensiek.
FRANS VAN DORENTIL, 6e dr., door C. Joh. Kieviet. Geïll. d. A. Rünckel.
HET GEHEIM VAN ZANDHOF, d. W. H. Kieviet. Geïll. d. F. v. Noorden.

BIBLIOTHEEK „IN DE VACANTIE."

In prachtband à *f* 1.75, Ingenaaid in gekleurd omslag à *f* 1.—.

Serie A. JONGENSBOEKEN. (Vervolg) (Leeftijd 10—14 jaar.)

OP DEN HALLENBURG, door A. J. v. d. Knaap. Geïll. door Pol Dom.
DE TOCHT NAAR CHATTAM, door J. G. Kramer. Geïll. d. W. Hardenberg.
OP DE VLOOT VAN ADMIRAAL VERHUELL, 3e dr., door J. G. Kramer.
PIET HEIN, door J. G. Kramer. Geïllustreerd door J. W. M. Wins.
DE TWEE VISSCHERS VAN DE VIJF SLUIZEN, door Ch. Krienen. Geïll.
DE KONING VAN HET MEER, door Ch. Krienen. Geïll. door S. Kraaij.
KAREL VERMEER, 5e dr., door Ch. Krienen. Geïll. door W. K. de Bruin.
PRETTIGE DAGEN, 3e dr., d. Ch. Krienen. Geïllustr. door J. G. Kesler.
DE AVONTUREN VAN VIER PRETMAKERS, 6e druk, d. Ch. Krienen.
TWEE ECHTE JONGENS, 5e druk, door Ch. Krienen. Geïllustreerd.
UIT DE JEUGD VAN KEES KOLVING, 4e druk, door Ch. Krienen. Geïll.
DE JOLIGE DUINPAN, 2e druk, door Ch. Krienen. Geïllustreerd.
TOCH NAAR ZEE, 3e dr., d. N. W. C. Kuyk. Geïllustr. door Henk Poeder.
EEN WANDELTOCHT MET AVONTUREN, 3e druk d. N. W. C. Kuyk.
VACANTIEDAGEN OP HET WATER, 2e druk, door N. W. C. Kuyk. Geïll.
DRIE VROOLIJKE WANDELAARS, 2e druk, door N. W. C. Kuyk. Geïll.
BILLY KOMT LOGEEREN, 2e druk, door N. W. C. Kuyk. Geïllustreerd.
UIT DE VLEGELJAREN VAN HENKIE SNIP, 5e dr., d. N. W. C. Kuyk.
DE CLUB DER JONGE KANINEFATEN, 4e druk, door N. W. C. Kuyk.
DE STRANDJUTTER, 2e druk, door D. A. Poldermans. Geïllustreerd.
EEN RIDDER IN DE 20ste EEUW, d. J. Treffers. Geïll. d. J. G. Kesler.
TUSSIE, HET SCHEPERTJE, door Jac. van Veenendaal. Geïllustreerd.
JOPIE SPRINGER, door B. Verstraten. Geïllustreerd door Pol Dom.
LEIDEN'S ONTZET, door P. Visser. Geïllustr. door Willem Hardenberg.
HET BELEG VAN ALKMAAR, 5e dr., d. P. Visser. Geïll. d. H. C. Louwerse.
HET BELEG VAN HAARLEM, 3e druk, door P. Visser. Geïllustreerd.
HEEMSKERCK OP NOVA ZEMBLA, 6e druk, door P. Visser. Geïllustr.
HEEMSKERCK VOOR GIBRALTAR, 5e druk, door P. Visser. Geïllustr.
DE ZWERVERS VAN HET GROOTE LEGER, 3e dr., door P. Visser. Geïll.
DE RITMEESTER VAN WATERLOO, 3e druk, door P. Visser. Geïllustr.
DE VLIEGENDE HOLLANDER, 4e druk, door P. Visser. Geïllustreerd.
EEN HUIS VOL KINDEREN, 2e druk, door A. C. C. de Vletter. Geïllustr.
DUIZEND DAGEN IN DE LUCHT, 2e dr., door A. C. C. de Vletter. Geïll.
DE WAPPERENDE VLAG, d. A. C. C. de Vletter. Geïll. d. F. v. Noorden.

JONGENS- EN MEISJESBOEKEN VAN C. JOH. KIEVIET.

In prachtb. à *f* 1.75, Ing. in gekleurd omslag à *f* 1.—.
(Leeftijd 10—14 jaar.)

JAEPIE-JAEPIE, 8e druk. Geïllustr. door A. Rünckel.

Dat is een juweeltje, zooals onze bibliotheken er slechts weinig zullen bevatten. Wetenswaardige dingen naast heldenfeiten; kinderlijke levenslust naast natuurlijke zelfopoffering.
(Commissie ter beoordeeling van Kinderlectuur.)

DE TWEE NEVEN, 7e dr. Geïll. d. Joh. Braakensiek.

Dit boek, keurig gedrukt en mooi gebonden, is een prachtboek voor jongens en meisjes. Dat mag ieder zich onvoorziens als St. Nicolaas- of Kerstcadeau aanschaffen en hij zal niet bedrogen uitkomen. De geschiedenis van die beide knapen is bijzonder interessant en boeit van 't begin tot 't eind, terwijl de illustraties het genot der lectuur verhoogen. Ook zelfs ouderen zullen met pleizier dit mooie kinderboek lezen. Zoodat wij het van harte nog menigen herdruk toewenschen. (Het Schoolblad.)

FRANS VAN DORENTIL, 6e dr. Geïll. d. A. Rünckel.

Een interessante geschiedenis van een jongen, die veel droevigs, maar ook veel liefs meemaakt in het leven. Kieviet's verhaaltrant is ook hier weer boeiend, zooals gewoonlijk. Een aanbevelenswaardig werkje voor onze leesgrage jongens.

HET BADREISJE VAN COR SLUNG, 8e druk. Geïll. door A. Rünckel.

In andere werken van denzelfden schrijver zijn jongens de hoofdfiguren. Nu echter treedt op den voorgrond een flink meisje, zóó cordaat, zoo vol guitenstreken, dat zij telkens en telkens doet lachen.
Met de verzuchting: „jammer, dat het uit is!" zal menig kind het boek neerleggen. (Afd. Batavia van het N. O. G.)

In prachtb. à *f* 1.20, Ing. in gekleurd omslag à *f* 0.75
(Leeftijd 8—12 jaar.)

DE TWEE BROEDERS, 6e druk. Geïll. d. A. Rünckel.

De bekende kinderschrijver heeft hier als onderwerp een geschiedkundig gegeven verwerkt; het verhaal speelt omstreeks 1400 en laat ons de lotgevallen zien van een jongen van goeden huize, die door slechte vrienden meegesleept, van huis wegloopt.

ONDER VERSCHILLENDE MEESTERS, 5e druk
Geïllustreerd door B. W. IJzerdraat.

GEÏLLUSTREERDE JONGENSBOEKEN van CHARLES KRIENEN

Krienen is een jongensvriend. Je hebt houvast aan hem, en de jongens die hij beschrijft zijn naar de werkelijkheid geteekend. We leven mee met de jongens, in huis, op school, en daarbuiten. Dikwijls moeten we hun prijzen om hun rondheid en dapperheid. — Zulke jongens weten zich door het leven heen te slaan, en komen, als de kat op haar pootjes, steeds goed terecht. — Het zijn boeken, waaruit een frissche, opgewekte geest den lezer tegenstroomt.

In prachtband *f* 2.50, (Leeftijd 10—15 jaar.) Ing. *f* 1.60.

FREEK VAN DEN GROENTENBOER. Geïllustr. door Pol Dom.

In prachtband à *f* 1.75, Ing. in gekleurd omslag à *f* 1.—.
(Leeftijd 10—14 jaar.)

DE TWEE VISSCHERS VAN DE VIJF SLUIZEN. Geïll. door J. G. Kesler.

DE KONING VAN HET MEER. Geïllustr. door S. Kraaij.

KAREL VERMEER, 5e druk. Geïll. door W. K. de Bruin.

PRETTIGE DAGEN, 3e druk. Geïllustr. door J. G. Kesler.

DE AVONTUREN VAN VIER PRETMAKERS, 6e druk. Geïllustreerd door Joh. Braakensiek.

TWEE ECHTE JONGENS, 5e druk. Geïllustreerd door M. L. Middelhoek.

UIT DE JEUGD VAN KEES KOLVING, 4e druk. Geïllustr. door Frans van Noorden.

DE JOLIGE DUINPAN, 2e druk. Geïllustreerd door D. A. Bueno de Mesquita.

In prachtband à *f* 1.20, Ing. in gekleurd omslag à *f* 0.75.
(Leeftijd 8—12 jaar.)

FRANK VRIJDAG, 2e druk. Geïllustreerd door J. G. Kesler.

DE ZOON VAN DEN DORPSSMID, 3e druk. Geïllustreerd door J. G. Kesler.

POMMELMAN EN ZIJN PLEEGKIND, 3e druk. Geïllustr. door J. G. Kesler.

KEES LOVERS. Geïllustreerd door J. G. Kesler.

JONGENSBOEKEN VAN P. VISSER

Prijs: In prachtb. à *f* 1.75, Ing. in gekleurd omslag à *f* 1.—.
(Leeftijd 10—14 jaar.)

LEIDEN'S ONTZET. Geïll. door WILLEM HARDENBERG.

HET BELEG VAN ALKMAAR, 5e dr. Geïll. door H. C. LOUWERSE.

HET BELEG VAN HAARLEM, 3e dr. Geïll. d. FRANS LAZAROM.

DE ZWERVERS VAN HET GROOTE LEGER, 3e druk. Geïll. door WILLEM HARDENBERG.

DE RITMEESTER VAN WATERLOO, 3e dr. Geïllustreerd door WILLEM HARDENBERG.

HEEMSKERCK OP NOVA ZEMBLA, 6e druk. Geïllustreerd door A. H. GOUWE.

HEEMSKERCK VOOR GIBRALTAR, 5e druk. Geïllustr. door H. C. LOUWERSE.

... Nog een schrijver van jongensboeken, die z e k e r succes zal hebben. We bedoelen P. Visser, wiens Heemskerck op Nova-Zembla zoozeer in den smaak viel, dat hij zich aangespoord voelde om een andere episode uit het leven van dezen ridderlijken zeevaarder en vlootvoogd tot een geschiedkundig verhaal om te werken. H e e m s k e r c k v o o r G i b r a l t a r, naar de authentieke oudere bronnen saamgesteld, is in aantrekkelijken vorm uitgegeven en versierd met plaatjes door H. C. Louwerse, die er blijkbaar ernstig naar streefde getrouw te blijven aan de historie, wat betreft kleederdracht, bewapening, huiraad enz.
(Nieuws v. d. Dag.)

DE VLIEGENDE HOLLANDER, 4e druk. Geïllustreerd.

Kapitein van Halen, de uitvinder van een snelzeilend fregat, wordt door zijn tijdgenooten miskend, en snijdt allen omgang met zijn medemenschen af. Hij verwerft den bijnaam van „de Vliegende Hollander'' en zijn schip speelt een rol in de geschiedenis der Boekaniers, die in dien tijd West-Indië onveilig maakten.

GEÏLLUSTREERDE JONGENSBOEKEN van N. W. C. KUYK

Prijs: **In prachtband *f* 2.90,** (Leeft. 10—15 jaar.) Ing. *f* 2.—.

HOE POOTIGE KEES BEROEPSSPELER WERD. Met 25 teekeningen van D. A. Bueno de Mesquita.

Prijs: **In prachtb. à *f* 2.50,** (Leeft. 10—15 jaar.) Ing. à *f* 1.60.

HET KAN VERKEEREN. Geïllustr. door Anni v. d. Ruit.
Dirk Zelker heeft een buitenkansje als hij bij Oom en Tante Leur in huis komt. Zijn moeder, een weduwe, is er slecht aan toe door de hevige rheumatiek, maar de goedhartige Oom zendt haar op zijn kosten naar Duitschland om een kuur te doen, en neemt Dirk in zijn groote auto mee naar Villa Sophia, waar de jongen eerst niet erg op z'n plaats is, want hij is een echte dorpsjongen, zonder manieren. Later valt het erg mee, want Dirk is er een die van uitkijken en aanpakken weet, een vroolijke kwant, die zich al gauw bij zijn neven populair weet te maken.

JIMMY SPEELT VOOR DE FILM, 2e druk. Geïllustreerd door Willem Hardenberg.

In prachtband à *f* 1.75,
Ingenaaid in gekleurd omslag à *f* 1.—.
(Leeftijd 10—14 jaar.)

TOCH NAAR ZEE, 3e druk. Geïllustr. door Henk Poeder.

EEN WANDELTOCHT MET AVONTUREN, 3e druk. Geïllustreerd door Jan Rinke.

VACANTIEDAGEN OP HET WATER, 2e druk. Geïllustr. door Jan Rinke.

DRIE VROOLIJKE WANDELAARS OP WEG NAAR HUIS, 2e druk. Geïllustreerd door J. G. Kesler.

BILLY KOMT LOGEEREN, 2e druk. Geïllustreerd door Frans Lazarom.

UIT DE VLEGELJAREN VAN HENKIE SNIP, 5e druk. Geïllustreerd.

DE CLUB DER JONGE KANINEFATEN, 4e druk. Geïll. door W. K. de Bruin.

GEÏLLUSTREERDE JONGENSBOEKEN VAN P. KOEKOEK

Prijs: **Geb. à *f* 2.50,** (Leeftijd 10—15 jaar.) Ing. à *f* 1.60.

TOPPIE BRONS. Geïllustreerd door POL DOM.

Top, de hoofdpersoon van dit verhaal, is een jongen die er zijn mag. Een èchte groote-stad's bewoner, van alle markten thuis en niet op zijn mondje gevallen. Met dat al een goedhartige knaap, die het voor zwakken en behoeftigen opneemt waar hij kan. Ook is hij een vriend van de natuur, daarvan getuigt reeds het eerste hoofdstuk, als Top op een wandeling in het Haagsche bosch met een boschwachter in aanraking komt wegens het plukken van bloemen en deze een hond doodschiet, die achter de konijnen aanstroopt. Dit voorval maakt een diepen indruk op Top en heeft grooten invloed op het verdere verloop van het verhaal. De schrijver, een groot jongensvriend, heeft veel gevoel voor humor en de dolle verwikkelingen en grappige wendingen waarin hij zijn jongens weet te betrekken, geven aan het boek een opgewekt en zonnig karakter.

TWEE HEERLIJKE VACANTIEMAANDEN. Geïllustr. door POL DOM.
Het beschrijft de heerlijke vacantiemaanden van Frank van Doorn en Hein Korler, twee onafscheidelijke vrienden. Er zijn geen wereldschokkende gebeurtenissen in beschreven, alles is zoo eenvoudig en jongensachtig, vol waar gevoel, enz. èchte, frissche, jeugdige vriendschap. Het is een greep uit het volle jongensleven, weergegeven met het talent van en goed verteller en jongensvriend. Hein heeft longontsteking gehad en is pas beter, daarom gaan ze samen een paar weken op een boerderij doorbrengen te Laag-Keppel. Dáár, in het gezonde buitenleven gevoelen de jongens het groote geluk van het ongekunsteld bestaan der landbouwers en Frank vraagt ten slotte aan zijn vriend: „wist jij dat dit alles zóó mooi is?''
Deze bewondering voor de natuur is verheffend. Mocht de geestdriftige schrijver er ook wat van aan de lezers meedeelen!

DE AVONTUREN VAN MAX EN KEES. Geïllustreerd door POL DOM.
Een alleraardigst jongensboek. Max en Kees zijn een paar Haagsche schooljongens, die van alles beleven, zelf allerlei stukjes uithalen, in allerlei prettige en minder prettige historietjes betrokken worden, maar er zich altijd weten uit te redden. (De Avondpost.)

Geïll. Jongensboeken, A. C. C. DE VLETTER

Prijs: In prachtb. à *f* 2.50, (Leeft. 10—15 jaar.) **Ing. à *f* 1.60.**

DE LANGE MID-VOOR VAN T.T.T. Geïll. door JAN LUTZ.

VER VAN HUIS. Geïllustreerd door HENRI PIECK.

ZEVEN JONGENS EN 'N OUWE SCHUIT, 6e dr. Met 25 teekeningen van D. A. BUENO DE MESQUITA.

ADMIRAAL SNOR, 3e druk. Geïllustreerd door A. RUNCKEL en O. GEERLING.

DE KROMME SPIJKER. Geïllustreerd door FRANS VAN NOORDEN.

ZEVEN ROBINSONS. Met talrijke illustraties tusschen den tekst.

In prachtband à *f* 1.75, Ing. in gekleurd omslag à *f* 1.—.

(Leeftijd 10—14 jaar.)

EEN HUIS VOL KINDEREN, 2e druk. Geïllustr. door F. LAZAROM.

DUIZEND DAGEN IN DE LUCHT, 2e druk. Geïllustreerd.

DE WAPPERENDE VLAG. Geïllustr. door FRANS VAN NOORDEN.

In prachtband à *f* 1.20, Ing. in gekleurd omslag à *f* 0.75.

(Leeftijd 8—12 jaar.)

ROSSE EN Z'N MOEDER. Geïllustreerd door J. G. KESLER.

HET WITTE HUIS. Geïllustreerd door J. G. KESLER.

HET JONGENSHUIS, 2e druk. Geïllustreerd door FRANS LAZAROM.

DE ZEVEN VROOLIJKE VINKEN, 2e druk. Geïllustreerd.

DE JONGEN UIT HET CIRCUS, 2e druk. Geïllustreerd.

MAX EN LO, 4e druk. Geïllustreerd door J. G. KESLER.

Een betrouwbare gids voor het aanschaffen van Jeugdlectuur is:
DE GEILLUSTR. CATALOGUS, UITGAVE GEBR. KLUITMAN.
Toezending op aanvrage gratis en franco.